

Analiza sytuacji na lokalnym rynku pracy w Powiecie Nyskim

Zamawiający:
Powiatowy Urząd Pracy w Nysie

Opracowanie:
Instytut Badań i Analiz Grupa OSB

Nysa 2009

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	4
II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU BADAWCZEGO.....	5
1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	5
2. SYTUACJA GOSPODARCZA	14
3. RYNEK PRACY	19
III. OPIS I ANALIZA WYNIKÓW BADANIA	38
1. BADANIE ANKIETOWE WŚRÓD PRZEDSTAWICIELI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH POWIATU NYSKIEGO.....	38
1.1 Charakterystyka podmiotów gospodarczych biorących udział w badaniu	38
1.2 Innowacyjność podmiotów gospodarki narodowej w powiecie nyskim	41
1.3 Aktywność inwestycyjna oraz konkurencyjność podmiotów gospodarki narodowej w powiecie nyskim.....	45
1.4 Polityka kadrowa podmiotów gospodarki narodowej powiatu nyskiego	49
1.5 Potrzeby pracodawców w zakresie różnych form wsparcia proponowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Nysie.	54
1.6 Wpływ kryzysu na działalność podmiotów gospodarki narodowej w powiecie nyskim.....	58
1.7 Prognoza zatrudnienia w powiecie nyskim	61
2. BADANIE ANKIETOWE WŚRÓD KADRY PRACOWNICZEJ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH	63
2.1 Charakterystyka badanych szkół.	63
2.2 Kierunki kształcenia absolwentów zawodowych szkół ponadgimnazjalnych i prognozy na lata 2009–2010.....	65
2.3 Prognoza wolnych zasobów pracy w latach 2009 i 2010	75
IV. PODSUMOWANIE	77

I. WSTĘP

Badanie lokalnego rynku pracy w powiecie nyskim zostało zrealizowane na zlecenie Powiatowego Urzędu Pracy w Nysie.

Zakres prac badawczych obejmował przeprowadzenie analizy źródeł wtórnych (desk research) oraz realizację wywiadów telefonicznych wspomaganych komputerowo (CATI). Realizacja projektu została zaplanowana na okres marzec–maj 2009 r.

Powiatowy Urząd Pracy w Nysie założył przeprowadzenie badania aktualnych i przyszłościowych potrzeb zatrudnieniowych w kontekście kształcenia zawodowego na lokalnym rynku pracy, czego efektem jest niniejsza publikacja.

Celem badania, poza określeniem obecnej i przyszłościowej sytuacji na rynku pracy w powiecie nyskim, było rozpoznanie oczekiwań pracodawców odnośnie pożądaných kwalifikacji i umiejętności pracowniczych dla wybranych grup zawodowych, a także rozpoznanie potrzeb pracodawców w zakresie różnych form wsparcia proponowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Nysie. Innym obszarem prowadzonej analizy sytuacji na nyskim rynku pracy było poznanie negatywnych skutków kryzysu światowego i polskiego. Rezultatem badania było stworzenie listy zawodów poszukiwanych w powiecie, a w konsekwencji zebranie informacji, umożliwiających zmniejszenie stopy bezrobocia wśród absolwentów szkół ponadgimnazjalnych.

Wyniki badań zostaną wykorzystane przez Powiatowy Urząd Pracy w Nysie do skonstruowania działań mających na celu zwiększenie poziomu mobilizacji i mobilności zawodowej ludności zamieszkałej na tym terenie, w szczególności osób bezrobotnych zagrożonych marginalizacją społeczną.

Badanie zostało oparte na wywiadach standaryzowanych, przeprowadzonych wśród pracodawców oraz dyrektorów publicznych i niepublicznych szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu nyskiego.

Zakres badania wśród pracodawców obejmował:

- diagnozę i prognozę zatrudnienia,
- rozpoznanie oczekiwań pracodawców odnośnie pożądaných kwalifikacji i umiejętności pracowniczych (stworzenie listy zawodów poszukiwanych w regionie),
- rozpoznanie potrzeb pracodawców w zakresie różnych form wsparcia proponowanych przez PUP,
- określenie dynamiki zachodzących zmian,
- diagnozę sytuacji na lokalnym rynku pracy w kontekście wpływu kryzysu gospodarczego na działalność przedsiębiorstw.

Zakres badania w obszarze szkół ponadgimnazjalnych:

- określenie liczby absolwentów w roku 2008 według zawodów,
- określenie liczby absolwentów przewidywanych w 2009 i 2010 roku według zawodów,
- zdiagnozowanie kształcenia zawodowego (zawody charakterystyczne, wiodące, nowe, tendencje rozwoju poszczególnych zawodów).

W celu uzyskania jak najbardziej wiarygodnych wyników w projekcie badawczym została zastosowana triangulacja metodologiczna, polegająca na wykorzystaniu w toku badań różnych metod, technik oraz źródeł pozyskiwania informacji. Z uwagi na to, iż zjawiska zachodzące w obszarze badawczym są bardzo złożone, należało zbadać je poprzez równoległe użycie różnych metod. Pojedyncze procedury badawcze obejmują nie tylko wybrane aspekty problematyki, ale również zjawiska poboczne, z tego też względu, w badaniu zastosowano analizę desk research oraz wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI).

II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU BADAWCZEGO

Powiat nyski położony jest w południowo-zachodniej części województwa opolskiego. Tworzy go 9 gmin: Nysa, Głuchołazy, Paczków, Otmuchów, Korfantów, Kamiennik, Łambinowice, Pakosławice i Skoroszyce. Powierzchnia powiatu wynosi 1224 km², a zamieszkuje go ok. 145 tys. mieszkańców.

Południową granicę powiatu wyznaczają Góry Opawskie oraz granica państwa polskiego z republiką Czech, biegnąca na odcinku około 70 km wzdłuż trzech gmin. Dzięki temu położeniu powiat nyski zaliczany jest do istotnych przygranicznych węzłów komunikacyjnych.

Wymienione wyżej walory powiatu nyskiego stanowią istotną szansę rozwoju lokalnego, szczególnie w obszarze turystyki. Ponadto, na rzece Nysa Kłodzka znajdują się dwa zbiorniki retencyjne. Są to jeziora Nyskie i Otmuchowskie, które pełnią m.in. funkcję turystyczno-rekreacyjną.

Kolejnym atrakcyjnym obszarem turystycznym są Góry Opawskie, gdzie zlokalizowane są oznakowane trasy turystyczne, umożliwiające uprawianie turystyki pieszej oraz rowerowej. Rozwojowi rekreacji i wypoczynku Ziemi Nyskiej służy również dobrze rozwinięta baza noclegowa.

Najsilniej rozwiniętą gałęzią gospodarki powiatu nyskiego jest rolnictwo, którego użytki obejmują 72% obszaru.

W przypadku przemysłu – dominującymi gałęziami są przemysł maszynowy, motoryzacyjny, rolno- spożywczy, meblowy, metalowy, papierniczy i odzieżowy. Jest on zlokalizowany przede wszystkim w ośrodkach miejskich – Nysie, Głuchołazach, Paczkowie i Otmuchowie.

W powiecie nyskim działają dwa samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, które są położone w Nysie i w Głuchołazach. Ponadto w Korfantowie funkcjonuje Opolskie Centrum Rehabilitacji.

Władze powiatu siedzibę swoją mają w Nysie, która jest trzecim co do wielkości skupiskiem miejskim województwa i liczy ok. 50 tys. mieszkańców.

1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z punktu widzenia podaży zasobów pracy najważniejszym czynnikiem kreującym jego wielkość i strukturę jest sytuacja ludnościowa danego regionu, a zwłaszcza dynamika jej zmian.

Związki pomiędzy procesami demograficznymi a rozwojem czy wzrostem gospodarczym, a raczej ewentualność istnienia takich związków, były dyskutowane od dawna. W kwestii wpływu procesów demograficznych na wzrost gospodarczy nie ma zgody w środowisku ekspertów. Najogólniej można wyróżnić wśród badaczy trzy stanowiska dotyczące tego problemu: wzrost populacji ogranicza, promuje bądź nie ma wpływu na wzrost gospodarczy. Każde ze stanowisk znalazło na poparcie swojej tezy odpowiednie dowody a każde z wyjaśnień skupia się na wzroście i rozmiarze liczby ludności. W ostatnich czasach dużo uwagi poświęca się na jeden z aspektów wpływający na zależność pomiędzy populacją a wzrostem gospodarczym, a mianowicie strukturę wiekową populacji, a właściwie chodzi tu o starzenie się ludności. Struktura wiekowa jest czynnikiem mającym ogromny wpływ na rozwój ekonomiczny obszaru, chociażby ze względu na to, że ludzie w różnym stadium wiekowym wykazują inne potrzeby i charakteryzują się zróżnicowanymi zachowaniami ekonomicznymi.

Ponadto rozmieszczenie ludności, jej struktura, zmiany i zachowania oraz migracje, w znacznym stopniu poma-

gają w opracowywaniu prognoz i planowaniu rozwoju gospodarki danego regionu. Dzięki takim badaniom można przewidywać lub nawet kształtować rozwój zarówno oświaty i kierunków kształcenia zawodowego, jak i modernizację różnych gałęzi przemysłu. Wnikliwe analizy przestrzennych zależności między tymi zagadnieniami są bardzo istotne w działaniach na rzecz koncentracji inwestycji i wzrostu gospodarczego.

W roku 2007 powiat nyski zamieszkiwało 145 tys. mieszkańców. Liczba ta na przestrzeni 6 lat nie ulegała znaczącym zmianom. W 2002 r. w powiecie nyskim mieszkało 148,1 tys. ludności, w roku 2005 – 146,3 tys., co oznacza, że na przestrzeni lat 2002–2007 populacja powiatu zmniejszyła się, tj. o ok. 3,1 tys. osób.

Biorąc pod uwagę opublikowane w ostatnim okresie dane, stan na koniec IX 2008 r., liczba ludności osiągnęła wielkość 144,4 tys. Powyższe świadczy o tym, iż wielkość tej populacji od 2002 roku zmalała o 3,6 tys. osób.

W większości powiatów województwa tendencja ta ma charakter spadkowy i wydaje się, że będzie się ona utrzymywała w przyszłych latach. Główną przyczyną tego zjawiska jest malejący przyrost naturalny, spowodowany przewagą liczebną zgonów nad urodzeniami. W przypadku powiatu nyskiego przyrost naturalny, od roku 2002 osiąga wskaźnik ujemny, obniżając liczebność populacji.

Analizując przestrzenne rozmieszczenie ludności w powiecie nyskim w latach 2002–2007, największy odsetek odnotowano wśród populacji mieszkającej na terenie gmin miejsko-wiejskich – Nysa i Głuchołazy. Najmniejsze pod względem liczebności populacji są gminy Kamiennik i Pakosławice.

Tabela 1. Ludność w gminach powiatu nyskiego w latach 2002, 2005 i 2007 r.

Jednostka terytorialna	2002	2005	2007
Powiat nyski	148 133	146 330	145 017
Głuchołazy	26 371	25 866	25 572
Głuchołazy – miasto	15 319	14 985	14 879
Głuchołazy – obszar wiejski	11 052	10 881	10 693
Kamiennik	3 798	3 776	3 687
Korfantów	9 955	9 816	9 676
Korfantów – miasto	1 942	1 897	1 861
Korfantów – obszar wiejski	8 013	7 919	7 815
Łambinowice	8 386	8 204	8 126
Nysa	60 618	60 123	59 737
Nysa – miasto	48 173	47 545	47 027
Nysa – obszar wiejski	12 445	12 578	12 710
Otmuchów	14 499	14 316	14 196
Otmuchów – miasto	5 407	5 299	5 211
Otmuchów – obszar wiejski	9 092	9 017	8 985
Paczków	13 982	13 797	13 675
Paczków – miasto	8 310	8 185	8 125
Paczków – obszar wiejski	5 672	5 612	5 550
Pakosławice	3 919	3 903	3 919
Skoroszyce	6 605	6 529	6 429

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dywersyfikacja płciowa na obszarze powiatu nyskiego wykazuje, iż znacznie liczniejszą populację stanowią kobiety. W roku 2008 kobiet zamieszkujących powiat nyski było – 74,5 tys., mężczyzn – 69,9 tys. Na przestrzeni lat 2002–2008 liczba kobiet spadła o ok. 1,4 tys., populacja mężczyzn natomiast zmniejszyła się o ok. 2,2 tys.

Spadek w liczbie ludności powiatu nyskiego, jaki następuje w omawianym okresie pogłębia różnicę między liczebnością populacji kobiet i mężczyzn, jest ponadto bardzo zbliżony do wskaźników województwa opolskiego, w którym odsetek populacji kobiet zmniejszył się o ok. 11,9 tys., mężczyzn natomiast o ok. 15,2 tys.

W większości gmin powiatu nyskiego, w okresie 2002–2007, nastąpił spadek populacji zarówno kobiet jak i mężczyzn. Jedynie w gminie Pakosławice odnotowany został wzrost liczebności populacji mężczyzn (o 0,9%), jednocześnie liczebność kobiet na tym terenie spadła o 0,9%.

Kolejnymi gminami, odbiegającymi od ogólnowojevodzkich trendów, w których odsetek spadku populacji kobiet jest wyższy niż mężczyzn to Kamiennik (kobiety – 3%, mężczyźni – 2,8%), Paczków (kobiety – 2,2%; mężczyźni – 2,2%) oraz Skoroszyce (kobiety – 3,1%; mężczyźni – 2,1%).

W pozostałych gminach powiatu nyskiego w latach 2002–2007 odnotowano zmniejszenie populacji mężczyzn i kobiet. Najwyższy wskaźnik osiągnęły gmina Łambinowice (kobiety – 2%, mężczyźni – 4,2%), Głuchołazy (kobiety – 2,6%; mężczyźni – 3,5%) oraz Korfantów (kobiety – 2,2%; mężczyźni – 3,4%).

Kolejnym obszarem analizy jest przyrost naturalny, który stanowi różnicę między liczbą urodzeń a liczbą zgonów w badanym okresie na danym terytorium. Jeżeli różnica ta jest dodatnia, mówi się o przyroście dodatnim, a jeżeli ujemna – o ujemnym.

Przyrost naturalny w województwie opolskim przyjmuje wartość ujemną, podobna sytuacja zarysowuje się w powiecie nyskim. W analizowanym okresie zauważyć można największy jego spadek w roku 2005 osiągający wartość -229 osób.

Relacje liczbowe mężczyzn i kobiet warunkują przyszłe procesy demograficzne, a przede wszystkim liczbę urodzeń i zgonów. Odgrywają także ważną rolę w społeczno-gospodarczym rozwoju regionu. Bardzo dobrym miernikiem opisującym relację liczby mężczyzn do liczby kobiet jest współczynnik feminizacji.

Wartość współczynnika feminizacji w powiecie nyskim na przestrzeni lat 2002–2007 sukcesywnie rośnie. Nie nastąpiły w tym obszarze radykalne zmiany, jednakże w roku 2002 na 100 mężczyzn przypadało 105 kobiet, w roku 2005 wskaźnik ten wyniósł 106, a w 2007 r. i w 2008 r. – 107.

Biorąc jednak pod uwagę, że kobiety żyją dłużej, prawdopodobnie relacje te w powiecie nyskim będą zwiększały odsetek kobiet w populacji. Ponadto wyższa umieralność mężczyzn niż kobiet sprawia, że istniejąca przewaga liczebna mężczyzn, w miarę osiągania coraz to starszych grup wieku – stopniowo zmniejsza się i wreszcie zanika, dlatego też liczniejsza jest populacja kobiet.

Innym, ważnym podziałem populacji jest struktura ludności według grup wieku. Wyodrębniając określone grupy wiekowe można kierować się właściwościami biologicznymi danej populacji i stosować podział ludności według biologicznych grup wieku bądź też cechami ekonomicznymi i stosować podział ludności według ekonomicznych grup wieku. W przypadku pierwszego podziału wyodrębnia się następujące grupy: 0–14 lat, 15–64 lat oraz 65 lat i więcej.

Podział ten pozwala określić, jaki odsetek ogółu ludności stanowią dzieci, jak i ludność dorosła, a jaki ludzie starzy, i w konsekwencji wskazać stopień zaawansowania demograficznej starości ludności danego kraju lub regionu.

Dokonując podziału ludności na biologiczne grupy wieku, odnotowano, iż w województwie opolskim od roku 2002 udział dzieci w wieku 0–14 w ogólnej liczbie ludności obniżył się, przyjmując w tym okresie wartość 17,5%, w kolejnych latach 2005 – 14,2% oraz w 2007 – 14,1%.

W kolejnej grupie wiekowej 15–64 lat, w analizowanym okresie zarysowały się nieznaczne wahania wskaźnika udziału w ogólnej liczbie ludności. W roku 2002 odsetek tej grupy osób w populacji generalnej wynosił 69,7%, w 2005 r. – 73%, a w 2007 r. – 71,8%.

Podobnie jak w opisywanym powyżej przypadku, zwiększył się w populacji udział osób w wieku 65 lat i więcej. W latach 2002–2005 wskaźnik ten utrzymywał stałą wartość 12,8%, natomiast w roku 2007 odnotowano jego wzrost do wartości 14,1%.

Zmiany te spowodowane były spadkiem liczby urodzeń, jakie nastąpiły w ostatnich latach. W analizowanym województwie zbiorowość dzieci zmniejszyła się z ok. 181,2 tys. w 2002 r. do 159,7 tys. w 2007 r. to jest o 11,9%.

Rozkład udziału zmiennej – biologiczna grupa wieku – w gminach powiatu nyskiego kształtuje się na poziomie stosunkowo bliskim jak w województwie opolskim.

Według podziału ludności na biologiczne grupy wieku, na badanym terytorium odnotowano od roku 2002 spadek udziału dzieci w wieku 0–14 w ogólnej liczbie ludności, przyjmując w tym okresie wartość 17,7% a w kolejnych latach 2005 – 15,7% oraz 2007 – 14,5%. W latach 2002–2007 nastąpił spadek o 3,2 p.p.

W grupie wiekowej 15–64 lat, w analizowanym okresie wskaźnik udziału w ogólnej liczbie ludności wzrósł o 2,3 p.p. W roku 2002 odsetek tej grupy osób w populacji generalnej wynosił 69,6%, w 2005 r. – 70,9%, a w 2007 r. – 71,9%.

W przypadku mieszkańców powiatu nyskiego w wieku 65 lat i więcej, na przestrzeni lat 2002–2007 zwiększył się ich udział w ogólnej liczbie ludności o 0,8 p.p. W roku 2002 wskaźnik ten osiągnął wartość 12,8%, wzrastając w roku 2005 do 13,4%, w 2007 r. natomiast do 13,6%.

Zmiany te spowodowane były spadkiem liczby urodzeń, jakie nastąpiły w ostatnich latach. W analizowanym powiecie zbiorowość dzieci zmniejszyła się z ok. 26,1 tys. w 2002 r. do 21,1 tys. w 2007 r. to jest o 19,2%. Wskaźnik spadku ludności w wieku 0-14 w powiecie nyskim jest dużo wyższy od tego, który charakteryzuje województwo opolskie.

We wszystkich gminach powiatu nyskiego w latach 2002–2007 dynamika zmian proporcji w poszczególnych grupach wiekowych wykazuje zbieżność z ogólnymi trendami. Zmniejsza się udział dzieci w ogólnej liczbie ludności na rzecz pozostałych grup wiekowych, tj. 15–64 i 65 i więcej.

Przeciętna gęstość zaludnienia w powiecie nyskim w 2007 i 2008 r. wyniosła – 118 osób/km². Jej wartość na przestrzeni lat 2002-2008 wykazuje niewielkie tendencje spadkowe. W roku 2002 na 1 km² przypadało 121 osób, w 2005 natomiast 120. Wskaźnik gęstości zaludnienia jest zróżnicowany przestrzennie w województwie opolskim. Jego wartość w powiecie nyskim była wyższa niż średnia w województwie, która wyniosła w 2007 r. – 110 osób/km² i uplasowała analizowany powiat na czwartym miejscu. Wyższe wskaźniki uzyskały powiaty: m. Opole – 1307 osób/km², Kędzierzyn-Koźle – 162 osób na km² oraz krapkowicki – 152 osób/km².

Dane statystyki publicznej – stan na 30.09.2008 r. wskazują, iż wskaźnik ten dla województwa opolskiego nie uległ zmianie i wyniósł – 110 osób/km².

Tendencje spadkowe gęstości zaludnienia występują prawie we wszystkich powiatach województwa opolskiego. Stabilna sytuacja w tym zakresie została odnotowana w powiecie namysłowskim, w którym na przestrzeni lat 2002 – 2007 wskaźnik ten utrzymał się na poziomie 59 osób/km².

W gminach powiatu nyskiego w latach 2002–2007 gęstość zaludnienia kształtowała się na poziomie średnio 118 osób/km². Wskaźnik ten osiągnął najwyższą wartość w gminach miejsko wiejskich: w gminie Nysa – 274 osoby/km², w gminie Paczków – 171 osób/km² oraz w gminie Głucholazy – 152 osoby/km².

Podobnie jak w powiatach województwa opolskiego, w poszczególnych gminach na przestrzeni lat 2002–2007 nie zaszły istotne zmiany w liczbie osób/km². Jedyną gminą, w której gęstość zaludnienia pozostała na tym samym poziomie są Pakosławice 53 osoby/km². W pozostałych gminach zaobserwować można co prawda spadek tego wskaźnika, jednakże w analizowanym okresie czasu nie zanotowano istotnych jego zmian.

Tabela 2. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu nyskiego w latach 2002, 2005 i 2007.

Jednostka terytorialna	2002	2005	2007
Powiat nyski	121	120	118
Głuchołazy	157	154	152
Głuchołazy – miasto	2 188	2 141	2 126
Głuchołazy – obszar wiejski	69	68	66
Kamiennik	43	42	41
Korfantów	56	55	54
Korfantów – miasto	194	190	186
Korfantów – obszar wiejski	47	47	46
Łambinowice	68	66	66
Nysa	278	276	274
Nysa – miasto	1 720	1 698	1 680
Nysa – obszar wiejski	66	66	67
Otmuchów	77	76	76
Otmuchów – miasto	193	189	186
Otmuchów – obszar wiejski	57	56	56
Paczków	175	172	171
Paczków – miasto	1 187	1 169	1 161
Paczków – obszar wiejski	78	77	76
Pakosławice	53	53	53
Skoroszyce	64	63	62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dynamika zmian wskaźnika, charakteryzującego ludność wg miejsca zamieszkania ukazuje, iż w latach 2002–2007 r. na terenach wiejskich w województwie opolskim mieszkało ok. 48% ludności, podobnie jak w powiecie nyskim – w 2002 r. – 46%, w latach 2005–2007 – 47%.

W roku 2008 tej samej wielkości wskaźniki ruralizacji demograficznej charakteryzowały omawiany obszar. W województwie opolskim wyniósł on 48, w powiecie nyskim natomiast 47.

Wskaźnik ruralizacji demograficznej, przedstawiający odsetek ludności zamieszkującej tereny wiejskie w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców w województwie opolskim, osiągnął w 2007 r. najwyższą wartość w powiecie opolskim (86%), oleskim (63%) oraz namysłowskim (63%). Najmniej ludności zamieszkałej na wsi, w opisywanym okresie, odnotowano w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (36%). Powiat m. Opole skupia wyłącznie ludność miejską, jednakże obszar jego obejmuje miasto na prawach powiatu.

Wskaźnikiem przeciwnym do ruralizacji jest wskaźnik urbanizacji demograficznej, który przedstawia udział mieszkańców miast w ogólnej liczbie ludności.

W województwie opolskim, w latach 2002–2007 ponad połowa populacji (52%) zamieszkiwała tereny miejskie. Z kolei na obszarze powiatu nyskiego wskaźnik ten kształtował się nieznacznie wyżej, lecz z niewielką tendencją spadkową w tym okresie, osiągając wartość: w roku 2002 – 54%, 2005 – 53% i w 2007 r. – 53%.

Miniony rok 2008 nie przyniósł zmian w wielkości wskaźnika urbanizacji demograficznej. W województwie opolskim odnotowano 52% ludności zamieszkującej miasta, natomiast 53% w powiecie nyskim.

Powiatem, w którym odnotowano najniższy wskaźnik urbanizacji demograficznej jest powiat opolski. Są to tereny wiejskie, które są przyległe terytorialnie do powiatu m. Opole, w którym wskaźnik urbanizacji demograficznej kształtuje się na poziomie 100%.

Jednym z ważniejszych czynników oceny stanu populacji, jest udział procentowy osób w różnych kategoriach wiekowych – w wieku przedprodukcyjnym (0–17 lat), produkcyjnym (mężczyźni – 18-64 lat; kobiety 18–59 lat) i poprodukcyjnym (mężczyźni – 65 lat i więcej; kobiety 60 lat i więcej).

Zmiany w strukturze wieku ludności dokonujące się według takiego ujęcia poznawczego są ściśle związane z wnioskami dla procesów podaźowych rynku pracy.

W województwie opolskim w roku 2007 kobiet w wieku produkcyjnym było ok. 329,4 tys., mężczyzn natomiast ok. 348,7 tys. Ogółem grupy te liczą ok. 678,1 tys. osób.

Ludność w wieku nieprodukcyjnym, w województwie opolskim stanowi grupę ok. 358,9 tys. osób. W wieku przedprodukcyjnym było ich na tym obszarze – ok. 189,3 tys., w tym mniejsza jest liczba kobiet – ok. 92,3, większa mężczyzn – ok. 97 tys. Relacje wielkości grup płci odwracają się w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym. Ogólna liczba osób w tej grupie wyniosła ok. 169,7 tys., jednakże większą część stanowią w tym przypadku kobiety – ok. 114,1 tys., mężczyźni znacznie mniej liczną ok. 55,5 tys.

W roku 2008 relacje poszczególnych grup ekonomicznych w województwie są bardzo zbliżone. Najliczniejsza jest ludność w wieku produkcyjnym – ok. 677,7 tys. osób, w tym kobiety – ok. 328,7 tys. oraz mężczyźni – ok. 349 tys. W wieku przedprodukcyjnym na analizowanym terenie było ok. 186 tys. osób, w tym kobiet – ok. 90,7 tys. oraz mężczyzn – ok. 95,4 tys. Najmniej liczna była grupa osób w wieku poprodukcyjnym – ok. 170,9 tys. osób, w tym kobiet – ok. 115,3 tys. i mężczyzn – ok. 55,6 tys.

W powiatach województwa opolskiego zauważyć można podobne tendencje w proporcji liczby ludności oraz rozkładu zmiennej płeć, w ramach omawianych grup ekonomicznych. Istotnym jest, iż wraz z przejściem poszczególnych grup zmieniają się proporcje płci. W kategorii ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym liczniejsza była grupa mężczyzn, w wieku poprodukcyjnym – kobiety.

W powiecie nyskim w 2007 r. kobiet w wieku produkcyjnym było ok. 45,6 tys., mężczyzn natomiast ok. 49 tys. Ogółem grupy te liczą ok. 94,7 tys. osób.

Ludność w wieku nieprodukcyjnym, w powiecie nyskim stanowi grupę ok. 50,3 tys. osób. W wieku przedprodukcyjnym było ich na tym obszarze – ok. 27,3 tys., w tym mniejsza jest liczba kobiet – ok. 13,3 tys., większa mężczyzn – ok. 14 tys. Odwracają się relacje wielkości tych grup w odniesieniu do ludności w wieku poprodukcyjnym. Ogólna liczba osób w tej grupie wyniosła ok. 23 tys., jednakże większą część stanowią w tym przypadku kobiety – ok. 15,9 tys., mężczyźni znacznie mniej liczną ok. 7,1 tys.

W roku 2008 relacje poszczególnych grup ekonomicznych w powiecie nyskim są bardzo zbliżone. Największą warstwę stanowi ludność w wieku produkcyjnym – ok. 94,6 tys. osób, w tym kobiety – ok. 45,4 tys. oraz mężczyźni – ok. 49,2 tys. W wieku przedprodukcyjnym na analizowanym terenie było ok. 26,8 tys. osób, w tym kobiet – ok. 13,1 tys. oraz mężczyzn – ok. 13,7 tys. Najmniej liczna grupa to osoby w wieku poprodukcyjnym – ok. 23,2 tys. osób, w tym kobiet – ok. 16,1 tys. i mężczyzn – ok. 7,1 tys.

Wskaźnik obciążenia demograficznego przedstawia, jakie zachodzą relacje pomiędzy ludnością w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym, czyli ile osób niepracujących przypada na 1 osobę pracującą.

Przedstawione dane zostały zaokrąglone przy zastosowaniu elektronicznego systemu obliczeń, dlatego też wyliczona średnia tego wskaźnika na podstawie danych odpowiadających poszczególnym gminom różni się nieznacznie od wskaźnika przedstawionego dla powiatu nyskiego. Wynika to zatem z elektronicznego systemu zaokrągleń wyników obliczeń.

W województwie opolskim na sto osób pracujących przypadają w roku 2007 – 52 niepracujące. W powiecie nyskim wskaźnik ten osiągnął wartość – 53 i jest wyższy o 1 p.p. od tego który jest charakterystyczny dla województwa.

Dane za rok 2008 nie ukazują tendencji zmian wskaźnika obciążenia demograficznego, zarówno dla województwa opolskiego, który w analizowanym okresie wyniósł 52, jak i dla powiatu nyskiego, osiągającego wartość 53.

W gminach powiatu nyskiego najwyższy poziom wskaźnika obciążenia demograficznego zaobserwowano w gminie Kamiennik – 56 oraz Korfantów – 56. Najmniej osób w wieku nieprodukcyjnym, przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym odnotowano w gminie Nysa – 51.

Potencjał ludnościowy stanowi, z jednej strony naturalną siłę rozwoju społeczno-ekonomicznego tworząc dobrobyt, z drugiej zaś pociąga za sobą różnorodne koszty związane z realizacją potrzeb ludności. Zmiany w strukturze wieku ekonomicznego ludności, mają istotne konsekwencje w wielu dziedzinach życia, sprawiając, że niektóre problemy społeczne będą ulegać zaostrzeniu. Aktualnie panujący niż demograficzny w Polsce może powodować, że niektóre problemy ekonomiczno-społeczne będą ulegać zaostrzeniu.

Struktury demograficzne i społeczne oraz stosunki ludnościowe ulegają dość zasadniczym zmianom w następstwie ruchu migracyjnego ludności. Migracje są jednym z trzech podstawowych czynników oddziałujących bezpośrednio i silnie na procesy demograficzne, kształtując struktury i rozmieszczenie ludności. Charakterystyczną cechą migracji jest bezpośredniość i szybkość oddziaływania na składy strukturalne i rozmieszczenie przestrzenne ludności.

Migracje to ważny czynnik nie tylko dla rozwoju ilościowego populacji, ale i jakościowego. Migracje mogą stawać się znaczącym, a nawet dominującym czynnikiem wzrostu populacji określonych regionów. Mają one przy tym znacznie silniejsze cechy społeczno-ekonomiczne niż demograficzne, choć same wynikają z rozwoju demograficznego i na rozwój ten oddziałują.

W powiecie nyskim, jak i województwie opolskim, mamy do czynienia z ujemnym saldem migracji na przestrzeni lat 2002–2007. W województwie opolskim w 2007 r. wskaźnik migracji ogólnej osiągnął wartość ujemną – 4062.

Rok 2008 to również czas większego odpływu niż napływu ludności zarówno w województwie opolskim, jak i w powiecie nyskim. Saldo migracji dla województwa opolskiego osiągnęło wartość ujemną – 2829. W danym okresie ok. 11,2 tys. mieszkańców wyjechało z tego terenu, przy czym tylko 8,4 tys. ludności napłynęło z innych obszarów.

W 2007 r. saldo migracji ogólnej w powiecie nyskim wynosiło –506 osób. Także w przypadku migracji wewnętrznych, jak i zagranicznych zarejestrowano ujemne wartości tego wskaźnika.

Kolejny, 2008 r. również charakteryzował się większym odpływem (ok. 1,5 tys. osób) niż napływem (ok. 1,1 tys. osób), dlatego też wskaźnik salda migracji w powiecie nyskim osiągnął, podobnie jak w przypadku województwa opolskiego, wartość ujemną – 432.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w powiatach województwa opolskiego w latach 2002, 2005 i 2007.

Jednostka terytorialna	2002			2005			2007		
	ogółem	wewnętrzne	zagranica	ogółem	wewnętrzne	zagranica	ogółem	wewnętrzne	zagranica
OPOLSKIE	-4 618	-682	-3 936	-3 185	-633	-2 552	-4 062	-745	-3 317
Powiat brzeski	-294	-224	-70	-71	-61	-10	-131	-74	-57
Powiat kluczborski	-304	-120	-184	-297	-143	-154	-343	-177	-166
Powiat namysłowski	-85	-51	-34	-139	-109	-30	-128	-90	-38
Powiat nyski	-364	-224	-140	-442	-315	-127	-506	-292	-214
Powiat prudnicki	-484	-14	-470	-191	-10	-181	-389	-11	-378
Powiat głubczycki	-299	-194	-105	-191	-135	-56	-259	-192	-67

Jednostka terytorialna	2002			2005			2007		
	ogółem	wewnętrzne	zagranica	ogółem	wewnętrzne	zagranica	ogółem	wewnętrzne	zagranica
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	-583	-32	-551	-476	-52	-424	-524	-95	-429
Powiat krapkowicki	-713	-31	-682	-401	-34	-367	-473	-81	-392
Powiat oleski	-245	-33	-212	-359	-98	-261	-301	-39	-262
Powiat opolski	-307	269	-576	70	490	-420	96	746	-650
Powiat strzelecki	-620	-1	-619	-274	24	-298	-433	113	-546
Powiat m. Opole	-320	-27	-293	-414	-190	-224	-671	-553	-118

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W województwie opolskim większą mobilnością w ruchu wewnętrznym charakteryzują się mężczyźni. W roku 2007 wskaźnik charakteryzujący to zjawisko dla tej grupy wyniósł -425, dla kobiet -320. Podobnie zarysowuje się obraz w ruchu zewnętrznym, w którym przeważają mężczyźni. W analizowanym okresie wskaźnik dla tej grupy wyniósł -1748, dla kobiet natomiast -1569.

W powiecie nyskim większą mobilność w ruchu wewnętrznym wykazują kobiety. Saldo migracji w 2007 r., dla tej grupy osiągnęło poziom -152, przy wskaźniku dla mężczyzn -140. Przemieszczenia ludności w ruchu zewnętrznym ukazują, iż największą aktywnością w powiecie nyskim charakteryzują się mężczyźni, dla których saldo migracji w analizowanym okresie wyniosło -115, dla kobiet -99.

Prognozy liczby ludności, przygotowane przez GUS, nie są optymistyczne, zarówno dla województwa opolskiego, jak i powiatu nyskiego. Populacja ludności w województwie opolskim na przestrzeni lat 2010–2030 zmniejszy się o prawie 147 tys. osób, przy czym w strukturze według miejsca zamieszkania zmiany będą stosunkowo niewielkie.

Podobnie zarysuje się sytuacja w powiecie nyskim, w którym spadek wskaźnika populacji mieszkańców na przestrzeni lat 2010–2030 wyniesie ok. 14 tys. osób.

Przewidywania odnoszące się do struktury ludności mieszkańców województwa opolskiego według płci wskazują, iż zmiany będą stosunkowo niewielkie. Wraz ze spadkiem liczby ludności, następował będzie sukcesywnie spadek w poszczególnych grupach płci. Na omawianym obszarze populacja mężczyzn zmniejszy się o ok. 71,7 tys. osób, w przypadku kobiet będzie to większa wartość – rzędu 75,3 tys.

W powiecie nyskim zachodzące zmiany w mniejszym stopniu różnicować będą ubytek ludności w poszczególnych grupach, wyodrębnionych ze względu na kryterium płci. Populacja mężczyzn zmniejszy się o 7,1 tys., kobiet natomiast o 7 tys.

Pod względem demograficznym ten okres będzie mniej wymagający dla gospodarki, gdyż presja na tworzenie nowych miejsc pracy z tytułu przyrostu podaży siły roboczej będzie znacznie mniejsza. W wyniku powyższych procesów demograficznych nastąpi również zmiana w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku.

W 2007 r. udział ludności w wieku nieprodukcyjnym w województwie opolskim wyniósł – 34,6%, w 2010 r. wskaźnik ten osiągnie wartość 33,9%, a w 2030 roku będzie wynosił 42,3%. Jednocześnie zmniejszy się udział ludności w wieku produkcyjnym z 65,4% w 2007 roku do 57,6% w roku 2030.

W powiecie nyskim, bardzo podobnie jak na omawianym powyżej obszarze, kształtował się będzie udział ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w stosunku do populacji generalnej. W 2007 roku udział osób w wieku nieprodukcyjnym w powiecie nyskim wyniósł 34,8%, a w 2030 roku będzie wynosił 42,6%. Równocześnie zmniejszy się udział ludności w wieku produkcyjnym z 65,2% w 2007 roku do 57,4% w roku 2030.

Tabela 4. Prognoza ludności województwa opolskiego w powiatach wg ekonomicznych grup wieku.

Wyszczególnienie		w wieku produkcyjnym					w wieku nieprodukcyjnym				
		2010	2015	2020	2025	2030	2010	2015	2020	2025	2030
OPOLSKIE	ogółem	669,7	633,6	585,3	538,2	499,3	343,8	346,5	360,2	369,7	367,2
	mężczyźni	348,7	333,4	310,2	285	264,3	140,7	139,3	145,9	153	153,4
	kobiety	321	300,2	275,1	253,2	235	203,1	207,2	214,3	216,7	213,8
Brzeski	ogółem	59,7	57,5	54,2	51,1	48,9	31	31,9	33,9	35,1	35
	mężczyźni	31,8	31	29,6	27,8	26,7	12,3	12,7	13,7	14,7	14,8
	kobiety	27,9	26,5	24,6	23,3	22,2	18,7	19,2	20,2	20,4	20,2
Głubczycki	ogółem	32	30,7	28,6	26,7	25,5	17,4	17,5	18,5	19,3	19,1
	mężczyźni	17,2	16,6	15,5	14,4	13,7	7	7	7,6	8,1	8,1
	kobiety	14,8	14,1	13,1	12,3	11,8	10,4	10,5	10,9	11,2	11
Kędzierzyńsko- -Kozielski	ogółem	63,6	59,3	54	48,4	43,5	33,9	33,4	33,6	33,7	33,1
	mężczyźni	33,2	31,4	28,9	26,1	23,6	13,9	13,3	13,4	13,5	13,4
	kobiety	30,4	27,9	25,1	22,3	19,9	20	20,1	20,2	20,2	19,7
Kluczborski	ogółem	44,8	43,1	40,3	37,4	35,1	23,6	23,8	24,8	25,6	25,6
	mężczyźni	23,3	22,6	21,4	19,8	18,5	10	9,9	10,2	10,8	10,9
	kobiety	21,5	20,5	18,9	17,6	16,6	13,6	13,9	14,6	14,8	14,7
Krapkowicki	ogółem	42,5	39,3	35,4	31,7	28,6	21,4	20,8	21,2	21,3	21
	mężczyźni	21,6	20,2	18,2	16,2	14,5	9,1	8,5	8,6	8,8	8,8
	kobiety	20,9	19,1	17,2	15,5	14,1	12,3	12,3	12,6	12,5	12,2
Namysłowski	ogółem	28,7	27,8	26,5	25,1	24,1	14,8	15,3	16,1	16,9	16,9
	mężczyźni	15,3	14,9	14,4	13,6	13,1	6	6,3	6,7	7,3	7,3
	kobiety	13,4	12,9	12,1	11,5	11	8,8	9	9,4	9,6	9,6
Nyski	ogółem	94,5	90,4	84,2	78,7	74,3	49,1	50,4	53,3	55,3	55,2
	mężczyźni	50,1	48,4	45,2	42	39,6	19,6	19,9	21,5	22,9	23
	kobiety	44,4	42	39	36,7	34,7	29,5	30,5	31,8	32,4	32,2
Oleski	ogółem	43,7	41,8	39,1	36,4	34	23	22,9	23,7	24,5	24,6
	mężczyźni	22,8	22	20,6	19,2	17,9	9,7	9,5	10	10,5	10,6
	kobiety	20,9	19,8	18,5	17,2	16,1	13,3	13,4	13,7	14	14
Opolski	ogółem	88,3	84,5	78,8	72,4	66,5	42,8	42,5	44,4	46,4	47,4
	mężczyźni	45,4	43,8	41,1	37,9	34,7	18,1	17,4	18,2	19,3	19,9
	kobiety	42,9	40,7	37,7	34,5	31,8	24,7	25,1	26,2	27,1	27,5
Prudnicki	ogółem	37,2	35,3	32,7	30,2	28,1	20,6	20,2	20,6	20,9	20,7
	mężczyźni	19,4	18,7	17,5	16,2	15,1	8,4	8	8,2	8,6	8,7
	kobiety	17,8	16,6	15,2	14	13	12,2	12,2	12,4	12,3	12
Strzelecki	ogółem	50,8	47,7	43,5	39,2	35,5	25,9	25,1	25,6	26,3	26,3
	mężczyźni	26,2	24,7	22,6	20,4	18,4	11	10,5	10,7	11,1	11,3
	kobiety	24,6	23	20,9	18,8	17,1	14,9	14,6	14,9	15,2	15
miasto na prawach powiatu Opole	ogółem	83,9	76,2	68	60,9	55,2	40,3	42,7	44,5	44,4	42,3
	mężczyźni	42,4	39,1	35,2	31,4	28,5	15,6	16,3	17,1	17,4	16,6
	kobiety	41,5	37,1	32,8	29,5	26,7	24,7	26,4	27,4	27	25,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zmiany w liczbie i strukturze wieku ludności będą miały istotny wpływ na wielkość zasobów pracy w perspektywie najbliższych 20 lat. Jak wskazują prognozy na najbliższe lata więcej ludności będzie emigrowało z województwa opolskiego niż napływało na jego teren.

Tabela 5. Prognoza ruchu naturalnego i migracyjnego ludności województwa opolskiego w latach 2010–2030.

Rok	Ludność na 31 XII	Ruch naturalny		Migracje wewnętrzne na pobyt stały		Migracje zagraniczne na pobyt stały	
		Urodzenia	Zgony	Napływ	Odływ	Imigracja	Emigracja
2010	1 023 314	9 226	10 448	12 275	13 145	1 408	4 084
2015	999 670	8 962	10 970	11 745	12 578	1 731	3 431
2020	978 498	8 048	11 292	9 672	10 358	2 308	2 042
2020	978 498	8 048	11 292	9 672	10 358	2 308	2 042
2025	956 326	6 935	11 454	9 672	10 358	2 308	2 042
2030	928 427	6 079	11 598	9 672	10 358	2 308	2 042

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

2. SYTUACJA GOSPODARCZA

O sile gospodarki danego regionu i jego potencjale decyduje ilość i struktura efektywnie działających podmiotów gospodarczych. W powiecie nyskim w 2007 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 13483 podmioty gospodarki narodowej, co stanowiło 14,2% ogółu podmiotów gospodarczych w województwie opolskim. Średnio na 1000 mieszkańców przypadało na tym terenie 93 podmioty, natomiast w województwie 91,5.

W roku 2008 nastąpił niewielki wzrost tego wskaźnika. W rejestrze REGON, w analizowanym okresie zarejestrowanych było 13824 podmiotów gospodarki narodowej, co stanowiło 14,3% ogółu podmiotów gospodarczych w województwie. W związku z tym, iż dostępne dane dotyczące liczby ludności w powiatach na tym terenie udostępniane przez GUS obejmują okres do III kwartału 2008, natomiast podmiotów gospodarczych za IV kwartał 2008 r. niemożliwe jest obliczenie wskaźników na podstawie informacji z różnych okresów obliczeniowych.

Największa liczba podmiotów gospodarki narodowej w powiecie nyskim (zagęszczenie podmiotów gospodarczych) znajduje się w gminie Nysa, w głównym ośrodku miejskim, gdzie na 1000 mieszkańców w roku 2007 przypadało około 112 podmiotów. Natomiast w pozostałych gminach wartość tego wskaźnika kształtowała się od ok. 56 w gminie Korfantów do ok. 96 w gminie Głuchołazy. W porównaniu do 2002 r. liczba podmiotów w powiecie zwiększyła się o około 9,3%, na co największy wpływ miał wzrost liczby podmiotów w gminach Nysa, Głuchołazy i Otmuchów.

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w gminach powiatu nyskiego w latach 2002, 2005, 2007 i 2008.

Jednostka terytorialna	ogółem			
	2002	2005	2007	2008
Powiat nyski	12 220	13 119	13 483	13824
Głuchołazy	2 160	2 340	2 458	
Głuchołazy – miasto	1 584	1 699	1 780	
Głuchołazy – obszar wiejski	576	641	678	
Kamiennik	211	233	250	
Korfantów	457	493	546	

Korfantów – miasto	187	195	205	
Korfantów – obszar wiejski	270	298	341	
Łambinowice	493	491	504	
Nysa	6 351	6 711	6 716	
Nysa – miasto	5 604	5 883	5 818	
Nysa – obszar wiejski	747	828	898	
Otmuchów	913	1 062	1 137	
Otmuchów – miasto	470	562	591	
Otmuchów – obszar wiejski	443	500	546	
Paczków	1 033	1 139	1 197	
Paczków – miasto	817	910	960	
Paczków – obszar wiejski	216	229	237	
Pakosławice	235	262	278	
Skoroszyce	367	388	397	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rozpatrując poszczególne sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności należy stwierdzić, że ponad 70% jednostek funkcjonujących na omawianym terenie należało do 4 sekcji: handel i naprawy, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe oraz obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Wysoki poziom osiągnął wskaźnik liczby podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców w powiecie nyskim w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego – 30,9. W innych dziedzinach działalności wyniósł: 16,2 – obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (K), 9,9 – budownictwo (F), 8,9 – przetwórstwo przemysłowe (D).

Rozkład tej zmiennej w powiecie nyskim i województwie opolskim jest bardzo zbliżony. Na 1000 mieszkańców w województwie w sekcji handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego przypada 26,6 podmiotów, obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej – 17, firm budowlanych – 10,7, natomiast przetwórstwo przemysłowe 8,4.

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej w gminach powiatu nyskiego zarejestrowane w rejestrze REGON w 2002, 2005 i 2007 r. według wybranych sekcji PKD.

Jednostka terytorialna	ogółem			w sekcji D			w sekcji F			w sekcji G			w sekcji K		
	2002	2005	2007	2002	2005	2007	2002	2005	2007	2002	2005	2007	2002	2005	2007
Powiat nyski	12 220	13 119	13 483	1 195	1 263	1 293	1 095	1 194	1 434	4 386	4 614	4 481	2 056	2 281	2 352
Głucholązy	2 160	2 340	2 458	238	252	252	179	214	262	780	811	818	422	481	508
Głucholązy – miasto	1 584	1 699	1 780	171	172	171	122	141	171	575	591	589	374	427	460
Głucholązy – obszar wiejski	576	641	678	67	80	81	57	73	91	205	220	229	48	54	48
Kamiennik	211	233	250	16	19	24	21	24	30	76	83	91	19	18	15
Korfantów	457	493	546	49	60	85	50	49	63	140	154	153	52	50	51
Korfantów – miasto	187	195	205	29	30	42	13	13	13	61	66	64	25	25	21
Korfantów – obszar wiejski	270	298	341	20	30	43	37	36	50	79	88	89	27	25	30

Jednostka terytorialna	ogółem			w sekcji D			w sekcji F			w sekcji G			w sekcji K		
	2002	2005	2007	2002	2005	2007	2002	2005	2007	2002	2005	2007	2002	2005	2007
Łambinowice	493	491	504	73	67	67	52	56	67	160	160	144	51	55	59
Nysa	6 351	6 711	6 716	573	603	589	573	592	681	2 344	2 471	2 335	1 140	1 186	1 201
Nysa – miasto	5 604	5 883	5 818	481	511	500	493	505	564	2 083	2 184	2 042	1 066	1 105	1 117
Nysa – obszar wiejski	747	828	898	92	92	89	80	87	117	261	287	293	74	81	84
Otmuchów	913	1 062	1 137	91	87	95	103	125	154	309	327	330	104	184	197
Otmuchów – miasto	470	562	591	44	43	47	56	62	67	164	172	172	60	121	138
Otmuchów – obszar wiejski	443	500	546	47	44	48	47	63	87	145	155	158	44	63	59
Paczków	1 033	1 139	1 197	87	101	110	73	70	82	399	430	423	209	248	267
Paczków – miasto	817	910	960	65	76	84	57	53	60	321	344	350	191	228	243
Paczków – obszar wiejski	216	229	237	22	25	26	16	17	22	78	86	73	18	20	24
Pakostawice	235	262	278	32	37	34	14	20	31	72	74	81	16	18	16
Skoroszyce	367	388	397	36	37	37	30	44	64	106	104	106	43	41	38

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ważnym elementem oceny skali prowadzonej działalności gospodarczej jest struktura liczby przedsiębiorstw według liczby zatrudnionych osób. Pod względem klas wielkości w 2008 r. najliczniej reprezentowaną była klasa podmiotów małych, tj. zatrudniających do 9 osób, które stanowiły 95,6% wszystkich podmiotów. Większość z nich zajmowała się handlem i naprawami oraz obsługą nieruchomości i firm, a także budownictwem. Podmioty średnie, zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowiły 3,8%, a główną ich domeną działalności była edukacja oraz przemysł. Natomiast podmioty zatrudniające powyżej 50 pracowników stanowiły ok. 0,7% ogółu podmiotów zarejestrowanych w analizowanym powiecie. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w powiecie nyskim według klas wielkości była typowa dla całego województwa opolskiego, gdzie udział podmiotów najmniejszych wynosił 95,5%, zatrudniających od 10 do 49 pracowników – 3,7%, oraz 50 i więcej – 0,9%.

Najwyższy poziom liczby podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców – 89,1, w ramach poszczególnych klas wielkości przedsiębiorstw, odnotowano w ramach podmiotów zatrudniających do 9 pracowników. Następnie – 3,1 dla firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników oraz najmniejszy był poziom liczby podmiotów gospodarki narodowej przypadającej na 1000 mieszkańców na tym terenie 0,6 w odniesieniu do zatrudniających 50 i więcej pracowników.

Rozkład tej zmiennej w powiecie nyskim i województwie opolskim jest bardzo zbliżony. Na 1000 mieszkańców w województwie przypada 87,4 firmy zatrudniające do 9 pracowników, 3,2 – od 10 do 49 pracowników oraz 0,77 – 50 i więcej pracowników.

W analizie podmiotów gospodarki narodowej wg wybranych sektorów własnościowych wyliczenia wskaźników zostały oparte na danych z roku 2007. Wynika to z faktu, iż Główny Urząd Statystyczny nie udostępnił w chwili badania pełnych danych za rok 2008. Różne okresy obliczeniowe nie umożliwiają dokonania obliczeń wskaźników za wskazany rok.

W powiecie nyskim największa liczba podmiotów prowadzonych przez osoby fizyczne przypadła na 1000 mieszkańców – 71,1, jest to wskaźnik wyższy od średniego dla województwa opolskiego, który w 2007 r. wyniósł – 68,4.

W przypadku spółek handlowych wartość osiągnęła w powiecie poziom – 4, w województwie natomiast – 5,9. Liczba przedsiębiorstw państwowych w powiecie nyskim i województwie opolskim na 1000 mieszkańców na tym terenie wynosiła – 0,01.

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej w gminach powiatu nyskiego wg wybranych sektorów własnościowych.

Jednostka terytorialna	Ogółem				Przedsiębiorstwa państwowe				Spółki handlowe				Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą			
	2002	2005	2007	2008	2002	2005	2007	2008	2002	2005	2007	2008	2002	2005	2007	2008
OPOLSKIE	84 966	90 597	94 933	96 246	34	13	6	4	4 967	5 662	6 152	-	64 401	67 918	71 007	72 002
Powiat nyski	12 220	13 119	13 483	13 824	4	3	1	0	458	542	592	469	9 466	10 109	10 306	10 598
Głucholązy	2 160	2 340	2 458	2 518	2	1	0	0	67	82	96	-	1 615	1 759	1 828	1 866
Głucholązy – miasto	1 584	1 699	1 780	1 818	1	0	0	0	49	63	74	-	1 135	1 210	1 257	1 277
Głucholązy – obszar wiejski	576	641	678	700	1	1	0	0	18	19	22	-	480	549	571	589
Kamiennik	211	233	250	264	0	0	0	0	8	11	11	-	156	175	192	207
Korfantów	457	493	546	563	0	0	0	0	20	26	29	-	363	393	437	460
Korfantów – miasto	187	195	205	205	0	0	0	0	7	11	14	-	141	145	150	156
Korfantów – obszar wiejski	270	298	341	358	0	0	0	0	13	15	15	-	222	248	287	304
Łambinowice	493	491	504	527	0	0	0	0	15	20	20	-	400	395	402	427
Nysa	6 351	6 711	6 716	6 857	1	1	0	0	251	290	314	-	4 985	5 251	5 198	5 304
Nysa – miasto	5 604	5 883	5 818	5 888	1	1	0	0	216	252	273	-	4 391	4 598	4 496	4 534
Nysa – obszar wiejski	747	828	898	969	0	0	0	0	35	38	41	-	594	653	702	770
Otmuchów	913	1 062	1 137	1 167	0	0	0	0	34	37	37	-	736	820	877	918
Otmuchów – miasto	470	562	591	588	0	0	0	0	23	25	25	-	368	403	421	432
Otmuchów – obszar wiejski	443	500	546	579	0	0	0	0	11	12	12	-	368	417	456	486
Paczków	1 033	1 139	1 197	1 221	1	1	1	0	36	43	49	-	764	828	862	875
Paczków – miasto	817	910	960	970	1	1	1	0	26	30	35	-	587	640	669	667
Paczków – obszar wiejski	216	229	237	251	0	0	0	0	10	13	14	-	177	188	193	208
Pakosławice	235	262	278	295	0	0	0	0	10	11	13	-	168	190	206	224
Skoroszyce	367	388	397	412	0	0	0	0	17	22	23	-	279	298	304	317

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według form prawnych wzięto pod uwagę 4 najważniejsze grupy. W strukturze podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie powiatu nyskiego w 2007 r. osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 89%, spółki handlowe – 1,9%, spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego – 1,9%, stowarzyszenia i organizacje – 3,8%.

Pod względem liczby zarejestrowanych w rejestrze REGON osób fizycznych powiat nyski zajmował drugie miejsce w województwie, spółek handlowych trzecie (za powiatem opolskim i powiatem m.Opole), spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego drugie miejsce za powiatem m.Opole oraz stowarzyszeń i organizacji również drugie

za powiatem m. Opole. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż w powiecie nyskim nie odnotowano podjęcia działalności żadnej spółdzielni i fundacji.

Przedstawione poniżej dane, dotyczące dynamiki rejestrowania i wyrejestrowywania podmiotów gospodarki narodowej obejmują okres 2005–2007.

Zjawiskiem bardzo korzystnym z punktu widzenia rozwoju gospodarki danego obszaru jest obserwowane co roku wpisywanie się nowych podmiotów do rejestru REGON. Wymiar tego zjawiska na terenie powiatu nyskiego jest stosunkowo duży. W 2007 r. w powiecie tym w rejestrze REGON zarejestrowano 940 nowych podmiotów, co stanowiło 15,9% ogółu podmiotów zarejestrowanych w tym roku w opolskim i uplasowało powiat nyski na drugim miejscu w województwie. Biorąc pod uwagę rozkład tych podmiotów według sekcji PKD, najwięcej podmiotów zarejestrowano w sekcji handel i naprawy – 26,6% oraz budownictwo – 24%.

Tabela 9. Podmioty nowozarejestrowane w powiatach województwa opolskiego wg wybranych sekcji PKD.

Jednostka terytorialna	ogółem		w sekcji D		w sekcji F		w sekcji G		w sekcji K	
	2005	2007	2005	2007	2005	2007	2005	2007	2005	2007
OPOLSKIE	5 422	5 907	515	538	684	1 259	1 678	1 459	972	954
Powiat brzeski	570	639	52	47	93	167	158	158	107	96
Powiat kluczborski	325	325	42	36	50	77	110	84	44	39
Powiat namysłowski	232	272	23	34	29	72	81	59	27	44
Powiat nyski	852	940	79	114	125	226	290	250	155	118
Powiat prudnicki	261	273	25	18	25	69	96	76	38	38
Powiat głubczycki	207	258	25	25	25	60	60	69	29	23
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	491	509	48	44	46	64	165	138	87	107
Powiat krapkowicki	287	264	18	23	45	55	83	63	48	39
Powiat oleski	314	368	44	44	42	87	111	106	41	33
Powiat opolski	610	682	73	72	88	177	163	140	102	87
Powiat strzelecki	253	283	20	21	31	71	73	66	34	39
Powiat m.Opole	1 020	1 094	66	60	85	134	288	250	260	291

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tak jak co roku do rejestru wpisują się kolejne podmioty, tak i co roku z rejestru wyrejestrowywane są kolejne jednostki. W 2007 r. z rejestru REGON wyrejestrowano w powiecie nyskim najwięcej podmiotów w województwie, tj. 812 jednostek (21,2% ogółu wyrejestrowanych podmiotów w województwie). Biorąc pod uwagę liczbę jednostek wpisanych do rejestru jest to zjawisko niepokojące. Zaobserwowano wysoki poziom wyrejestrowanych jednostek w takich sekcjach jak: handel hurtowy i detaliczny oraz obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności.

Analizując strukturę wyrejestrowanych w 2007 r. z rejestru REGON podmiotów prywatnych według sektora własności najwięcej zostało wyrejestrowanych podmiotów prowadzonych przez osoby fizyczne – 94,3% i jest to wskaźnik wyższy od wojewódzkiego, który w analizowanym okresie wyniósł – 91,8%.

W powiecie nyskim wyrejestrowano w 2007 r. z rejestru REGON – 5 państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego, które stanowiły 100% wszystkich podmiotów sektora publicznego w powiecie nyskim, które za-

kończyły swoją działalność. W województwie opolskim poziom wyrejestrowanych podmiotów państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego wyniósł – 85%.

3. RYNEK PRACY

Na rynek pracy składają się z jednej strony osoby poszukujące pracę a z drugiej strony przedsiębiorcy tworzący miejsca pracy i poszukujący siły roboczej. Niedopasowanie liczby ludności zainteresowanej i gotowej wykonywać pracę (podaży pracy) do liczby miejsc pracy, jakie oferuje gospodarka w danych warunkach społeczno-ekonomicznych (popyt na pracę) najczęściej jest powodem bezrobocia, zjawiska groźnego dla wielu dziedzin życia społeczno-gospodarczego. Stąd konieczne jest prowadzenie odpowiedniej polityki wspierającej mechanizmy rynkowe.

Niniejszy podrozdział został stworzony w oparciu o dane statystyki publicznej oraz raporty instytucji zajmujących się rynkiem pracy w województwie opolskim i powiecie nyskim. Wyjaśnić należy, że źródła danych dotyczą różnych okresów sprawozdawczych, począwszy od roku 2002, w którym był ostatni Narodowy Spis Powszechny, a skończywszy – o ile jest to możliwe na 2008 r. Analizie zostają też poddane dane z 2005 r., istotne dla badanego obszaru z uwagi na fakt, że w 2004 r. Polska weszła do Unii Europejskiej, co miało wpływ na rynek pracy.

Aktywność ekonomiczna ludności

Jednym z elementów składających się na podaż pracy są osoby aktywne zawodowo. Badaniami, które całościowo obejmują podaż pracy na poziomie lokalnym (powiatowym i gminnym) są spisy powszechne, przeprowadzane w Polsce co około 10 lat. Ponieważ ostatni Narodowy Spis Powszechny przeprowadzony był w 2002 r., a więc 7 lat temu, wyniki te posłużą tylko do wskazania pewnych tendencji, które miały miejsce, ale należy przyjąć, że sytuacja mogła ulec zmianie. Stąd też dane z tego okresu potraktujemy pobieżnie. Statystyka publiczna aktywność ekonomiczną ludności bada również kwartalnie (BAEL), ale wyniki agregowane są jedynie do poziomu województwa

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań z 2002 r. pozwolił między innymi na określenie liczby osób zdolnych do wykonywania zajęć zarobkowych (aktywnych zawodowo), a także tych, którzy nie pracowali, nie mieli pracy i jej nie poszukiwali (biernych zawodowo). Do kategorii aktywnych zawodowo zaliczono grupę osób reprezentujących realne zasoby pracy, czyli osoby, które albo pracowały w momencie spisu (lub miały pracę) albo tej pracy aktywnie poszukiwały i były gotowe ją podjąć zaraz po znalezieniu.

Jak wynika ze spisu powszechnego w 2002 r. aktywni zawodowo w powiecie nyskim stanowili 14,6% społeczeństwa zdolnego do wykonywania pracy w województwie – najwięcej w porównaniu z pozostałymi powiatami (z wyjątkiem Opola). Najmniejsza populacja osób aktywnych ekonomicznie zamieszkiwała powiaty głubczycki i namysłowski¹.

W powiecie nyskim aktywnych było 62 853 osoby, z czego 40,7% zamieszkiwało gminę Nysa, 18% gminę Głuchołazy a pozostałe gminy osiągnęły wynik poniżej lub nieco wyższy 10%.

¹ NSP 2002, dane dostępne w internecie na www.stat.gov.pl

Tabela 10. Ludność w wieku 15 lat i więcej według aktywności zawodowej w gminach powiatu nyskiego w 2002 r.

	Ludność ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy
		ogółem	pracujący	bezrobotni		
Powiat nyski	121 165	62 853	43 797	19 056	52 126	6 186
Głuchołazy	21 682	11 337	7 820	3 517	9 645	700
Kamiennik	3 044	1 565	1 104	461	1 329	150
Korfantów	7 905	4 086	2 950	1 136	3 230	589
Łambinowice	6 669	3 216	2 221	995	2 832	621
Nysa	50 338	25 585	18 068	7 517	21 539	3 214
Otmuchów	11 776	6 350	4 301	2 049	5 127	299
Paczków	11 382	6 124	4 032	2 092	4 880	378
Pakosławice	3 108	1 642	1 121	521	1 364	102
Skoroszyce	5 261	2 948	2 180	768	2 180	133

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obciążenie aktywnych na rynku pracy biernymi zawodowo (nie pracującymi i nie poszukującymi pracy) wyniosło w powiecie nyskim blisko 829 (na 1000 osób aktywnych zawodowo przypadało 829 nieaktywnych) i największe było w Łambinowicach (881 osób).

Współczynnik aktywności zawodowej, czyli udział osób aktywnych zawodowo w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej, osiągnął w powiecie nyskim poziom 51,9%, co oznacza, że jedynie taki odsetek społeczeństwa powiatu (w wieku 15 lat i więcej) pracował lub poszukiwał pracę. Najwyższą wartość wskaźnika aktywności zawodowej zanotowano w województwie opolskim w powiecie brzeskim (54,7%), namysłowskim (53,2%) i nyskim (51,9%), a najniższą w powiatach: strzeleckim (42,9%), opolskim (43,2%) i krapkowickim (46,2%). We wszystkich powiatach współczynnik aktywności wyższy był dla mężczyzn. Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej dla kobiet zanotowano w 2002 r. w powiecie brzeskim (48,3%) oraz Opolu (46,9%).

Wśród ludności aktywnej na rynku pracy w powiecie nyskim przeważali w 2002 r. mężczyźni (54,3%). Największy odsetek aktywnych mężczyzn wystąpił w gminie Skoroszyce (63,2%) oraz na obszarze wiejskim gminy Głuchołazy (62,2%), a najniższy w gminie Łambinowice (54,7%). Najaktywniejsi zawodowo okazali się w 2002 r. mieszkańcy gminy Skoroszyce (56,0%), najmniej aktywni – gminy Łambinowice (48,2%) We wszystkich gminach współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn przewyższał poziom wskaźnika dla kobiet.

Wśród ludności aktywnej zawodowo w powiecie nyskim przeważały osoby w wieku 15–24 lata (20,3%) oraz 45–54 (19,6%) i 35–44 lata (17,4%). Podobna tendencja występowała w większości powiatów na terenie województwa opolskiego. Najmniejszą aktywność zawodową wykazywały osoby w wieku 55–64 lata. Bardziej aktywne były osoby w wieku poprodukcyjnym².

Ważnym czynnikiem określającym status na rynku pracy jest poziom wykształcenia. W powiecie nyskim w 2002 r. największy odsetek aktywnych to osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego (31,9%) oraz z wykształceniem policealnym i średnim (30,8%). Najlepiej wykształcone zasoby pracy posiadała gmina Nysa – 10,5% to osoby z wyższym wykształceniem a 38,4% to osoby legitymujące się

² NSP 2002, dane dostępne w internecie na www.stat.gov.pl

co najmniej średnim wykształceniem. Najgorzej przedstawia się sytuacja w gminie Korfantów, gdzie 45,4% aktywnych zawodowo posiadało wykształcenie podstawowe ukończone, nieukończone bądź nie miało żadnego wykształcenia szkolnego.

Osoby pozostające poza siłą roboczą, czyli te, które w tygodniu przeprowadzania spisu powszechnego nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały, bądź nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w tygodniu badanym i następnym zakwalifikowano do grupy biernych zawodowo. W 2002 r. takich osób było w nyskim 52 126 i stanowiły one 43% ludności powiatu zdolnej do podjęcia pracy. Najwyższy odsetek biernych zawodowo zanotowano w gminie Głuchołazy (44,5%), najniższy – w gminie Korfantów (40,9%). Wśród osób nieaktywnych na rynku pracy przeważały we wszystkich gminach kobiety. Biernymi zawodowo były głównie osoby z wykształceniem podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego (56,6%)³.

Pracujący i zatrudnienie

Do zasobów pracy ujętych według spisu ludności, zaliczono osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia wykonywały przez co najmniej godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód (były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym zakresie lub w dzierżawionym gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały bez wynagrodzenia w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem) albo nie wykonywały pracy (z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych, strajku), ale formalnie miały pracę jako pracownicy najemni bądź pracujący na własny rachunek. Do grupy tej zaliczono również uczniów, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Według wyników NSP 2002 w powiecie nyskim pracowało 43 797 osób przy czym w grupie tej przeważały kobiety. Najmniejsza różnica między odsetkiem pracujących według płci występowała w gminie Głuchołazy (6,8 pp.), największa – w gminie Łambinowice (18,3 pp.)⁴.

Zmiany w strukturze pracujących według płci możliwe są do zaobserwowania na podstawie innych źródeł niż Narodowy Spis Powszechny 2002, jednakże dane te nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji, według faktycznego miejsca pracy.

Według wyników tych badań w powiecie nyskim w 2007 r.^{5*}, w porównaniu z rokiem 2002 nieznacznie rosnęło zatrudnienie (o 1,8%). Najwięcej zatrudnionych osób jest w Nysie (w 2002 r. było to na poziomie 48,5%, w 2005 – 50,1%, a w 2007 r. 52,1%). Na drugim miejscu pod względem liczby pracowników jest gmina Głuchołazy, gdzie mimo widocznego spadku zatrudnienia, jego poziom utrzymuje się na wysokości powyżej 18%. Zatrudnienie maleje również w gminie Paczków. W 2002 r. pracowało tam 9,7% wszystkich zatrudnionych w powiecie nyskim, w 2005 r. – 9,6%, a w 2007 r. – 8,4%. Najmniejsze zatrudnienie jest w gminie Kamiennik (ok.1%), choć w ciągu danego okresu nieznacznie wzrosło.

Tylko w gminie Kamiennik wzrosła w większym stopniu liczba pracujących kobiet, niż liczba mężczyzn. W gminach takich jak Łambinowice, Otmuchów, Paczków, Pakosławice oraz na obszarze wiejskim gminy nyskiej mężczyźni stanowili znaczny udział zatrudnionych.

³ ibidem

⁴ ibidem

^{5*} Dane dotyczące pracujących za 2008 r. będą dostępne w czerwcu 2009 r.

Tabela 11. Pracujący w głównym miejscu pracy według płci w gminach powiatu nyskiego w latach 2002, 2005 i 2007.

Jednostka terytorialna	ogółem			mężczyźni			kobiety		
	2002	2005	2007	2002	2005	2007	2002	2005	2007
Powiat nyski	22 179	22 451	22 581	10 447	11 033	11 090	11 732	11 418	11 491
Głucholazy	4 369	4 082	4 144	2 010	1 957	2 062	2 359	2 125	2 082
Kamiennik	217	240	226	116	128	108	101	112	118
Korfantów	1 110	1 064	1 006	456	499	419	654	565	587
Łambinowice	770	725	645	423	415	363	347	310	282
Nysa	10 756	11 254	11 769	4 994	5 342	5 627	5 762	5 912	6 142
Otmuchów	1 784	1 996	1 927	919	1 071	1 030	865	925	897
Paczków	2 149	2 145	1 903	1 077	1 188	1 037	1 072	957	866
Pakostawice	282	299	326	148	157	174	134	142	152
Skoroszyce	742	646	635	304	276	270	438	370	365

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niski wskaźnik zatrudnienia, tj. udział osób pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej, jest jednym z największych problemów polskiej gospodarki. W 2008 r. wskaźnik zatrudnienia dla kraju wynosił 51,0%, a dla województwa opolskiego 47,8%, co stanowi różnicę rzędu 3,2% i plasuje to województwo na przedostatnim miejscu pod względem relacji pracujących do ogólnej liczby ludności aktywnej zawodowo. Mniejszy wskaźnik zatrudnienia w 2008 r. wykazało tylko województwo zachodniopomorskie.

Ponieważ badanie aktywności ekonomicznej ludności (BAEL) kwartalnie przeprowadzone jest tylko na poziomie województwa, by przedstawić sytuację dla powiatu nyskiego, wykorzystane są dane z 2002 r. W tym okresie wskaźnik zatrudnienia dla Polski wynosił 42,2%, a dla województwa opolskiego 38,4%, czyli był o ponad 9% niższy od ubiegłorocznego. Największy odsetek pracujących w liczbie ludności ogółem zanotowano w Opolu (42,9%) oraz powiecie oleskim (42,9%). Najniższy wskaźnik zatrudnienia wystąpił w powiatach opolskim (34,8%), strzeleckim (35,4%) i nyskim (36,1%).

W powiecie nyskim największy odsetek pracujących zanotowano w gminie Skoroszyce (41,4%). Analiza wskaźnika zatrudnienia pokazuje duże różnice w zatrudnieniu między populacją kobiet i mężczyzn. W każdej gminie wskaźnik zatrudnienia kobiet był niższy – najmniejszą jego wartość zanotowano w Łambinowicach – tu w 2002 r. pracowało jedynie 27,4% kobiet.

W 2002 r. najlepiej wykształcone były kadry w Opolu i w powiatach brzeskim i kędzierzyńsko-kozielskim. Z kolei największy odsetek pracujących o najniższym stopniu wykształcenia zanotowano w powiatach oleskim, głubczyckim i namysłowskim. Odsetek osób w powiecie nyskim legitymujących się co najmniej średnim wykształceniem wyniósł w 2002 r. 55,4%, co lokowało powiat na 3 miejscu w województwie.

W powiecie nyskim w 2002 r. w populacji pracujących najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim (40,6%), a następnie zasadniczym zawodowym (33,1%) oraz wyższym (14,8%). Najniższy udział wśród ogółu pracujących stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym, nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego (11,4%).

Na podstawie danych z rocznej sprawozdawczości statystycznej można dokonać charakterystyki pracujących według sektorów ekonomicznych w powiatach województwa opolskiego. Wyniki badań obejmują podmioty według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności, zatrudniające powyżej 9 osób (nie dotyczą mikro przedsiębiorstw,

których w strukturze gospodarki jest najwięcej), pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach.

W województwie opolskim w 2007 r. najczęściej zatrudnionych w sektorze rolniczym odnotowano w powiatach oleckim (42,5%), prudnickim (37,7%) i głubczyckim (33,4% pracujących). W sektorze przemysłowym pracowali głównie mieszkańcy powiatów krapkowickiego, opolskiego i kędzierzyńsko-kozielskiego. Sektor usługowy pod względem liczby osób w nim pracujących dominował w Opolu, nyskim oraz w brzeskim i kluczborskim.

W 2007 r. w powiecie nyskim w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób pracowało 27 541 osób (o 0,5% więcej niż w roku 2005), w tym 23,0% w sektorze rolniczym, 47,6% w sektorze usługowym i 29,4% w sektorze przemysłowym.

Analizując lata 2005 i 2007 można stwierdzić, że nieznacznie zmieniła się sektorowa struktura pracujących. We wszystkich powiatach województwa opolskiego zmniejszył się odsetek pracujących w sektorze rolniczym w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób (łącznie z rolnictwem indywidualnym). Niewielki spadek zatrudnienia można było zaobserwować w sektorze usługowym – powiat kluczborski, głubczycki i krapkowicki. Odsetek zatrudnienia za to nieznacznie wzrósł w sektorze przemysłowym.

Mniejszą liczbę pracujących w 2002 r. można wytłumaczyć nie rejestrowaniem w tym okresie wszystkich osób pracujących w rolnictwie. W 2002 r. najczęściej pracowników zatrudnionych było w sektorze usługowym (56,8%), a 36,5% w sektorze przemysłowym.

Istotne znaczenie z punktu widzenia analizy stanu gospodarki powiatu nyskiego ma również poznanie wielkości przeciętnego zatrudnienia według sektorów własności podmiotów gospodarczych (prywatny i publiczny), jak również według podstawowych sektorów działalności (rolniczy, przemysłowy i usługowy).

Przeciętne zatrudnienie to stan zatrudnienia (według etatów) pracowników pełnozatrudnieniowych i niepełnozatrudnieniowych w przeliczeniu na pełnozatrudnieniowych (na całe etaty). Ponieważ statystyka publiczna dysponuje szczegółowymi danymi dotyczącymi struktury zatrudnienia dla podmiotów bez jednostek o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji oraz zatrudnionych za granicą, dane prezentowane są właśnie w takim układzie.

W 2007 r. w powiecie nyskim przeciętne zatrudnienie w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób wynosiło 17 723, w tym średnio 8 148 osób pracowało w sektorze publicznym i 9 575 w sektorze prywatnym. We wszystkich powiatach, poza strzeleckim, zatrudniano więcej osób w sektorze prywatnym niż publicznym.

Dla identyfikacji branż zdolnych do kreowania nowych miejsc pracy niezbędne jest rozpoznanie struktury przeciętnego zatrudnienia w podstawowych sektorach działalności. Przeciętne zatrudnienie w województwie opolskim w 2007 r. największe było w sektorze usługowym (56,3%) i tu przeważał sektor usług nierynkowych (33,1% wobec 23,2% w rynkowych), lecz jak widać, różnica nie była tak znaczna jak w nyskim, gdzie w sektorze usług nierynkowych pracowało 38,7% a w rynkowych - 19,2%. Dla województwa opolskiego kolejnym pod względem zatrudnienia w średnich i dużych podmiotach był sektor przemysłowy (41,2%), na końcu ułożył się rolniczy (2,5%).

W 2007 r. w powiecie nyskim w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób pracowało średnio 17 723 osób. W strukturze wskazanych wyżej podmiotów gospodarczych odsetek zatrudnionych w rolnictwie wyniósł 3,7% (bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie), w przemyśle i budownictwie 38,4%, a reszta w sektorze usługowym (w usługach rynkowych 19,2% i nierynkowych 38,7%).

Jak widać w powiecie nyskim porównywalna liczba osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy jest w sektorze usług nierynkowych (administracji publicznej i obronie narodowej, edukacji, ochronie zdrowia i opiece społecznej, w podmiotach zajmujących się obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi i zdrowotnymi), co w przemyśle i budownictwie.

Obraz uzyskany na podstawie analizy zatrudnienia oraz poszczególnych kategorii pracujących (ze sprawozdawczości bieżącej) jest jednak niepełny, gdyż w każdych warunkach gospodarczych najaktywniejsze są podmioty mikro (0–9 pracujących) i małe (10–49), a badania statystyki publicznej w większości przypadków nie obejmują właśnie tych najmniejszych podmiotów.

Bezrobocie

Problem bezrobocia na rynku pracy jest poważnym zjawiskiem społecznym oraz ekonomicznym. Z jednej strony ludzie, którzy nie mogą znaleźć sobie pracy, często popadają w apatię i zniechęcenie – ci, którzy długo nie mogą tej pracy znaleźć, w końcu nie chcą już szukać. Brak pracy rodzi też pośrednio patologie społeczne i wzmacnia poczucie odrzucenia przez społeczeństwo. Z drugiej strony praca jest źródłem utrzymania, podstawowym warunkiem otrzymywania wynagrodzenia. Jest ona również dobrem, bez którego pracodawcy nie mogą prowadzić działalności (samozatrudnienie nie jest bowiem jedyną formą aktywności gospodarczej).

Oczywiście rozmiary bezrobocia nierzadko są wynikiem swoistego wyboru społecznego. We wszystkich społeczeństwach spotkać można ludzi, którzy nie pracują, utrzymywani są przez bliskich lub różne instytucje i grupy społeczne, jednakże nie wszędzie ludzie ci określane są jako osoby bezrobotne. Przyjmuje się, że naturalny poziom bezrobocia, wynikający również z wyboru, to jest taki, który występuje zawsze i kształtuje się na poziomie 4%.

Bezrobotni, według Głównego Urzędu Statystycznego, to osoby niezatrudnione i nie wykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli są to osoby niepełnosprawne – zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczące się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub przystępujące do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub szkół wyższych, gdzie studiują w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowane we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

- ukończyły 18 lat,
- nie ukończyły: kobiety – 60 lat, mężczyźni – 65 lat,
- nie nabyły prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej nie pobierają świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego,
- nie są właścicielami lub posiadaczami (samoistnymi lub zależnymi) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2ha przeliczeniowych, nie podlegają ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,
- nie posiadają wpisu do ewidencji działalności gospodarczej albo nie podlegają, na podstawie odrębnych przepisów, obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników,
- nie są tymczasowo aresztowane lub nie odbywają kary pozbawienia wolności,
- nie uzyskują miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- nie pobierają, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego,
- nie pobierają na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do

zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,

- nie pobierają po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

Od 1997 r. za bezrobotnego nie uważa się także osoby odbywającej szkolenie, staż u pracodawcy, a od 1 VI 2004 r.

- osoby odbywającej przygotowanie zawodowe w miejscu pracy.

Nieco inaczej definiują bezrobotnych urzędy pracy – rejestrują one kobiety w wieku 18–60 lat oraz mężczyzn w wieku 18–65 lat nie posiadających pracy.

Do prezentacji danych dotyczących bezrobocia wykorzystano trzy źródła wtórne. Pierwszym są dane GUS, które wyszczególniają strukturę bezrobotnych w poszczególnych powiatach i gminach podległych PUP w Nysie. Kolejne źródła stanowią dane zagregowane z Powiatowego Urzędu Pracy w Nysie oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu.

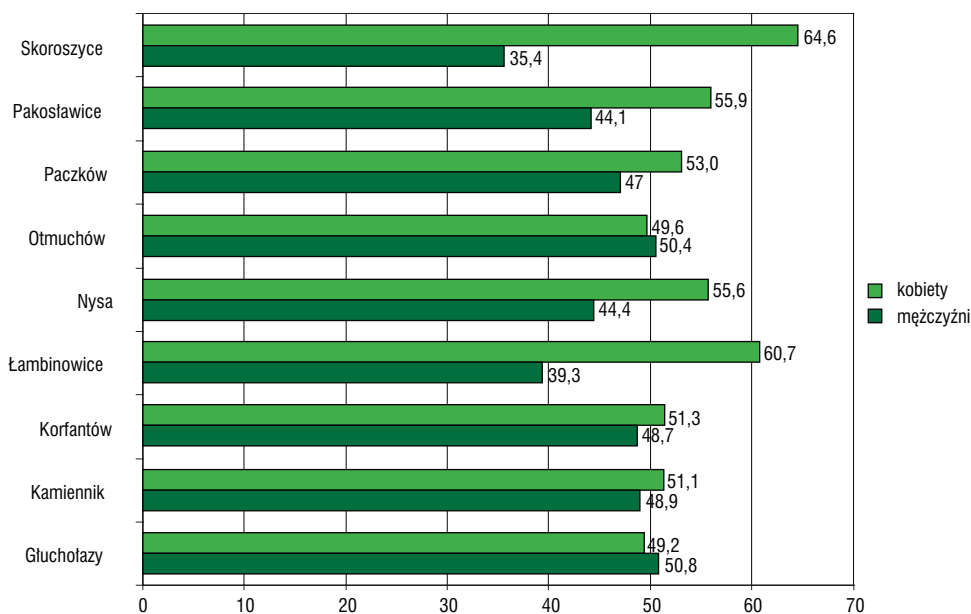
W końcu marca 2009 w urzędach pracy w województwie opolskim zarejestrowanych było 43 706 bezrobotnych. W stosunku do końca grudnia 2008 r. liczba bezrobotnych wzrosła o 8 008 osób. W marcu 2009 w powiecie nyskim było 8 100 osób bez pracy, najwięcej w całym województwie. O ponad 2 100 osób bezrobotnych mniej liczył powiat brzeski.

Najwcześniejsze dane na temat bezrobocia w powiatach i gminach w statystyce publicznej obejmują 2003 r. Posłużą one do lepszego zobrazowania dynamiki sytuacji na lokalnym rynku pracy. Od 2003 r. obserwowalny jest znaczny spadek poziomu regionalnego bezrobocia (z 81 623 w 2003 r., do 69 396 w 2005 r., i 43 338 w 2007 r.). O ile w powiatach: krapkowickim, brzeskim i kędzierzyńsko-kozielskim w 2007 r. w relacji do 2005 r. nastąpił wzrost liczby bezrobotnych, to powiat nyski od tego schematu odbiega. W przedziale czasu 2003 do 2005 bezrobocie w powiecie nyskim spadło o 20%, natomiast w przedziale 2005 do 2007 liczba bezrobotnych zmalała o ponad połowę (51,1%). Nieco gorszy wynik (spadek bezrobocia o 43,5% w stosunku do 2005 r.) osiągnął powiat namysłowski.

W dniu 31 grudnia 2008 r. liczba bezrobotnych w powiecie nyskim sięgnęła 6 416⁶. Najwięcej bezrobotnych odnotowano w Nysie – 2 391 i gminie Głuchołazy – 1 332. W porównaniu z październikiem 2008 zaobserwowano wzrost bezrobocia średnio o 10%. Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych na koniec grudnia wynosił 54,1%, co świadczy o tym, że mają one większe trudności ze znalezieniem pracy niż mężczyźni. Największy udział bezrobotnych kobiet odnotowano w gminie Skoroszyce, stanowiły one 64,6% z liczby zarejestrowanych bezrobotnych w tej gminie. Udział procentowy w tej grupie w porównaniu do listopada zmniejszył się o 1,4%. Z kolei najmniejszy procent bezrobotnych kobiet zanotowano w gminie Głuchołazy: 49,2%. Udział procentowy w tej grupie w porównaniu do listopada zmniejszył się o 2,8%.

⁶ Dane pochodzą z PUP Nysa

Rysunek 1. Struktura bezrobotnych (w %) zarejestrowanych według płci w gminach powiatu nyskiego w 2008 r.

Źródło: PUP Nysa

W powiecie nyskim od 2003 r. największa liczba bezrobotnych zamieszkuje w Nysie, najmniejsza – w gminie Kamiennik. W porównaniu z 2005 r. liczba osób bez pracy we wszystkich gminach wyraźnie się obniżyła. Tak jak już podkreślano wcześniej widoczna jest wśród bezrobotnych dywersyfikacja płciowa. Począwszy od 2003 r. zauważalny jest większy udział kobiet wśród bezrobotnych niż mężczyzn.

Podstawowym miernikiem zjawiska pozostawania bez pracy jest stopa bezrobocia, wyrażająca stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) oszacowanych na podstawie wyników spisów powszechnych. Stopę bezrobocia dla najmniejszych jednostek podziału terytorialnego – gmin – wyliczano jedynie w momencie przeprowadzania Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 r., nie podaje się tej wielkości rokrocznie, wobec powyższego nie można ich zaprezentować. Z uwagi na początek spowolnienia gospodarczego jesienią 2008 r., które wpływa na napływ osób bezrobotnych do rejestru, umieszczone zostaną najaktualniejsze dane z końca marca 2009 r.

Stopa bezrobocia w województwie opolskim (stan na 31 marca 2009 r.) ukształtowała się na poziomie 11,9%. O dynamice zmian świadczą dane z końca grudnia 2008 r., kiedy stopa w regionie opolskim sięgała 9,9% (wzrosła o 2%). Powiat nyski od szeregu lat jest w czołówce powiatów w opolskim wyróżniających się wysoką stopą bezrobocia (w marcu 2009 r. sięgnęła 17%), tuż za powiatem brzeskim, w którym stopa bezrobocia w tym czasie sięgnęła 19,6%. Najniższy wskaźnik bezrobotnych zaobserwowano w mieście na prawach powiatu – Opolu (5,4%), choć w stosunku do grudnia 2008 wyższy o 1%.

Prezentacja danych w kilku okresach pozwala na wnioskowanie, jaki okres sprzyjał ludności aktywnej zawodowo. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w najwcześniejszym okresie sprawozdawczym tj. w 2005 r. W powiecie nyskim kształtowała się ona na poziomie 29,5%, gdy w województwie na 18,7%. Dwa lata później (w 2007 r.) w nyskim stopa bezrobocia spadła o 12,9% i wynosiła 16,6%, gdy w województwie – 11,9%. Do 14% zmalał udział osób bezrobotnych w ogóle ludności aktywnej zawodowo w powie nyskim w grudniu 2008 r. Spadek stopy bezrobocia najwyższy był w powiatach nyskim, namysłowskim i brzeskim. W marcu 2009 r. stopa bezrobocia zaczęła rosnąć we wszystkich powiatach.

Tabela 12. Stopa bezrobocia (w %) w powiatach województwa opolskiego w latach 2005, 2007, 2008 i w marcu 2009 r.

Jednostka terytorialna	2005	2007	2008	31 marca 2009 r.
OPOLSKIE	18,7	11,9	9,9	11,9
Powiat brzeski	27,6	20,7	17,2	19,6
Powiat kluczborski	21,2	13,5	11,4	13,4
Powiat namysłowski	27,3	15,8	12,9	16,6
Powiat nyski	29,5	16,6	14,0	17,0
Powiat prudnicki	20,3	16,1	13,6	15,2
Powiat głubczycki	21,8	14,1	12,6	15,0
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	15,8	12,1	8,8	10,5
Powiat krapkowicki	13,2	9,2	8,5	9,6
Powiat oleski	11,6	6,6	5,8	7,5
Powiat opolski	16,8	10,4	8,5	10,6
Powiat strzelecki	16,6	10,9	9,9	11,7
Powiat m.Opole	9,1	5,3	4,4	5,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i WUP w Opolu

Analiza typu bezrobotnych na poziomie powiatów pozwala na wyodrębnienie między innymi osób poprzednio pracujących, poprzednio pracujących zwolnionych z przyczyn zakładów pracy, grup wieku czy posiadanego wykształcenia.

Udział procentowy osób zwolnionych z przyczyn zakładów w powiecie nyskim na koniec 2008 r. do bezrobotnych poprzednio pracujących wynosił 3,5%, gdy w województwie 3,1%. Najwyższy odsetek zwolnionych z powodów ekonomicznych przedsiębiorstwa odnotowano w powiatach: oleskim 7,9%, strzeleckim 6,4% i prudnickim 6,1%. Najmniejszy udział tych osób do ogółu bezrobotnych wcześniej zatrudnionych jest od lat w mieście na prawach powiatu Opolu. W 2008 r. do rejestru Powiatowego Urzędu Pracy w Nysie napłynęło 5 314 osób, które poprzednio miały pracę, w tym 172 osoby, które zostały zwolnione z przyczyn zakładów pracy. Najwyższą dynamikę zmian stosunku poprzednio pracujących do zwolnionych z przyczyn zakładu pracy zaobserwowano w powiecie oleskim. Udział procentowy zwolnionych z przyczyn zakładu w 2008 r. w oleskim wynosił 7,9%, gdy w 2005 r. – 4,1%. W nyskim również wzrósł od 2005 r. odsetek zwolnionych z pobudek ekonomicznych przedsiębiorstwa o 1,6%.

W województwie opolskim w 2008 r. największy udział osób bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25–34 lata (26,1%). Wyższy udział procentowy dla tej grupy wieku odnotowano w Opolu (30,5%) i powiatach opolskim (29,1%), krapkowickim (27%) i kluczborskim (26,8%). W powiecie nyskim dominowali bezrobotni w wieku 45–54 lat (27,5%).

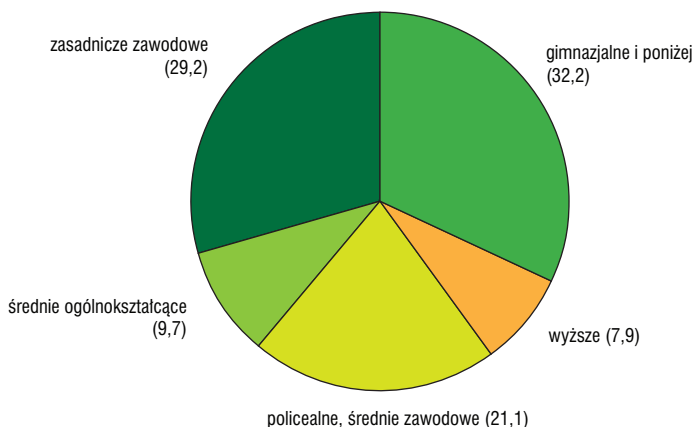
W porównaniu z 2005 rokiem obserwuje się niewielkie zmiany w strukturze osób pozostających bez pracy, zwłaszcza w trzech pierwszych grupach wiekowych. Na rynku pracy w powiecie nyskim zauważyć można dość duży udział bezrobotnych młodych – w wieku do 24 roku życia (18,1%), choć trzeba podkreślić, że tendencja dla tej grupy pozostających bez pracy jest spadkowa. Powoli wzrastała liczba osób bezrobotnych w wieku 25–34 lata.

W 2008 roku w powiecie nyskim 18% bezrobotnych stanowiły osoby młode. Największy udział bezrobotnych do 25 roku życia stanowiły osoby bezrobotne w gminie Pakosławice. Stanowiły one 25,8% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w gminie. Najmniejszy odsetek bezrobotnych przed 25 roku życia zanotowano w gminie Paczków i wynosił on 18,3%.

Rynek pracy w powiecie nyskim w 2008 r. najmniej korzystny był dla osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, a także zasadniczym zawodowym. Wśród ponad 6 tys. bezrobotnych 506 osób (7,9%) legitymowało się wykształceniem wyższym, 1 353 - policealnym i średnim zawodowym (21,1%), 621 – średnim ogólnokształcącym (9,7%) i 1 871 – zasadniczym zawodowym (29,2%), a bez wykształcenia było – 2 065 bezrobotnych (32,2%). Rok wcześniej struktura bezrobotnych pod względem wykształcenia wyglądała podobnie, jednakże należy zauważyć, że w 2008 r. zwiększył się o 1,8 pp odsetek osób z wykształceniem wyższym i o 1,1 pp udział bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, zmniejszył się natomiast odsetek bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Na koniec grudnia 2008 r. bezrobotnych bez żadnych kwalifikacji zawodowych największy udział był w gminie Korfantów – 42,5%. Najmniejszy zaś odsetek ich odnotowano w gminie Nysa (29,5%)

Rysunek 2. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Nysa według wykształcenia w 2008 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na koniec 2008 r.).

Analiza struktury osób bezrobotnych według wykształcenia i miejsca zamieszkania na obszarze województwa opolskiego wskazuje, iż w 2008 r. najwyższy odsetek bezrobotnych z wykształceniem wyższym występował w Opolu (aż 16,9% ogółu bezrobotnych), powiecie oleskim (9,9%) oraz w powiecie nyskim (7,9%). Najwięcej osób o najniższym poziomie wykształcenia zanotowano w 2008 r. w powiecie krapkowickim (41,6%), strzeleckim (41,3%) i kędzierzyńsko-kozielskim (41,0%).

W powiecie nyskim w 2008 r. zdecydowanie szybciej można było znaleźć pracę niż rok czy trzy lata wcześniej. W 2008 roku aż 49,5% bezrobotnych otrzymywało zatrudnienie w ciągu 3 miesięcy od utraty wcześniejszej pracy. Następował też spadek liczby osób pozostających na bezrobociu powyżej 12 i 24 miesięcy (z 15,6% w 2005 r. na 9,9% i z 29,6% na 8,2%). Takie tendencje występowały w całym województwie opolskim, jednakże w powiecie nyskim odnotowano najlepsze wyniki.

Optymistyczne dane dotyczące coraz krótszego czasu pozostawania bez pracy nie przekładają się na liczbę osób długotrwale bezrobotnych. Według zmian wprowadzonych z początkiem 2005 roku za osoby długotrwale bezrobotne należy uważać bezrobotnych, którzy w ciągu ostatnich 24 miesięcy przez okres minimum 12 miesięcy posiadali status osoby bezrobotnej. Na koniec 2008 roku w województwie opolskim takich osób było 17 063, co stanowiło 47,8% ogółu osób zewidencjonowanych w powiatowych urzędach pracy. W porównaniu do roku poprzedniego jest to wyraźny spadek – o 12,7%. Największy odsetek osób długotrwale bezrobotnych odnotowano w powiecie głubczyckim (55,1%) i kędzierzyńsko-kozielskim (52,6%), a najmniejszy w oleskim (40,5%). Od 2006 r. obserwuje się widoczny wzrost udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych, choć w powiecie nyskim rzeczywista liczba osób o tym statusie od 2006 roku zmalała o połowę.

Jak wynika z danych PUP w Nysie w powiecie nyskim na koniec 2008 r. odsetek osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogółu bezrobotnych wyniósł 42,2%. Największy udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych odnotowano w gminie Paczków (52,1%), najmniejszy zaś w gminie Skoroszyce (24,1%).

W województwie opolskim struktura bezrobotnych w 2008 r. według zawodów od lat kształtuje się w podobny sposób. Do czołówki należą osoby wykonujące prace w zawodach: sprzedawcy – 3 538 osób, czyli 13,9% ogółu bezrobotnych (w 2007 roku 9,6% ogółu), robotnicy gospodarczy – 1957 osób, tj. 5,5% ogółu (w 2007 roku 5,2 % ogółu), ślusarze – 881 osób, tj. 2,5% ogółu (w 2007 roku 2,5 % ogółu), ekonomiści – 810 osób, tj. 2,2% ogółu (w 2007 roku 2,4% ogółu), murarze – 802 osoby, tj. 2,2% ogółu (w 2007 roku 2,6% ogółu), krawcy – 731 osób, tj. 2,0% ogółu (w 2007 roku 2,6%).

Wśród bezrobotnych w powiecie nyskim w 2008 r. dominowały osoby posiadające zawód sprzedawcy (12,7%). Następnie duży był udział osób, które nie posiadały żadnych kwalifikacji zawodowych (8,3%) (w skali województa ta grupa osób stanowi 40,9% w strukturze bezrobotnych). Odsetek robotników gospodarczych w strukturze bezrobotnych wynosił 6,9%, asystentów ekonomicznych – 5,5% i ślusarzy 2,9%.

Tabela 13. Struktura zawodowa osób bezrobotnych w powiecie nyskim w 2008 r.

Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	udział % w stosunku do ogółu bezrobotnych	w tym bezrobotne kobiety
[1]	[2]	[3]	[4]
Sprzedawca	810	12,7%	623
Bez zawodu	527	8,3%	356
Robotnik gospodarczy	439	6,9%	159
Asystent ekonomiczny (zawód szkolny: technik ekonomista)	347	5,5%	222
Ślusarz	183	2,9%	4
Krawiec	152	2,4%	150
Murarz	147	2,3%	0
Cukiernik	90	1,5%	72
Technik mechanik	86	1,4%	10

Pracownik biurowy (Zawód szkolny: Technik prac biurowych)	86	1,4%	73
Kucharz	86	1,4%	81
Tokarz	86	1,4%	12
Mechanik samochodów osobowych	86	1,4%	2
Szwaczka	81	1,3%	80
Sprzątaczką	77	1,2%	76
Ekonomista	73	1,2%	59
Technik rolnik	67	1,1%	49
Pracownik administracyjny (zawód szkolny: Technik administracji)	60	0,9%	49
Piekarz	57	0,9%	23
Stolarz	56	0,9%	12
Robotnik budowlany	56	0,9%	3
Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	55	0,9%	30
Elektromonter (elektryk) zakładowy	50	0,8%	1
Pielęgniarka	47	0,7%	45
Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej (zawód szkolny: Rolnik)	47	0,7%	29
Magazynier	42	0,7%	14
Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	42	0,7%	3
Technik budownictwa	38	0,6%	16
Fryzjer (zawody szkolne: Fryzjer, Technik usług fryzjerskich)	36	0,6%	35
Mechanik pojazdów samochodowych	34	0,5%	0
Kierowca samochodu ciężarowego	34	0,5%	0
Dozorca	33	0,5%	15
Malarz budowlany	32	0,5%	3
Stolarz meblowy	32	0,5%	17
Technik żywienia i gospodarstwa domowego	31	0,5%	26
Handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec]	30	0,5%	19

Źródło: PUP w Nysie

Wśród długotrwale bezrobotnych (osób pozostających bez pracy co najmniej od roku) największą grupę stanowili sprzedawcy. W zawodzie tym przeważają kobiety, stanowią one 89,2% zarejestrowanych w tym zawodzie. Robotnik gospodarczy to druga co do wielkości grupa zawodowa w ogóle długotrwale bezrobotnych. W tym zawodzie stopień feminizacji był niewielki, stanowił 26,9%.

Tabela 14. Zawody o najwyższym udziale wśród osób długotrwale bezrobotnych w 2008 r.

Nazwa zawodu	Liczba długotrwale bezrobotnych	W tym kobiety bezrobotne
Sprzedawca	120	107
Robotnik gospodarczy	67	18
Asystent ekonomiczny	60	33
Ślusarz	32	1
Krawiec	17	17
Murarz	21	0
Cukiernik	8	5

Źródło: PUP w Nysie

Bezrobocie wśród absolwentów może świadczyć o niedopasowaniu kwalifikacyjnym osób kończących naukę do oczekiwań pracodawców. W 2007 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nysie liczba zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wynosiła 240 osób. W roku 2008 natomiast 175, co stanowiło 4,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Największy odsetek bezrobotnych absolwentów – 68,5% stanowiły osoby bez zawodu. Kolejna pod względem wielkości była grupa sprzedawców. W omawianym okresie osoby o kwalifikacjach sprzedawcy stanowiły 6,8% wszystkich zarejestrowanych w PUP absolwentów, w zawodzie ekonomista – 4%, pielęgniarka – 3,4%. Ten sam udział – 2,2% w grupie bezrobotnych absolwentów zarejestrowano w zawodach: asystent ekonomiczny (zawód szkolny: technik ekonomista), ślusarz, cukiernik, technik żywienia i gospodarstwa domowego.

W roku 2008 na terenie powiatu nyskiego nie odnotowano bezrobotnych absolwentów m.in. w zawodach: robotnik gospodarczy, krawiec, pracownik biurowy (zawód szkolny: technik prac biurowych), tokarz, mechanik samochodów osobowych, szwaczka, sprzątaczką, technik rolnik, pracownik administracyjny (zawód szkolny: technik administracji), robotnik budowlany, mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych, a także fryzjer (zawody szkolne: fryzjer, technik usług fryzjerskich).

Tabela 15. Klasyfikacja zawodów wg największej liczby bezrobotnych absolwentów – stan na koniec roku 2008.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	Bezrobotni absolwenci	
			ogółem	kobiety
522107	Sprzedawca	810	12	11
000000	Bez zawodu	527	120	90
914103	Robotnik godpodarczy	439	0	0
341902	Asystent ekonomiczny (zawód szkolny: technik ekonomista)	347	4	4
722204	Ślusarz	183	4	0
743304	Krawiec	152	0	0
712102	Murarz	147	1	0
741201	Cukiernik	90	4	3
311502	Technik mechanik	86	1	0
419101	Pracownik biurowy (Zawód szkolny: Technik prac biurowych)	86	0	0
512201	Kucharz	86	2	2
722304	Tokarz	86	0	0

723105	Mechanik samochodów osobowych	86	0	0
743604	Szwaczka	81	0	0
913207	Sprzątacza	77	0	0
241102	Ekonomista	73	7	6
321208	Technik rolnik	67	0	0
343101	Pracownik administracyjny [zawód szkolny: Technik administracji]	60	0	0
741203	Piekarz	57	1	0
742204	Stolarz	56	3	0
931301	Robotnik budowlany	56	0	0
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	55	0	0
724201	Elektromonter [elektryk] zakładowy	50	3	0
224101	Pielęgniarka	47	6	6
613101	Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej [zawód szkolny: Rolnik]	47	0	0
413103	Magazynier	42	0	0
723304	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	42	0	0
311204	Technik budownictwa	38	1	0
514102	Fryzjer [zawody szkolne: Fryzjer, Technik usług fryzjerskich]	36	0	0
723106	Mechanik pojazdów samochodowych	34	2	0
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	34	0	0
915202	Dozorca	33	0	0
714101	Malarz budowlany	32	0	0
742207	Stolarz meblowy	32	0	0
321402	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	31	4	4
341501	Handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec]	30	0	0

Źródło: PUP w Nysie⁷

Na przykładzie przytoczonych danych wynika, iż bezrobocie w powiecie nyskim cechowało się w badanym okresie:

- znacznym spadkiem bezrobocia,
- większym udziałem kobiet w grupie osób nie posiadających pracy,
- dużym odsetkiem osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym oraz zasadniczym zawodowym oraz osób długotrwale bezrobotnych.

Wynagrodzenia

Na rynku pracy ceną za wykonywaną przez pracownika pracę jest wynagrodzenie. Tak jak na każdym rynku, mechanizm rynkowy reguluje je w zależności między innymi od dostępności produktu – tu od dostępności pracy. Jeżeli jest duże bezrobocie w określonym regionie, czyli dużo osób chętnych do pracy, wynagrodzenie oferowane przez podmioty będzie niższe. W przypadku, gdy podaż pracy jest ograniczona – brak odpowiednich specjalistów w danych dziedzinach lub mało jest osób chętnych do pracy, płacone wynagrodzenie będzie wyższe.

⁷ Katarzyna Buczkowska, *Ranking zawodów nadwyżkowych i deficytowych – prognoza*, Nysa 2008, publikacja dostępna w internecie na stronie: www.pup.nysa.pl

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto na poziomie powiatów badane są przez statystykę publiczną wśród podmiotów gospodarczych zatrudniających 10 osób i więcej, nie obejmuje także zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. Ostatnie dane dotyczące tego obszaru badawczego pochodzą z końca 2007 r.

W powiecie nyskim w 2007 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wynosiło 2 257,82 zł, co plasowało powiat na przedostatnim miejscu w województwie pod względem wysokości płac (poziom płac w powiecie systematycznie wzrasta – w 2002 r. kwota ta wynosiła 1 720,63zł). Najwyższe wynagrodzenia zanotowano w powiecie krapkowickim (3.186,01zł).

Tabela 16. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto** w zł w powiatach województwa opolskiego w latach 2002, 2005 i 2007.

Jednostka terytorialna	ogółem			przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)		
	2002	2005	2007	2002	2005	2007
OPOLSKIE	2 029,99	2 249,89	2 607,45	90,6	89,7	91,0
Powiat brzeski	1 812,89	2 020,56	2 444,73	80,9	80,6	85,3
Powiat kluczborski	1 822,92	2 022,05	2 373,00	81,4	80,7	82,8
Powiat namysłowski	1 912,57	2 190,63	2 380,02	85,4	87,4	83,0
Powiat nyski	1 720,63	1 938,81	2 257,82	76,8	77,3	78,8
Powiat prudnicki	1 712,22	1 909,73	2 224,60	76,5	76,2	77,6
Powiat głubczycki	1 786,49	1 991,34	2 363,83	79,8	79,4	82,5
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	2 140,54	2 387,96	2 923,97	95,6	95,3	102,0
Powiat krapkowicki	2 483,63	2 790,61	3 186,01	110,9	111,3	111,2
Powiat oleski	1 846,33	2 035,72	2 263,00	82,4	81,2	79,0
Powiat opolski	2 032,28	2 191,24	2 430,34	90,7	87,4	84,8
Powiat strzelecki	1 840,68	2 104,69	2 401,25	82,2	84,0	83,8
Powiat m.Opole	2 276,22	2 471,69	2 876,99	101,6	98,6	100,4

** bez podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni poziom wynagrodzeń w Polsce w 2007 r. osiągnęły trzy powiaty: miasto na prawach powiatu Opole, kędzierzyńsko-kozielski i krapkowicki. Dwa ostatnie przekroczyły średnią płacę ogólnokrajową, odpowiednio o 2 i 11,2%. W powiecie nyskim pracownicy otrzymywali wynagrodzenia niższe od średniej krajowej o 21,2%

Poziom przeciętnych wynagrodzeń wypłacanych w podstawowych sektorach działalności daje dodatkowo pewien obraz sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw (im wyższe firma osiąga zyski, tym wyższe wynagrodzenia może wypłacać zatrudnionym pracownikom – za wyjątkiem płac w sferze budżetowej).

W województwie opolskim najwyższe wynagrodzenia płacone są w sektorze usług nierynkowych oraz rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie, najniższe płace zaś mają pracownicy z sektora usług rynkowych. Sytuacja w powiecie nyskim wygląda podobnie – najwyższa średnia płaca wynosi 2 674,86 i jest wyższa od najniższej o 774,05 zł.

Tabela 17. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie według sektorów działalności w powiatach województwa opolskiego w 2007 r.

Jednostki terytorialne	ogółem	rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo	przemysł i budownictwo	usługi	
				rynkowe	nierynkowe
OPOLSKIE	2 607,45	2 624,42	2622,35	2307,35	2797,68
Powiat brzeski	2 444,73	2 735,02	2562,83	1920,98	2598,55
Powiat kluczborski	2 373,00	2 325,84	2427,83	1936,19	2520,66
Powiat namysłowski	2 380,02	2 396,52	2215,24	2175,59	2619,81
Powiat nyski	2 257,82	2 025,45	2036,31	1904,81	2674,86
Powiat prudnicki	2 224,60	2 620,86	1926,72	2146,71	2503,81
Powiat głubczycki	2 363,83	2 809,81	2263,40	2173,17	2394,51
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	2 923,97	3 177,59	3052,61	2953,14	2654,81
Powiat krapkowicki	3 186,01	1 963,60	3480,89	2575,17	2703,60
Powiat oleski	2 263,00	2 912,61	2173,60	1961,76	2536,21
Powiat opolski	2 430,34	3 157,10	2465,06	2055,25	2585,42
Powiat strzelecki	2 401,25	3 316,49	2280,40	2122,69	2613,20
Powiat m.Opole	2 876,99	2 714,37	2963,47	2408,34	3256,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W województwie opolskim lepiej zarabiali pracownicy sektora publicznego. Najwyższe przeciętne wynagrodzenie w tym sektorze odnotowano w powiecie krapkowickim (3 385,11 zł) i w mieście na prawach powiatu Opole (3 286,05 zł). W powiecie nyskim płaca w tym sektorze kształtowała się na poziomie 2 619,11 zł brutto, co uplasowało ten powiat na 6 miejscu w województwie. Pracujący w sektorze prywatnym w powiecie nyskim średnio zarabiali 1 950,38 zł brutto – najmniej w województwie z wszystkich zatrudnionych w tym sektorze.

Tabela 18. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł według sektorów działalności w powiatach województwa opolskiego w 2007 r.

Jednostki terytorialne	ogółem	sektor	
		publiczny	prywatny
OPOLSKIE	2 607,45	2906,36	2368,54
Powiat brzeski	2 444,73	2610,17	2337,54
Powiat kluczborski	2 373,00	2525,56	2242,65
Powiat namysłowski	2 380,02	2626,01	2160,61
Powiat nyski	2 257,82	2619,11	1950,38
Powiat prudnicki	2 224,60	2503,75	1956,24
Powiat głubczycki	2 363,83	2424,85	2299,29
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	2 923,97	2938,19	2912,13
Powiat krapkowicki	3 186,01	3385,11	3010,09
Powiat oleski	2 263,00	2549,81	2110,37
Powiat opolski	2 430,34	3161,49	2092,62
Powiat strzelecki	2 401,25	2532,98	2227,66
Powiat m.Opole	2 876,99	3286,05	2524,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Można zaryzykować stwierdzenie, że poziom wynagrodzeń w sektorze publicznym, który znacznie przewyższał poziom płac w sektorze prywatnym, może znacząco wpływać na niechęć młodych ludzi do podejmowania działalności gospodarczej na własny rachunek bądź poszukiwania możliwości zatrudnienia w sektorze prywatnym.

Popyt na pracę i wolne miejsca pracy

Sytuacja na rynku pracy kształtuje się pod wpływem relacji podaży pracy (liczby ludności zainteresowanej i gotowej wykonywać pracę) i popytu na pracę – określonej liczby miejsc pracy, którą oferuje gospodarka w danych warunkach społeczno-ekonomicznych. W szerszym znaczeniu można mówić o globalnej liczbie miejsc pracy wykreowanych przez gospodarkę, na którą składają się zagospodarowane (wykorzystane) oraz wolne miejsca pracy.

Niedopasowanie ilościowe bądź strukturalne (jakościowe) popytu i podaży powoduje trudności na rynku pracy (bezrobocie lub niewykorzystane miejsca pracy). Z tego względu szczególnie pożądana jest analiza porównawcza obu kategorii.

Najłatwiej porównać wielkość podaży zasobów pracy i liczbę miejsc pracy, gdyż w wyniku niedopasowania tych wielkości ujawnia się bezrobocie. Znacznie trudniejsze, chociaż niezbędne z punktu widzenia pełniejszej oceny sytuacji na rynku pracy jest porównanie właściwości strukturalnych podaży pracy i popytu na pracę. Niezwykle użyteczne jest tu porównanie struktury zawodowej osób bezrobotnych i wolnych miejsc pracy lub ofert pracy zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy. To właśnie podejście prowadzi do ustalenia zawodów deficytowych i nadwyżkowych na terenie danego rynku pracy (regionalnego lub lokalnego). Z uwagi na znaczenie tego typu informacji dla kreowania aktywnej polityki rynku pracy, w tym oddziaływania na system edukacji, szkoleń i kształcenia ustawicznego, prowadzenie takiego monitoringu jest obecnie obowiązkiem wszystkich urzędów pracy.

Z monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych⁸ wynika, iż w 2008 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Nysie wpłynęło 4 160 ofert pracy, o prawie tysiąc mniej niż w roku 2007. Staraniem pracowników PUP pozyskano 213 nowych pracodawców, z którymi rozpoczęto współpracę. Efektem bezpośrednim było 1 537 ofert pracy, w tym 838 niesubsydiowanych.

Autorka powyżej cytowanego raportu podkreśla, że najwięcej ofert pracy było skierowanych do: pracowników biurowych, robotników gospodarczych, sprzedawców, murarzy, robotników budowlanych, meliorantów, spawaczy ręcznych gazowych, ślusarzy, szwaczek, samodzielnych księgowych. Większość zgłoszonych ofert pracy w zawodzie pracownika biurowego skierowana była do osób chcących odbyć staż bądź przygotowanie zawodowe⁹.

Z przeprowadzonej analizy napływu bezrobotnych i ofert pracy wynika, że dużo ofert zgłoszono w zawodach o najwyższych wartościach napływu bezrobotnych, czyli: sprzedawca, robotnik gospodarczy, pracownik obsługi biurowej. Wart podkreślenia jest fakt, iż działające na analizowanym terenie placówki handlowo-usługowe rozwijając się, tworzą nowe miejsca pracy, ale też wykazują dużą rotację w zatrudnieniu pracowników, co powoduje napływ sprzedawców do bezrobocia. Monitorujący rynek pracy województwa opolskiego w I półroczu 2008 r. dostrzegli, że część grup zawodowych (pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach oraz pracownicy obsługi biurowej) wykazała większy udział ofert niezrealizowanych niż zgłoszonych, co świadczy o problemach z pozyskaniem pracowników w zawodach przypisanych tym grupom¹⁰.

⁸ Katarzyna Buczkowska, *Monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych w powiecie nyskim w 2008 r.*, dostępny w internecie na www.pup.nysa.pl

⁹ Katarzyna Buczkowska, *Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych, Nysa 2008*, publikacja dostępna w internecie na stronie: www.pup.nysa.pl

¹⁰ *Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie opolskim w I półroczu 2008 r.*, dokument dostępny na www.wup.opole.pl

Najwięcej ofert pracy (706) napłynęło z przedsiębiorstw z sekcji handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego. Równie dużo ofert pracy (686) zgłosili też pracodawcy sfery budżetowej: administracja publiczna i obrona narodowa. Z sekcji przetwórstwo przemysłowe złożono 596 ofert pracy.

Zawody, które mają największy wpływ na lokalny rynek to te z grupy nadwyżkowych i deficytowych. Do oceny zawodów deficytowych i nadwyżkowych można posłużyć się wskaźnikiem średniej nadwyżki (deficytu) siły roboczej w danym zawodzie, obrazującym różnicę między liczbą zarejestrowanych bezrobotnych według określonych zawodów a liczbą dostępnych dla nich ofert pracy, a także wskaźnikiem intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów, który jest ilorazem średniej liczby ofert pracy dla określonego zawodu i średniej liczby zarejestrowanych bezrobotnych (napływ bezrobotnych), posiadających kwalifikacje w tym zawodzie.

Przyjmuje się, że jeśli wskaźnik intensywności osiąga wartość niższą niż 0,9, to określone zawody są nadwyżkowe, jeśli przyjmuje wartości między 0,9 i 1,1 wykazuje zawody zrównoważone (równowaga na rynku pracy), a jeżeli jest wyższy niż 1,1 to określa zawody deficytowe – perspektywiczne (liczba oferowanych miejsc pracy przewyższa liczbę bezrobotnych).

Zawody deficytowe o wysokim wskaźniku deficytu w powiecie nyskim, w których było jednocześnie najwięcej ofert pracy (przyjęto średnią miesięczną ofert pracy powyżej 2), to przede wszystkim: doradca inwestycyjny, opiekun w domu pomocy społecznej, wychowawca w placówkach oświatowych, sekretarka, przedstawiciel handlowy, monter rurociągów przemysłowych, księgowy samodzielny, spawacz ręczny gazowy, meliorant, robotnik budowlany, robotnik gospodarczy, pracownik biurowy – zawód szkolny: technik prac biurowych.

Zawody deficytowe, w których średnia miesięczna zgłoszonych ofert jest powyżej 2, to również: glazurnik, telemarketer, pomoc farmaceutyczna, sekretarka medyczna, florysta, operator zautomatyzowanej i zrobotyzowanej linii produkcyjnej w przemyśle elektromaszynowym, programista, statystyk, architekt wnętrz, kierownik wewnętrznej jednostki działalności podstawowej gdzie indziej niesklasyfikowany, fakturzysta, pośrednik pracy, hafciarka, opiekunka środowiskowa, pilot wycieczek, pośrednik w obrocie nieruchomościami, pozostali lakiernicy. Warto zauważyć, że w większości zawody te nie wymagają wykształcenia wyższego a jedynie średniego bądź zawodowego, które łatwiej zdobyć.

Na podstawie monitoringu rynku pracy można wnioskować, że w powiecie nyskim największe trudności w znalezieniu pracy mają osoby posiadające zawód: pracownik administracyjny [zawód szkolny: technik administracji], sprzątaczką, piekarz, ślusarz, kucharz, technik budownictwa, specjalista bankowości, mechanik samochodów osobowych, technik mechanik, asystent ekonomiczny [zawód szkolny: technik ekonomista], technik rolnik oraz sprzedawca.

Zawodem wymagającym szczególnej uwagi, jest zawód sprzedawcy. Choć jest to zawód nadwyżkowy to do urzędu pracy wpływa stosunkowo dużo ofert.

Należy pamiętać, iż mimo odpowiedniej regulacji zobowiązującej do zgłaszania wszystkich wolnych miejsc pracy do powiatowych urzędów pracy, w praktyce okazuje się, że tylko około 40–45% rzeczywistej liczby wolnych miejsc pracy jest zgłaszane do PUP. W rejestrze ofert pracy na ogół brakuje miejsc, które powstają w małych podmiotach (9 pracujących i mniej) bądź tworzone są w celu samozatrudnienia. Z tego względu ograniczenie się w analizie rynku pracy do danych o ofertach pracy zarejestrowanych w urzędach pracy nie daje prawidłowej oceny sytuacji.

Wiedzę o popycie na prace wzbogacić mogą badania statystyki publicznej – w przeprowadzanym badaniu popytu na pracę zbierane są dane o wolnych (niezagospodarowanych) miejscach pracy w podmiotach średnich i dużych w całej gospodarce narodowej. Jest to bardzo ważna kategoria rynku pracy, gdyż z jednej strony świadczy o dynamice zmian na rynku pracy i zdolności gospodarki danego regionu do tworzenia nowych miejsc pracy, a z drugiej strony wprost odpowiada na zapotrzebowanie na miejsca pracy ze strony osób bezrobotnych. Istnienie dużej liczby wolnych miejsc pracy może także wskazywać na strukturalne, w tym zawodowe niedopasowanie podaży i popytu na pracę.

Wolne miejsca pracy są to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych, bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki: miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone, pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy, w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób. Natomiast nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Zakres danych GUS na temat wolnych miejsc pracy według sekcji PKD, sektorów własności i wybranych zawodów ogranicza się do poziomu województwa, dlatego też konieczne są badania lokalnych rynków pracy, by wiedzę tę pogłębić.

W 2007 r.^{11*} w województwie opolskim największą liczbę wakatów odnotowano w sekcji przemysł (1 469), w tym przetwórstwo przemysłowe (1 451). Przedsiębiorcy z tej sekcji często też tworzyli nowe miejsca pracy (3 895). Najwięcej nowych miejsc pracy powstało w sekcji handel i naprawy (5 072).

Pod względem liczby wolnych miejsc pracy w województwie opolskim w 2007 r. przodował sektor prywatny. Przedsiębiorcy z tego sektora własności potrzebowali aż 3 843 pracowników, gdy w tym samym czasie w sektorze publicznym było 589 nieobsadzonych miejsc pracy¹². Aż 936 wolnych miejsc pracy czekało na robotników przemysłowych i rzemieślników w przemyśle, a 575 w budownictwie. Dużo nieobsadzonych miejsc pracy w zawodzie pracownika biurowego znajdowało się w sekcji handel i naprawy.

Tabela 19. Wolne miejsca pracy według wybranych zawodów i sekcji w województwie opolskim w 2007 r.

sekcje	ogółem	w tym w zawodach				
		specjaliści	technicy i inny średni personel	pracownicy biurowi	robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń
Ogółem	4432	453	328	376	1598	812
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo	107		4		8	12
Przemysł	1469	92	68	34	936	301
Budownictwo	878	68	13	2	575	60
Handel i naprawy	570	16	94	234	7	38
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	432	4	6	30	10	379
Obsługa nieruchomości i firm	273	27	35	12	54	8
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	124	74	47		1	
Działalność usługowa, komunalna, społeczna, indywidualna i pozostała	87	2	11	6	7	14

Źródło: GUS

Najwięcej wolnych miejsc pracy na koniec IV kwartału 2007 r. zanotowano w Opolu (1304 miejsca), w powiecie opolskim (662), krapkowickim (614) i kędzierzyńsko-kozielskim (524). Powiat nyski plasował się na 6 pozycji pod względem wolnych miejsc pracy (337)¹³. Przyczyną takiej sytuacji może być niedopasowanie wymagań pracodawców z kwalifikacjami, które posiadały osoby chętne do pracy.

^{11*} dane za 2008 r. dostępne będą w czerwcu 2009 r.

¹² *Rynek pracy w województwie opolskim w 2007 r.*, Urząd Statystyczny w Opolu, publikacja dostępna w internecie: www.stat.gov.pl

¹³ tamże

III. OPIS I ANALIZA WYNIKÓW BADANIA

1. BADANIE ANKIETOWE WŚRÓD PRZEDSTAWICIELI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH POWIATU NYSKIEGO

1.1 Charakterystyka podmiotów gospodarczych biorących udział w badaniu

W badaniu lokalnego rynku pracy w powiecie nyskim zostały przeprowadzone wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI) z 542 przedstawicielami podmiotów gospodarki narodowej, prowadzącymi działalność na tym obszarze. Niektóre ich cechy mogą mieć wpływ na prezentowane w dalszej części analizy opinie, dlatego też poniżej przedstawiona charakterystyka przybliży indywidualne właściwości przedstawicieli podmiotów objętych badaniem.

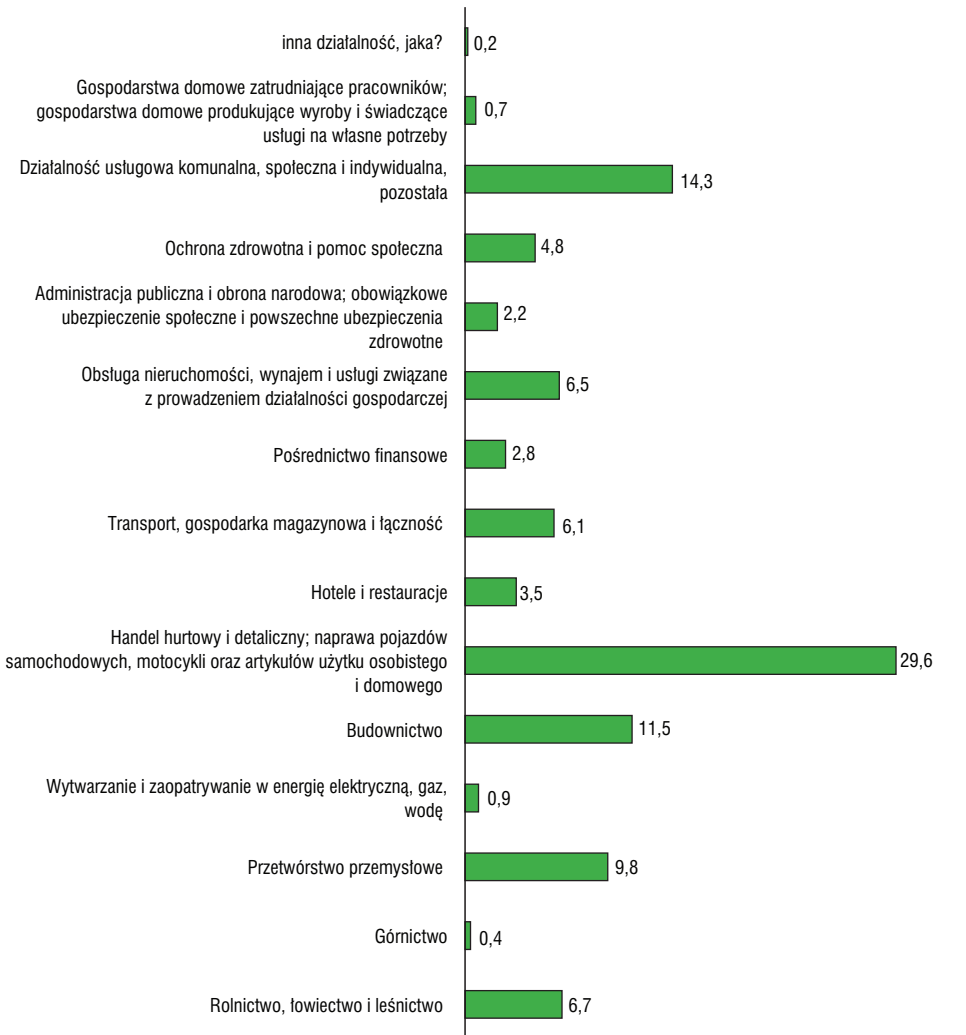
W badaniu udział wzięli przedstawiciele przedsiębiorstw z sekcji:

- A – rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo,
- B – rybactwo wyłączając działalność usługową,
- C – górnictwo, górnictwo surowców energetycznych,
- D – przetwórstwo przemysłowe,
- E – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę,
- F – budownictwo,
- G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego,
- H – hotele i restauracje,
- I – transport, gospodarka magazynowa i łączność,
- J – pośrednictwo finansowe,
- K – obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej,
- L – administracja publiczna, ubezpieczenia społeczne, powszechnie, zdrowotne,
- N – ochrona zdrowia i pomoc społeczna,
- O – działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała.

Najliczniejszą grupę respondentów w niniejszym badaniu stanowili przedstawiciele przedsiębiorstw, których działalność została sklasyfikowana w sekcjach: G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego (29,6%), O – działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała (14,3%) wraz z zaliczanymi do niej gospodarstwami domowymi zatrudniającymi pracowników, produkującymi wyroby oraz świadczącymi usługi na własne potrzeby (0,7%), F – budownictwo (11,5%) oraz D – przetwórstwo przemysłowe (9,8%).

Podmioty działające w wymienionych powyżej sekcjach w sposób znaczący wpływają na kierunki zmian na lokalnym rynku pracy w powiecie nyskim.

Rysunek 3. Struktura próby wg głównej dziedziny działalności gospodarczej.

Źródło: badania własne.

Kolejnym podziałem, jaki został przeprowadzony w ramach podmiotów, które zostały objęte badaniem jest okres prowadzenia działalności.

Największą liczebność – 38,4% w strukturze respondentów stanowili przedstawiciele podmiotów, których działalność rozpoczęła się w początkowym okresie transformacji w latach 1989–2001, co świadczy o tym, iż okres ten charakteryzował się w powiecie nyskim dużą aktywnością mieszkańców na rynku pracy.

Nieznacznie mniej liczną grupę – 31,5% stanowią pracodawcy, reprezentujący podmioty, które rozpoczęły działalność w latach 2005–2009. Tak wysoki odsetek podmiotów, które zostały objęte badaniem, świadczyć może o tym, iż w okresie tym nastąpił dynamiczny wzrost gospodarczy, na który w zasadniczy sposób wpłynęło przystąpienie Polski do struktur Unii Europejskiej oraz uzyskanie dostępu do programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Czynniki te zapewne sprzyjały podejmowaniu działań o charakterze gospodarczym.

Mniejszą subpopulację – 17% stanowili przedstawiciele podmiotów, których początek funkcjonowania przypada na lata 1945–1988, działających głównie w sekcjach: rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (25% spośród nich), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego (21,7%) oraz przetwórstwo przemysłowe (10,9%) i działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała (10,9%). Do grupy tej należą również instytucje publiczne.

W badaniu najliczniej reprezentowaną grupę stanowili respondenci zatrudniający do 9 pracowników (76,6%), którzy stanowią na lokalnym rynku 95% podmiotów.

Odsetek przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49, objętych badaniem wyniósł 16,6%, zatrudniających od 50 do 249 pracowników – 5,2%. Najmniej liczną grupę stanowili przedstawiciele podmiotów zatrudniających 250 pracowników i więcej, jednakże ich odsetek w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej wynosi zaledwie 0,05%.

Kolejnym kryterium podziału respondentów jest obszar działania podmiotów, które reprezentują. Badania zostały zrealizowane w ramach wszystkich gmin powiatu nyskiego, jednakże największa liczba wywiadów została przeprowadzona w ośrodkach, na terenie których funkcjonuje największa liczba przedsiębiorstw/instytucji czyli w gminie m. Nysa – 45,8%, gminie m. Głuchołazy – 11,4%, gminie m. Paczków – 6,5% oraz w gminie m. Otmuchów – 5,9%.

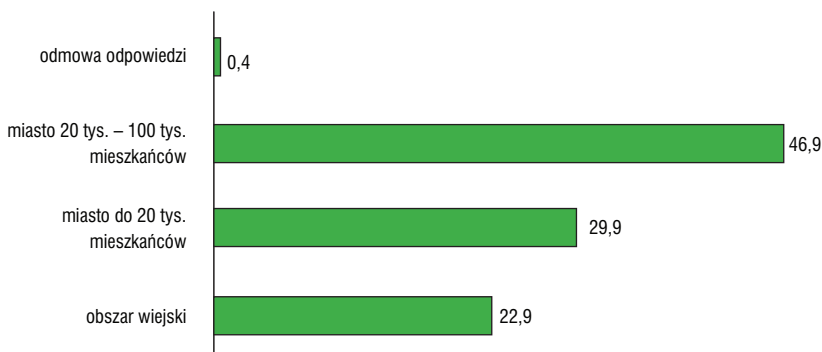
Badaniem objęte zostały również obszary wiejskie. Najliczniej reprezentowaną grupą podmiotów z tych terenów są: Nysa – 5,9%, Otmuchów – 3,5%, Korfantów – 3% oraz Głuchołazy – 2,6%.

Zdecydowana większość uczestniczących w badaniu ankietowym respondentów - 46,9% to przedstawiciele firm, których główna siedziba położona jest w miastach liczących od 20 do 100 tysięcy mieszkańców. Do tej kategorii miast w powiecie nyskim należą Nysa i Głuchołazy.

Stosunkowo liczną grupę stanowili przedstawiciele podmiotów prowadzących działalność w miastach do 20 tys. mieszkańców (29,9%) oraz na obszarach wiejskich – 22,9%.

Taki rozkład próby bez wątpienia pozytywnie wpływa na uzyskane w trakcie badania opinie, a także umożliwia zachowanie równowagi pomiędzy opiniami na temat problemów specyficznych zarówno dla średnich jak i niewielkich struktur przestrzennych.

Rysunek 4. Podmioty objęte badaniem wg miejsca działania – wieś/miasto.

Źródło: badania własne.

Ankieta przeprowadzona została przede wszystkim z właścicielami przedsiębiorstw – 71,6% a także prezesami/dyrektorami – 7,6%, pracownikami kadr – 7,2% oraz głównymi księgowymi – 6,5%.

Osoby zajmujące stanowiska dyrektorów/prezesów są to z reguły stanowiska w większych strukturach organizacyjnych gospodarki, o bardzo szerokim zakresie obowiązków i najczęściej „napiętym” harmonogramie, dlatego też kontakt z nimi był bardzo utrudniony. Ponadto średnich i dużych przedsiębiorstw jest znacznie mniej niż małych/mikro, dlatego też grupa respondentów na stanowiskach dyrektorów była stosunkowo nieliczna.

Liczne grono rozmówców, którzy udzielili wywiadu telefonicznego stanowiły osoby z kategorii „inne” – 7,2%, np. pełniące funkcje – zastępcy dyrektora/prezesa, kierownika, członka zarządu lub też asystenta. Kategoria ta jest bardzo zróżnicowana, i przytaczanie tutaj wszystkich wymienianych typów stanowisk nie dostarcza podstaw do stwierdzenia jakichś prawidłowości.

Najważniejszym aspektem, z punktu widzenia projektu badawczego, było to, iż respondenci, którzy udzielili wywiadu telefonicznego CATI posiadali wiedzę na temat obecnej sytuacji oraz planowanych kierunków działań objętych badaniem przedsiębiorstw.

1.2 Innowacyjność podmiotów gospodarki narodowej w powiecie nyskim

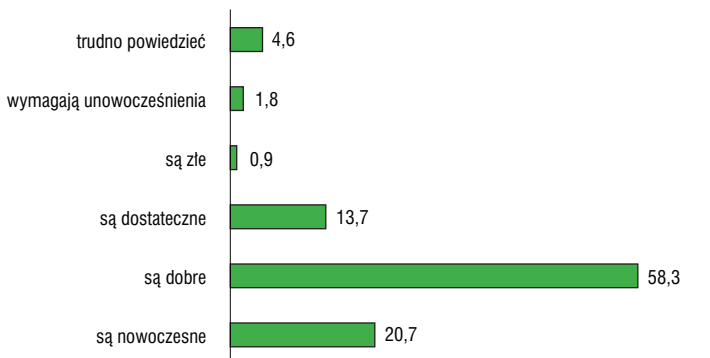
Przedsiębiorczość i innowacyjność to główne środki prowadzące do stworzenia konkurencyjnej gospodarki, opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach. Czynnikiem wpływającym na poziom innowacyjności przedsiębiorstwa w znacznym stopniu są posiadane zasoby materialne.

Respondentów zapytano, jak oceniają posiadane przez ich firmy wyposażenie techniczne na tle innych konkurencyjnych firm.

Ponad połowa – 58,3% respondentów oceniło posiadane zasoby jako dobre, 13,7% jako dostateczne, z kolei stosunkowo liczna grupa – 20,7% respondentów uważa je za nowoczesne. Nieliczną grupę – 2,7% tworzą: osoby wyrażające opinię, iż posiadane przez ich firmy zasoby są złe i wymagają unowocześnienia natomiast te, które nie były w stanie wyrazić swojej opinii stanowiły – 4,6%.

Mając na uwadze, iż w toku badania zebrano informacje na temat wdrożonych w okresie ostatniego roku przedsięwzięć innowacyjnych w powiecie nyskim, które nie ukazują wysokich wskaźników, należy domniemywać, iż ocena respondentów zarysowuje niezbyt zadowalający obraz innowacyjnych technologii na tym terenie.

Rysunek 5. Ocena wyposażenia technicznego swoich firm na tle konkurencyjnych podmiotów tej samej branży.

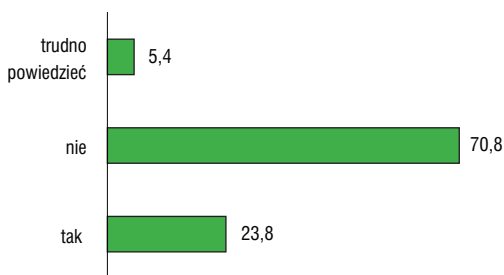

Źródło: badania własne.

Zaledwie 23,8% firm w okresie ostatniego roku wdrażało przedsięwzięcia innowacyjne. Ponadto 5,4% respondentów takich działań nie będzie prowadziła lub też miała problem ze zdefiniowaniem pojęcia innowacyjność, które pomimo, iż jest wszystkim znane, sprawia kłopoty w momencie jego uszczegółowienia i zastosowania do określenia konkretnych działań.

Działania innowacyjne, związane są z korzystaniem z najnowszych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych. Wszystkie wyroby/usługi podlegają konkurencji zewnętrznej, dlatego też, muszą być atrakcyjne, aby nie zostały wyeliminowane z rynku. Wracając jednak do wdrażania rozwiązań innowacyjnych, wyznaczają one siłę konkurencyjności, która opiera się na takich elementach jak: badania i rozwój, projektowanie, produkcja, montaż, marketing, sprzedaż i obsługa posprzedażna. Są to elementy procesu podnoszenia jakości i znaczenia firmy na rynkach międzynarodowych.¹⁴

Rysunek 6. Wdrażanie przedsięwzięć innowacyjnych w przedsiębiorstwach powiatu nyskiego w okresie ostatniego roku.

Źródło: badania własne.

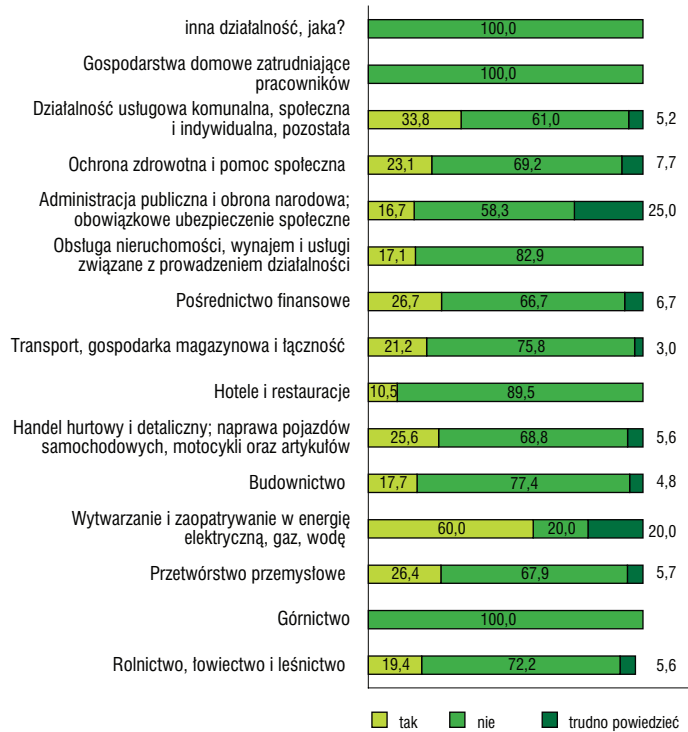
Przeprowadzając analizę wdrażanych w okresie ostatniego roku przedsięwzięć innowacyjnych przez podmioty gospodarki narodowej wg dziedziny działalności jako całość analityczna zostaje przyjęta grupa osób, która zadeklarowała, iż wdrażała tego typu rozwiązania.

Największą aktywność w procesie wdrażania innowacyjnych procesów wykazali przedstawiciele firm zajmujących się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz i wodę, spośród których aż 60% potwierdziło, iż takie działania były prowadzone w ich podmiotach w okresie ostatniego roku.

Kolejną, liczną – 33,8% grupę respondentów stanowili przedstawiciele działalności usługowej, komunalnej, społecznej i indywidualnej oraz pozostałej. Duża konkurencyjność w tym sektorze wymusza zatem, podejmowanie aktywności w zakresie ulepszania i unowocześniania świadczonych usług.

¹⁴ Władysław Szymański, *Globalizacja wyzwania i zagrożenia*, Centrum Doradztwa i Informacji Difin Sp. z o. o., Warszawa 2001.

Rysunek 7. Wdrażanie przedsięwzięć innowacyjnych w przedsiębiorstwach powiatu nyskiego wg sekcji PKD w okresie ostatniego roku.

Źródło: badania własne.

W ramach tej grupy respondentów, która potwierdziła wdrażanie w okresie minionego roku przedsięwzięć innowacyjnych przeprowadzona została poniżej analiza, które z tych działań były częściej stosowane.

Dostosowanie się do zmiennych warunków rynkowych powoduje konieczność wprowadzania innowacyjnych produktów, aż 67,4% respondentów wskazało, iż ich firmy we wskazanym okresie takie działania prowadziły.

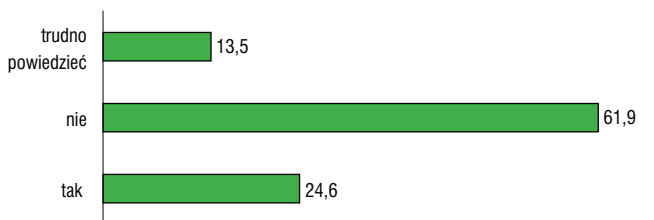
Na płaszczyźnie wdrażania innowacyjnych procesów 35,7% badanych potwierdziło, iż ich podmioty wdrażały takie rozwiązania.

Mniejsze, lecz zapewne znaczące miejsce w tej strukturze zajmują podmioty, które dostosowywały się do potrzeb rynku poprzez zastosowanie innowacji organizacyjnych. Zaangażowanie w tym zakresie potwierdziło 19,4% respondentów.

Niewielkim zainteresowaniem, w analizowanym okresie, cieszyły się innowacje marketingowe. Zaledwie 8,5% respondentów stosowało tego typu rozwiązania w swoich firmach.

W stosunku do obecnej sytuacji, perspektywy stosowania rozwiązań o charakterze innowacyjnym nie zarysowują się optymistycznie, tylko 24,6% respondentów zadeklarowało, iż w roku 2009 planuje wprowadzić innowacyjne rozwiązania. Odsetek tych osób jest większy tylko o 0,8% od tych, którzy zadeklarowali wdrażanie przedsięwzięć innowacyjnych w okresie minionego roku. Ponadto nadal wysoki jest odsetek tych (61,9%), którzy nie zamierzają realizować tego typu przedsięwzięć.

Rysunek 8. Deklarowane plany przedstawicieli podmiotów gospodarki narodowej powiatu nyskiego w zakresie wdrażania przedsięwzięć innowacyjnych w roku 2009.

Źródło: Opracowanie własne.

Uzyskane deklaracje pozwoliły na określenie, jakie formy innowacyjnych rozwiązań budzić będą największe zainteresowanie.

W ramach 24,6% grupy respondentów, która zadeklarowała plany wdrażania w roku 2009 przedsięwzięć innowacyjnych przeprowadzona została poniżej analiza.

Najliczniejszą grupą – 64,2%, spośród respondentów deklarujących realizację przedsięwzięć innowacyjnych, są osoby, w których firmach zamierza się wprowadzić innowacyjne produkty. Procesy innowacyjne planuje wprowadzić 35,8% przedstawicieli podmiotów, innowacje organizacyjne – 25,4%.

Tendencje, jakie kształtują się na płaszczyźnie innowacyjności podmiotów gospodarki narodowej w powiecie nyskim, wskazują na brak wzrostu zainteresowania ich wdrażaniem. Nie bez znaczenia jest w tym przypadku wpływ kryzysu światowego oraz polskiego, który w opinii 50,1% respondentów wpłynął na działalność ich firm, natomiast 37,8% spośród nich przewiduje, iż odczuje skutki kryzysu w okresie najbliższego roku.

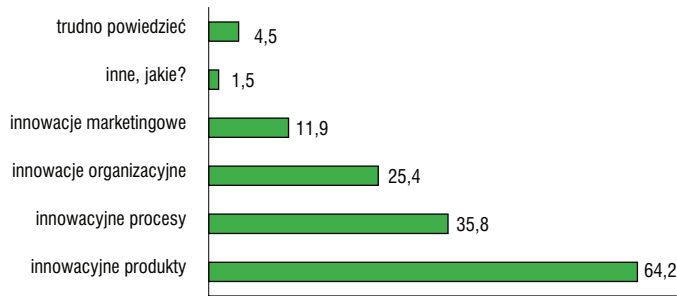
Przeprowadzając analizę perspektyw stosowania innowacyjnych rozwiązań w podmiotach gospodarki narodowej wg sekcji PKD, zauważyć można, iż przewidywana będzie mniejsza o 20 p.p. aktywność w tym zakresie firm wytwarzających energię elektryczną, gaz i wodę. Znaczący, o 9,1 p.p. spadek poziomu wdrażanych działań innowacyjnych w 2009 r., w odniesieniu do roku minionego przewiduje się ponadto w transporcie, gospodarce magazynowej i łączności. Przewiduje się znaczący wzrost aktywności w tym zakresie w stosunku do minionego roku w górnictwie – o 50% oraz w przetwórstwie przemysłowym o 13,3%.

Struktura planów innowacyjnych na rok 2009, w odniesieniu do minionego roku nie przyniesie większych zmian. Wśród przedstawicieli podmiotów, które planują wdrażanie rozwiązań innowacyjnych największym zainteresowaniem będą cieszyły się innowacyjne produkty, choć przewiduje się ich spadek o 3,2 p.p., na niemalże tym samym poziomie natomiast pozostaną innowacyjne procesy (nieznaczny wzrost o 0,1 p.p.).

Zauważalną zmianą, jaka nastąpi, będzie większa aktywność pracodawców w zakresie wprowadzania innowacji organizacyjnych. Wdrażanie ich nie pociąga za sobą konieczności ponoszenia dużych wydatków finansowych, a przeciwnie mogą przynieść znaczne oszczędności. Wzrost zainteresowania innowacjami organizacyjnymi stanowić może efekt szukania ograniczeń wydatków przez podmioty gospodarki narodowej, które odczuły, bądź przewidują oddziaływanie negatywnych skutków kryzysu na działalność ich firm,

Przewiduje się, iż takie rozwiązania zostaną zastosowane w 25,4% przedsiębiorstwach, co stanowi odsetek większy o 6 p.p. w stosunku do ostatniego roku. Również większy o 3,4 p.p. nacisk zostanie położony na wdrażanie innowacji marketingowych.

Rysunek 9. Kategorie planowanych przedsięwzięć innowacyjnych na rok 2009 w powiecie nyskim.

Źródło: badania własne.

Wspomniany już wcześniej problem uszczegółowienia definicji przedsięwzięć innowacyjnych przez część respondentów znalazł odzwierciedlenie w tym, iż 38,3% z nich nie potrafiło wskazać, jakie są główne bariery utrudniające wdrażanie rozwiązań innowacyjnych. Pozostali zwracali głównie uwagę na bariery finansowe, uniemożliwiające sfinansowanie przedsięwzięć innowacyjnych – 32,9% oraz zbyt duże ryzyko, jakie ich zdaniem wiąże się z ich wdrażaniem – 12%. Z kolei 8,1% deklaracji świadczyć może o tym, iż przeszkodą w zastosowaniu innowacyjnych rozwiązań jest brak zainteresowania produktami/usługami ze strony klientów/odbiorców. Sytuacja taka może wynikać między innymi z konserwatywności odbiorców lub też z sytuacji kryzysowej, jaka zapewne dotknęła również mieszkańców powiatu nyskiego.

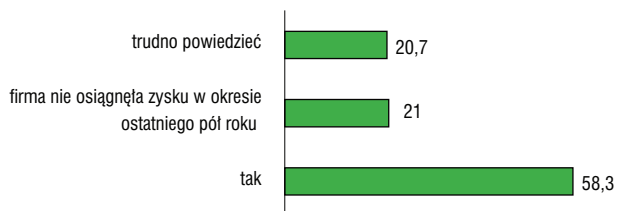
Kolejna grupa respondentów – 8,7% jako ograniczenia wskazała bariery związane z systemem biurokracji, w jakich przyszło im funkcjonować.

1.3 Aktywność inwestycyjna oraz konkurencyjność podmiotów gospodarki narodowej w powiecie nyskim.

Inwestycje traktowane są jako główne narzędzie rozwoju gospodarki, pełniące funkcję wskaźnika, określającego jego poziom, a także stanowią czynnik wpływający na konkurencyjność firm. Ich poziom zależy od kondycji finansowej podmiotów, głównie od tego czy osiągają zyski z prowadzonej działalności.

Na podstawie deklaracji pracodawców, biorących udział w badaniu, 58% spośród nich w okresie ostatniego pół roku osiągnęło z prowadzonej działalności zysk. Świadczy to o tym, iż ponad połowa podmiotów w powiecie nyskim posiada środki, które mogłyby być (teoretycznie) przeznaczone na działania rozwojowe czy innowacyjne.

Rysunek 10. Osiągnięcie zysku z działalności podmiotów gospodarki narodowej w powiecie nyskim.

Źródło: badania własne.

Respondentom zadano pytanie, na jakie cele został przeznaczony zysk, jaki uzyskali z prowadzonej działalności. W ramach tego zagadnienia istniała możliwość podania kilku odpowiedzi, dlatego też w poniższej analizie zostanie podany odsetek wskazań w danych kategoriach przez te osoby które osiągnęły w okresie minionego pół roku zysk.

Spośród wszystkich respondentów, którzy w okresie ostatniego pół roku osiągnęli zysk – 35,2% zakupiło maszyny i urządzenia podnosząc poziom technologii w swoich podmiotach. Kolejna grupa – 16,4% wszystkich pracodawców, którzy osiągnęli zysk w minionym półroczu rozszerzyła działalność firmy, 11,3% wskazań uzyskały inwestycje zwiększające powierzchnię podmiotów. Inne wydatki – w 9,2% wskazań, jakie zostały sfinansowane z osiągniętego zysku to: zakup wyposażenia, oprogramowania komputerowego, powiększenie rezerw finansowych i kapitału, modernizacja zakładu, koszt kursów podnoszących umiejętności zawodowe, remontów oraz wydatki bieżące.

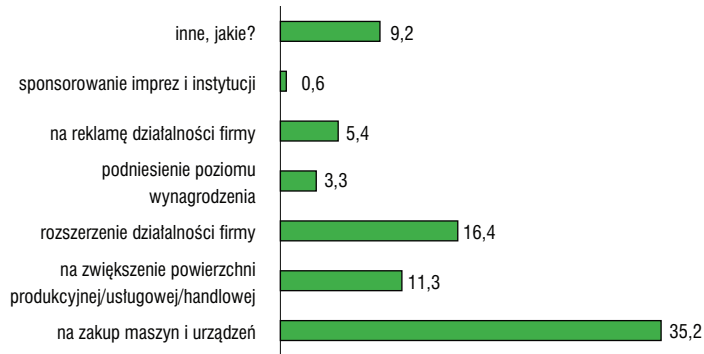
Najmniejszą grupę respondentów, spośród tych, którzy osiągnęli w okresie ostatniego pół roku zysk stanowili ci, którzy swoje środki przeznaczyci na cele wyższego rzędu niż podstawowe wydatki, które są konieczne, aby firma funkcjonowała. Tylko 5,4% podmiotów przeznaczyło środki pochodzące z zysku na reklamę działalności firmy, w 3,3% firm środki te zostały przeznaczone na podniesienie wynagrodzeń. Najmniej natomiast respondentów z tych środków sponsorowało imprezy i instytucje.

Taka struktura wydatków, finansowana z osiągniętego przez podmioty zysku stanowi odzwierciedlenie sytuacji, w jakiej znajdują się te firmy. Każda jednostka ludzka bądź też organizacyjna, w swoim działaniu dąży do zaspokojenia swoich potrzeb. Mają one charakter hierarchiczny i są zaspokajane w określonej kolejności. Przenosząc pewne elementy teorii potrzeb Masłowa na grunt jednostek organizacyjnych np. podmiotów gospodarki narodowej, stwierdzić należy, iż w pierwszej kolejności zaspokajane są potrzeby, które warunkują istnienie firm na rynku, dalej potrzeby bezpieczeństwa, społeczne a następnie samorealizacji.

W przypadku przedstawicieli podmiotów, które osiągnęły w okresie minionego pół roku zysk z prowadzonej działalności największą liczbę wskazań stanowiły wydatki na wyposażenie techniczne zabezpieczające dalsze funkcjonowanie firmy na rynku. Stanowią one podstawowe potrzeby tych podmiotów. Mniejszą grupę stanowią respondenci, którzy chcąc zapewnić swoim firmom bezpieczeństwo w ramach struktur konkurencyjnych podmiotów, środki uzyskane z zysku przeznaczają na rozszerzenie działalności. Najmniej liczna grupa przeznaczyła swój zysk na podniesienie poziomu wynagrodzenia oraz sponsorowanie imprez i instytucji, czyli cele społeczne, zapewniające im uznanie zarówno pracowników jak i środowiska zewnętrznego.

Hierarchia wydatków, jakie zostały sfinansowane w okresie minionego pół roku przez nyskie podmioty gospodarki narodowej ze środków uzyskanych z zysku obrazuje, na jakim poziomie realizacji potrzeb znajdują się analizowane podmioty. Prawdopodobnie przeważająca większość boryka się z podstawowymi problemami utrzymania swojej pozycji na rynku. Kolejna, mniejsza już grupa podmiotów podejmuje działania zwiększające stopień bezpieczeństwa na rynku, jednakże najmniejszą grupę stanowią te firmy, które znajdując się na wyższym szczeblu realizacji swoich potrzeb zaciebiają o przychylność i uznanie środowiska wewnętrznego jak i zewnętrznego.

Rysunek 11. Cele na jakie respondenci przeznaczyli zysk z prowadzonej działalności.

Źródło: badania własne.

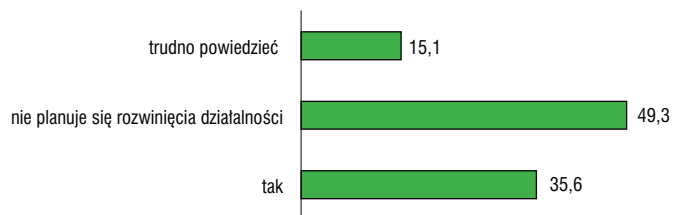
Nierozzerwalnie, z planami dotyczącymi inwestycji i rozwoju działalności łączy się problem przygotowania się do tych działań. Sposób, w jaki przebiega ten proces może mieć wpływ na osiągnięcie przez nich zakładanych rezultatów.

Najczęściej, aż w 48,2% przypadków wszelkie zamierzenia nie są usystematyzowane, co w konsekwencji uniemożliwia monitorowanie zakładanych rezultatów. Zaledwie 5% podmiotów korzysta z usług firm konsultingowych lub prawnych. Zaskakujący jest również w dobie technologii informatycznych niewysoki odsetek osób korzystających z komputera – 26,2%. W przypadku 7,7% respondentów – nie byli w stanie określić, w jaki sposób przebiega w ich podmiotach proces planowania rozwoju, co świadczy o podejmowaniu przez nich przypadkowych działań w tym zakresie.

Kategorię osób planujących w inny sposób – 2,8% możemy zaliczyć do grupy tych, którzy opierają się na dokumentach strategicznych przygotowanych przez jednostki nadrzędne.

W zakresie planów rozwojowych na okres najbliższych 3 lat, prawie połowa respondentów – 49,3% stwierdziła, iż nie zamierza rozwinąć działalności, natomiast kolejna liczna grupa (15,1%) nie była w stanie określić czy podejmie działania w celu rozwoju swoich firm.

Rysunek 12. Plany rozwojowe podmiotów gospodarki narodowej powiatu nyskiego na okres najbliższych 3 lat.

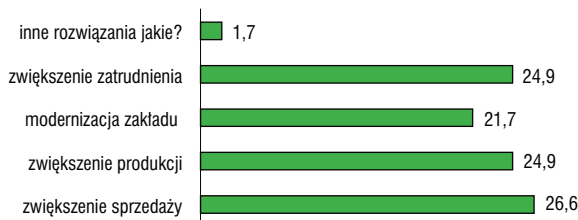
Źródło: badania własne.

Respondenci, którzy zadeklarowali, iż planują w okresie najbliższych 3 lat rozszerzyć działalność swoich podmiotów, planują podjąć działania głównie w zakresie zwiększenia sprzedaży (26,6% wskazań), produkcji (24,9% wskazań), zatrudnienia (24,9% wskazań) oraz modernizacji zakładu (21,7% wskazań).

Odpowiedzi w kategorii „inne, jakie?” wskazują ponadto, iż 1,7% planów skierowanych jest na nawiązanie współpracy z innymi podmiotami oraz rozszerzenie działalności o dodatkową dziedzinę usług.

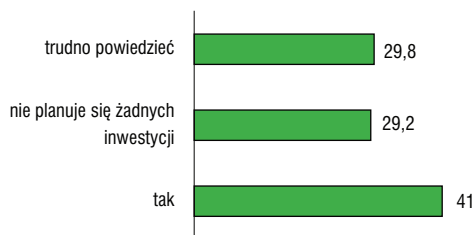
Rysunek 13. Planowane kierunki rozwoju.

Źródło: badania własne.

W przypadku planów inwestycyjnych respondentów, podejmowanie takich działań w najbliższym roku deklaruje 41% spośród nich, przy czym grupa ta jest o 5,4 p.p. większa od tej która przewiduje rozwój swoich podmiotów w okresie najbliższych trzech lat. Różnica ta wynika najprawdopodobniej z nieprzewidywalności i zmienności rynku, na którym funkcjonują omawiane podmioty. Zaplanowanie inwestycji na dłuższy okres czasu nie jest możliwe, zapewne z uwagi na wskazane wcześniej czynniki.

Rysunek 14. Plany inwestycyjne respondentów na okres najbliższego roku.

Źródło: badania własne.

Respondentom zadano również pytanie, jakie przedsięwzięcia inwestycyjne planują przeprowadzić w okresie najbliższego roku. W ramach tego zagadnienia także istniała możliwość podania kilku odpowiedzi, dlatego też w poniższej analizie zostanie podany odsetek wskazań w danych kategoriach przez te osoby, które planują takie działania realizować.

Wśród tych respondentów, którzy wskazali, iż będą podejmować przedsięwzięcia inwestycyjne w okresie najbliższego roku najliczniej, przez 29,8% spośród nich wskazywany został zakup maszyn i urządzeń, 7% natomiast zamierza je remontować.

Nakłady inwestycyjne zostaną ponadto poniesione przez respondentów na powierzchnie produkcyjne/usługowe/handlowe. Remont w tym zakresie przeprowadzi 5,5% pracodawców, natomiast zamiar zakupu zadeklarowało 4,8% spośród nich.

Najmniejszym zainteresowaniem przedstawicieli nyskich podmiotów cieszy się leasing maszyn i urządzeń. Tylko 0,6% wyraziło chęć realizacji tej formy inwestycji.

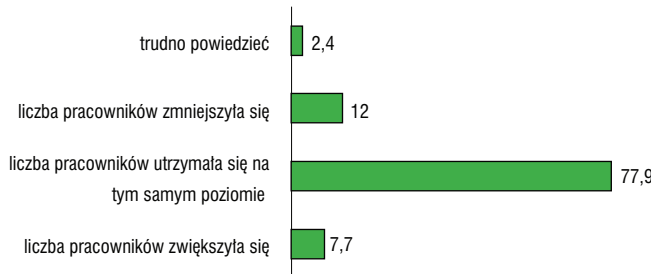
1.4 Polityka kadrowa podmiotów gospodarki narodowej powiatu nyskiego

Przedmiotem badania w ramach projektu realizowanego wśród przedstawicieli podmiotów prowadzących działalność w powiecie nyskim było dokonanie analizy oczekiwań pracodawców odnośnie pożądaných kwalifikacji i umiejętności pracowniczych oraz planów w zakresie polityki zatrudnienia.

Bardzo istotnym, z punktu widzenia problematyki badawczej było uzyskanie odpowiedzi na pytanie, jaki jest potencjał gospodarczy podmiotów działających na terenie powiatu nyskiego, którego ocena została oparta przede wszystkim na ich zdolności do rozwoju w oparciu o zwiększenie zatrudnienia. Ważnym zagadnieniem do postawienia diagnozy i prognozowania zmian było uzyskanie informacji – czy przedsiębiorstwa w okresie minionego pół roku zatrudniły/zwolniły nowych pracowników, czy też poziom zatrudnienia pozostał na tym samym poziomie oraz jakie zmiany w poziomie zatrudnienia deklarują pracodawcy w okresie najbliższego roku.

Przeprowadzone wśród przedstawicieli podmiotów gospodarki narodowej wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI) wykazały, iż dominującą tendencją, 77,9% przypadków, w okresie minionego pół roku było utrzymanie stałego poziomu zatrudnienia. Następną co do wielkości grupę stanowią przedstawiciele tych podmiotów, które w analizowanym okresie zmniejszyły swoje zatrudnienie – 12%, natomiast tylko 7,7% firm zwiększyło w swoich jednostkach liczbę etatów.

Rysunek 15. Zmiany poziomu zatrudnienia w podmiotach gospodarki narodowej objętych badaniem w okresie minionego pół roku.

Źródło: badania własne

Przedstawiciele podmiotów gospodarki narodowej powiatu nyskiego, w których firmach wzrósł poziom zatrudnienia, jako jego determinant najczęściej wskazywali zwiększenie zakresu działalności firmy – 49,1%. Kolejną przyczyną wskazaną przez 18,2% respondentów był wzrost zapotrzebowania na oferowane przez nich produkty/usługi. Istotną przyczyną zatrudniania nowej kadry dla 5,5% badanych była sezonowość na oferowane produkty/usługi. Wprowadzenie nowych technologii wskazało 3,6% respondentów oraz 1,8% reorganizację.

Bardzo liczną grupę 25,5% stanowili ci respondenci, którzy nie wskazali, jaki czynnik spowodował wzrost poziomu zatrudnienia w ich firmach.

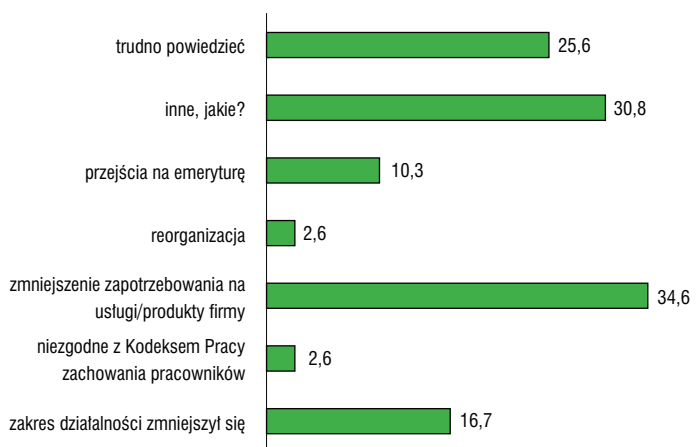
Wszystkie przytoczone powyżej motywy pozostają prawdopodobnie w związku przyczynowo skutkowym również z obecną kryzysową sytuacją rynku światowego, w tym również polskiego. Liczna grupa – 50,1% respondentów wskazała, iż obecna sytuacja gospodarcza miała wpływ na działalność ich firm, 37,8% badanych uważa natomiast, iż w okresie najbliższego roku odczuje skutki kryzysu. Zwiększenie zakresu działalności może być determinowane koniecznością rozłożenia ryzyka niepowodzenia na różnorodność oferowanych usług/produktów. Rozwarstwienie usług/produkcji, uchronić może podmioty gospodarki narodowej przed ewentualnym upadkiem. Przewaga tej kategorii odpowiedzi potwierdza fakt, iż reagują one na zmianę sytuacji gospodarczej.

Spośród pracodawców, w których firmach nastąpił spadek poziomu zatrudnienia, liczna grupa – 34,6% respondentów za przyczynę zmniejszenia liczby pracowników uznała zmniejszenie zapotrzebowania na ich produkty/usługi na rynku. Kolejnym, podanym przez 16,7% respondentów powodem było zmniejszenie zakresu działalności firmy. Nie bez znaczenia w tym przypadku jest waga wskazanych przez respondentów odpowiedzi na poszczególne kategorie. Malejący popyt i zmniejszenie działalności firmy pozostają pomiędzy sobą w dwukierunkowym związku przyczynowo-skutkowym. Brak rynków zbytu powoduje nie tylko wytwarzanie mniejszej ilości dóbr i usług, lecz również w wielu przypadkach zaprzestanie ich wytwarzania. Procesy takie zachodzą również w odwrotnym kierunku.

Domniemywać można, iż zdobycie/utrzymanie konkurencyjnej pozycji na rynku powoduje w przypadku jednych podmiotów zwiększenie zakresu działalności, w przypadku drugich - jego zmniejszenie.

Innymi determinantami, wskazanym przez badanych, powodującymi spadek zatrudnienia były: przejścia na emeryturę – 10,3%, niezgodne z Kodeksem Pracy zachowania pracowników – 2,6% oraz reorganizacja – 2,6%.

Rysunek 16. Przyczyny zmniejszenia zatrudnienia w objętych badaniem podmiotach powiatu nyskiego.

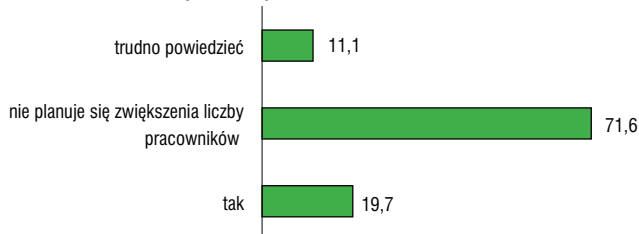

Źródło: badania własne

Kolejnym obszarem analizy zatrudnienia były plany zatrudnieniowe pracodawców działających w powiecie nyskim oraz rozpoznanie ich potrzeb w zakresie kwalifikacji zawodowych potencjalnych pracowników.

Opinie respondentów pozwalają stwierdzić, iż większość – 71,6% podmiotów nie planuje zatrudniać nowych pracowników. Jednakże 19,7% respondentów takie plany zadeklarowało.

Rysunek 17. Plany respondentów w zakresie zwiększenia poziomu zatrudnienia.

Źródło: badania własne

Jak już zostało powyżej wskazane przeważająca część pracodawców (71,6%) biorących udział w projekcie badawczym nie planuje w nadchodzącym roku zatrudnienia nowych pracowników, 11,1% natomiast spośród nich nie jest zdecydowana i nie potrafiła określić jak będzie wyglądała polityka zatrudnieniowa we wskazanym okresie.

W 19,7% grupie tych respondentów, którzy będą poszukiwać pracowników na rynku pracy, największe zapotrzebowanie w okresie najbliższego roku przewiduje się wśród robotników przemysłowych i rzemieślników – 3,9% badanych złożyło takie deklaracje. Pracowników usług osobistych i sprzedawców poszukiwać będzie – 3,7% podmiotów gospodarki narodowej powiatu nyskiego. Ponadto, 2,4% badanych podmiotów planuje zatrudnić operatorów i monterów maszyn i urządzeń, 2,2% – pracowników przy pracach prostych, 2,2% – pracowników biurowych, natomiast 1,8% – techników i inny średni personel.

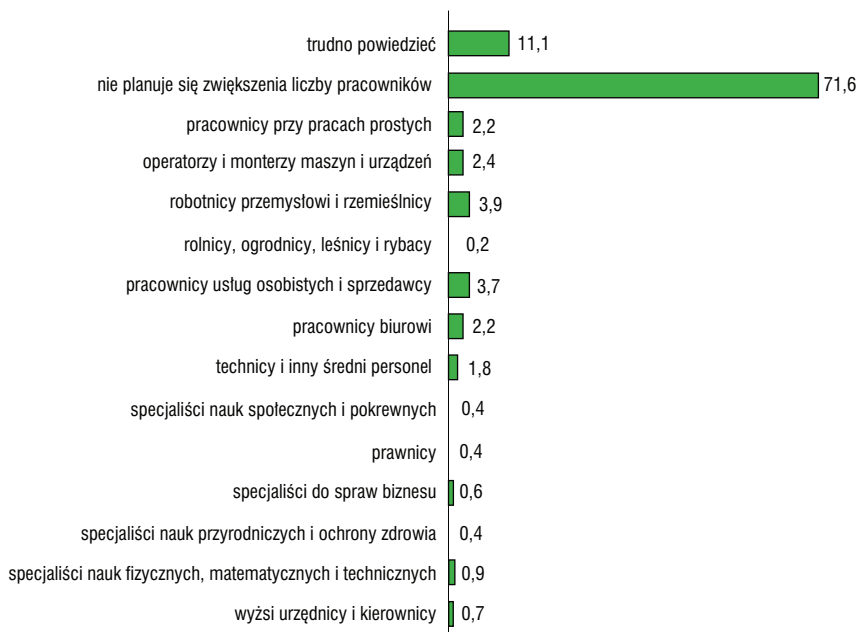
Niewielki odsetek respondentów planuje zatrudnić specjalistów nauk fizycznych, matematycznych i technicznych – 0,9%, wyższych urzędników i kierowników – 0,7%, specjalistów do spraw biznesu – 0,6%, specjalistów nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia – 0,4%, prawników – 0,4%, specjalistów nauk społecznych i pokrewnych – 0,4% oraz rolników, ogrodników, leśników i rybaków – 0,2%.

Powyższe dane pozwalają domniemywać, iż na rynku pracy w powiecie nyskim w okresie najbliższego roku poszukiwani będą głównie robotnicy wykwalifikowani, rzemieślnicy oraz pracownicy usług osobistych i sprzedawcy. Nieznacznie mniejsze szanse na znalezienie pracy będą miały również osoby wykonujące prace proste, pracownicy biurowi oraz technicy i średni personel.

Najmniej ofert mogą spodziewać się osoby poszukujące zatrudnienia w zawodach specjalistów zarówno z zakresu nauk ścisłych, przyrodniczych jak i humanistycznych.

Wnioski płynące z tej części analizy nie są optymistyczne, szczególnie dla osób z wykształceniem wyższym i absolwentów szkół wyższych i technicznych. Sytuacja taka wygeneruje zapewne wśród mieszkańców powiatu potrzebę wzięcia udziału w kursach i szkoleniach przekwalifikujących lub spowoduje poszerzenie przez te osoby grona osób bezrobotnych.

Rysunek 18. Plany zatrudnieniowe podmiotów objętych badaniem na okres najbliższego roku wg specjalności zawodowych.

Źródło: badania własne

W tej części opracowania, analizie poddane zostały wypowiedzi tych respondentów, którzy zadeklarowali chęć zatrudnienia w ciągu najbliższego roku pracowników. Grupa tych osób stanowić będzie całość analityczną.

Przeprowadzone z pracodawcami powiatu nyskiego wywiady wykazały, iż wymagania, jakie będą kierowane w stosunku do potencjalnych pracowników, obejmują nie tylko kwalifikacje i umiejętności zawodowe, lecz również inne – nie związane z nabytymi formalnymi uprawnieniami. Bardzo istotne dla przedstawicieli tych podmiotów są indywidualne cechy zatrudnianych osób, które w ich przekonaniu tworzą postać dobrego pracownika.

W stosunku do wszystkich specjalności zawodowych kierowanych jest wiele wymagań w zakresie posiadanych kwalifikacji i umiejętności, które nie tylko dają uprawnienia do wykonywania określonych czynności związanych z dziedziną działalności podmiotu, lecz również pracodawcy oczekują posiadania przez potencjalnych pracowników prawa jazdy czy też znajomości języków obcych. Jak wynika z analizy opinii respondentów, obecnie wymaga się od pracowników pełnej elastyczności, wykorzystywania w pracy równolegle wielu umiejętności, a także mobilności nie tylko przestrzennej lecz również w ramach stanowisk w danym zakładzie pracy. Elastyczność oznacza zatem swobodę przemieszczania się po różnych dziedzinach działalności przedsiębiorstwa a umożliwić to mogą jedynie różnorodne kwalifikacje i umiejętności uczestników procesu na rynku pracy po stronie podaży.

W praktyce oznacza to konieczność ustawicznego kształcenia również przez osoby dorosłe. Współcześnie należy pamiętać o tym, iż każda praca jest zajęciem okresowym, dobrze prosperujące przedsiębiorstwo w dość krótkim czasie może upaść, gdyż takie są prawa wolnego rynku i wolnej konkurencji. Wartość kwalifikacji i umiejętności, posiadanych w danym momencie przez jednostki również stosunkowo szybko traci atrakcyjność rynkową. Zjawisko to spowodowane jest szybkim tempem rozwoju nowoczesnych technologii, które przekształcają nie tylko środki produkcji/usług lecz również strukturę zawodową na rynku pracy. Kształcenie ustawiczne nie gwarantuje, co prawda bezpieczeństwa na rynku pracy, w postaci gwarancji zatrudnienia, jednakże zmniejsza ryzyko zasilenia szeregów osób bezrobotnych.

Powyższe refleksje są jak najbardziej adekwatne w stosunku do jednego z najczęściej wskazywanych przez respondentów typów zawodów. W okresie najbliższego roku, jak wynika z opinii nyskich pracodawców, najwięcej ofert zostanie skierowanych do robotników przemysłowych i rzemieślników. Wskazywane przez nich oczekiwania w zakresie kwalifikacji osób z tej kategorii zawodowej dotyczyć będą nie tylko doświadczenia i znajomości zawodu, lecz również posiadania prawa jazdy oraz znajomości języka obcego. Istotne będzie czy kandydat na pracownika ma uregulowany stosunek do służby wojskowej oraz czy nie był karany. Cechy, jakie w ich oczekiwaniach powinien posiadać potencjalny pracownik to m.in. mobilność, fachowość, dyspozycyjność, komunikatywność i zaangażowanie w pracę. Ponadto czynnikiem, który będzie decydował o zatrudnieniu pracownika będzie wiek. Respondenci wskazywali, iż będą zainteresowani pracownikami do lat 35 jak i 45. W stosunku do wymaganego poziomu wykształcenia, oczekiwania pracodawców obejmują zarówno zasadnicze zawodowe, średnie jak i wyższe w danym kierunku zawodowym.

W przypadku kategorii zawodowej – pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – również pracodawcy będą oczekiwać wykształcenia wyższego, średniego i zawodowego. Istotnym będzie czy kandydat na pracownika posiada doświadczenie w danym zawodzie i czy jest mobilny przestrzennie, czyli czy posiada prawo jazdy, jednakże w tym wypadku nie tylko uprawniające do prowadzenia pojazdów osobowych, lecz również samochodów ciężarowych. Zapewne w przypadku sprzedawców ważny będzie stan zdrowia, który umożliwi przedłożenie pracodawcy książeczki sanepidowskiej i zapewni pracodawcy zatrudnienie osoby sprawnej fizycznie. Nie bez znaczenia będą w przypadku pracowników usług osobistych i sprzedawców ich warunki psycho – fizyczne, które są niezwykle istotne w bezpośrednim kontakcie z klientem. Również w tym przypadku będzie brany pod uwagę wiek. Największe szanse na zatrudnienie będą miały osoby, które nie ukończyły 35 roku życia. Drugą granicą wiekową, jaka została wyznaczona to 45 lat.

Aby podjąć zatrudnienie w charakterze operatora maszyn i urządzeń konieczne będzie przedstawienie potencjalnemu pracodawcy poświadczeń uprawniających do obsługi maszyn i urządzeń, prowadzenia pojazdów osobowych i ciężarowych, wykonywania prac spawalniczych oraz innych poświadczających ukończenie kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe. Granica wieku, jaka została wskazana przez respondentów to 35 lat. Inne wymagania będą dotyczyły oprócz cech indywidualnych takich jak: sprawność ruchowa i bardzo dobre warunki psycho-fizyczne, cech związanych ze stosunkiem pracownika do wykonywanej pracy, czyli sumienność, odpowiedzialność oraz przestrzeganie przepisów BHP, w tym nie spożywanie alkoholu w pracy.

Następną analizowaną grupą zawodową są pracownicy przy pracach prostych. Ich sytuacja na rynku pracy w kwestii ograniczenia wieku osób starających się o zatrudnienie będzie analogiczna, do opisanej w poprzednich przypadkach. Wiek stanowić może barierę w podjęciu pracy zarobkowej dla osób powyżej 35 roku życia, a w części przypadków powyżej roku 45. Pracodawcy wymagać będą wykształcenia średniego, związanego z działalnością podmiotu oraz zasadniczego zawodowego również w ramach tego kierunku. Posiadanie prawa jazdy i kursów dokumentujących podniesienie kwalifikacji zawodowych także będzie czynnikiem zwiększającym szansę na zatrudnienie. Cechy indywidualne, jakie będą brane pod uwagę przy rekrutacji kadry to sprawność ruchowa, kultura osobista oraz komunikatywność.

Pracownicy biurowi, którzy będą chcieli podjąć zatrudnienie, zgodnie ze swoją profesją będą musieli udokumentować posiadane wykształcenie kierunkowe. Pracodawcy wskazywali, iż oczekują, aby były to studia wyższe, średnia szkoła związana z kierunkiem działalności podmiotu, część spośród nich wymagać będzie jedynie wykształcenia zasadniczego – zawodowego. Dużym atutem zabiegając o pracę będzie posiadanie prawa jazdy kategorii B oraz znajomość języka obcego, udokumentowana poświadczeniem ukończenia nauki w formalnym kształceniu. Nie tylko ukończone kursy stanowić będą o atrakcyjności kandydatów do pracy lecz również wszelkie ukończone kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe oraz staż pracy i uregulowany stosunek do służby wojskowej. Uzyskanie zatrudnienia w charakterze pracownika biurowego, zostało w opinii respondentów ograniczone przez postawienie granicy wiekowej 35 lat dla potencjalnych pracowników. Istotnymi cechami będzie ponadto: wysoka kultura osobista oraz sprawność ruchowa.

Kolejna grupa osób, poszukujących zatrudnienia – w charakterze technika i innego średniego personelu oprócz kwalifikacji, uprawnień do obsługi maszyn i urządzeń i stażu w danym zawodzie, będzie musiała posiadać dodatkowe umiejętności, nie związane bezpośrednio z kierunkiem wykształcenia. Mile widziane, w opinii respondentów, będzie posiadanie prawa jazdy kat. B, obsługi oprogramowania CAD oraz znajomość języków obcych. Niewielkie szanse na zatrudnienie będą mieli młodzi mężczyźni, którzy nie posiadają uregulowanego stosunku do służby wojskowej. Dodatkowe wymagania, nie związane bezpośrednio z kwalifikacjami zawodowymi, jakim będą musieli sprostać potencjalni kandydaci na pracowników w tym zawodzie zgodne są z ogólnymi trendami na rynku pracy. Respondenci zadeklarowali, iż chcieliby zatrudnić osoby, które byłyby m.in. mobilne, dyspozycyjne, zaangażowane w pracę, o wysokiej kulturze osobistej oraz sprawne ruchowo. Również w przypadku techników i innego średniego personelu osoby, które ukończyły 45 lat nie będą miały większych szans na podjęcie pracy w tych zawodach. Objęci badaniem pracodawcy planują zatrudnić kadrę poniżej tej granicy wiekowej.

Oczekiwania pracodawców zamierzających zatrudnić w najbliższym roku specjalistów nauk fizycznych, matematycznych i technicznych, określone na podstawie deklaracji respondentów, związane są ściśle z tą profesją. Potencjalny pracownik powinien mieć ukończoną szkołę wyższą lub średnią w tym kierunku. Ponadto potrzebni będą specjaliści, którzy posiadać będą umiejętność posługiwania się oprogramowaniem CAD i podobnym oraz posiadający staż pracy w danym kierunku zawodowym. Mile widziane będzie przez pracodawców udokumentowanie ukończonych kursów kwalifikacyjnych do pracy. W tej kategorii zawodowej, objęci badaniem przedstawiciele podmiotów gospodarki naro-

dowej nie wyznaczyli granicy wiekowej, która ograniczałaby szanse podjęcia pracy przez osoby w wieku dojrzałym. Istotne dla nich będzie, czy osoba ta zaangażuje się w pracę, czy jest odpowiedzialna, czy posiada umiejętności pracy w zespole oraz wysoką kulturę osobistą. Inne istotne cechy potencjalnego pracownika, jakie będą brane pod uwagę w procesie rekrutacji to mobilność i operatywność.

Specjaliści do spraw biznesu, poszukujący zatrudnienia w podmiotach gospodarki narodowej powiatu nyskiego, oprócz wykształcenia wyższego kierunkowego, powinni wykazać poświadczenia ukończenia kursów kwalifikacyjnych do pracy oraz uprawnienia do prowadzenia pojazdów kat. C,E. Dodatkowym atutem w poszukiwaniu pracy, w tej kategorii zawodowej będzie znajomość języka obcego, nabyta w formalnym kształceniu. Na podstawie przeprowadzonych wywiadów, ustalono, iż indywidualne cechy pracownika, które zadecydują o jego zatrudnieniu to dyspozycyjność, zaangażowanie w pracę, odpowiedzialność i fachowość. Ocenie przedstawicieli podmiotów podlegać będą zarówno zdolności komunikacyjne oraz kultura osobista.

W odniesieniu do kandydatów do pracy w zawodzie prawnika, oczekiwania w zakresie kwalifikacji obejmują posiadanie wyższego wykształcenia kierunkowego oraz stażu pracy w danym kierunku. Inne cechy pracowników, decydujące o możliwości podjęcia zatrudnienia to mobilność, dyspozycyjność oraz umiejętność pracy w zespole.

Specjaliści nauk społecznych i pokrewnych, którzy zgodnie z deklaracjami uczestniczących w badaniu pracodawców, znajdują zatrudnienie w nyskich podmiotach gospodarki narodowej będą zobowiązani posiadać wykształcenie zarówno wyższe jak i średnie, ale w kierunku zgodnym z profilem działalności przedsiębiorstwa. Ponadto, powinni być uprawnieni do obsługi maszyn i urządzeń oraz kierowania pojazdami osobowymi. W zależności od dziedziny działalności powinni posiadać książeczkę sanepidowską, a także wykazać się aktywnością w dziedzinie podnoszenia swoich kwalifikacji, poprzez przedstawienie zaświadczeń ukończenia kursów podnoszących kwalifikacje. Powinny to być osoby nie karane. Fachowość, dyspozycyjność i operatywność w połączeniu z zaangażowaniem w pracę, to cechy, których oczekują przedstawiciele podmiotów. Ponadto pracodawcy chcieliby zatrudnić osoby o bardzo dobrych warunkach psycho – fizycznych, posiadające zdolności komunikacyjne.

Najmniejsze wymagania stawiane będą pracownikom, którzy chcieliby podjąć zatrudnienie w charakterze pracownika rolnego, ogrodnika, leśnika czy rybaka. Respondenci, którzy wskazali, iż w okresie najbliższego roku zamierzają zatrudnić pracowników w tej kategorii zawodowej nie wskazali żadnych oczekiwań w zakresie posiadanego przez nich wykształcenia. Najważniejsze dla nich będą uprawnienia do prowadzenia pojazdów kat. B oraz upoważniające do obsługi maszyn i urządzeń. Indywidualne cechy, jakie zostaną poddane ocenie to przede wszystkim sprawność ruchowa oraz bardzo dobre warunki psycho – fizyczne.

1.5 Potrzeby pracodawców w zakresie różnych form wsparcia proponowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Nysie.

Poniższa część podrozdziału została poświęcona analizie potrzeb pracodawców, jakie są lub mogłyby być zaspokojone poprzez korzystanie z różnorodnych form wsparcia oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Nysie.

W ramach wspomnianej współpracy, pracodawcy mogą skorzystać z pośrednictwa pracy, polegającego na dostępie do ofert pracy zarówno lokalnych, krajowych jak i za granicą, a także udostępniane są wszelkie posiadane przez PUP informacje w zakresie rynku pracy.

Ponadto, pracodawcom umożliwia się poszukiwanie odpowiednich kandydatów na staże i szkolenia zawodowe, które z jednej strony pozwalają wybrać osoby najbardziej odpowiadające ich wymaganiom a z drugiej stanowią szansę uzyskania zatrudnienia przez osoby na nie kierowane.

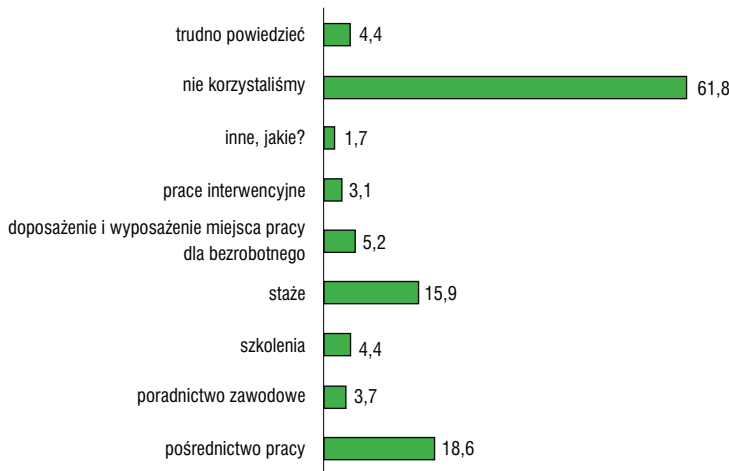

Inną formą wsparcia jest poradnictwo zawodowe, prowadzone przez doradców zawodowych, służących pomocą w doborze kandydatów do pracy oraz szkolenia, które umożliwią pracodawcy zatrudnienie nowego bądź utrzymanie pracownika poprzez podniesienie, doskonalenie lub zmianę jego kwalifikacji zawodowych.

Analiza doświadczenia, jakie posiadają w zakresie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Nysie badanych podmiotów wykazała, iż w latach 2008–2009, w okresie przed realizacją badań, niski odsetek pracodawców korzystał z kierowanego do nich wsparcia.

Aż 61,8% respondentów nie korzystała z oferty Powiatowego Urzędu Pracy. Najlicniejsza grupa – 18,6% przedstawicieli podmiotów objętych badaniem wskazała, iż uczestniczyła w pośrednictwie zawodowym realizowanym przez lokalny urząd pracy, 15,9% przyjmowało na staże osoby kierowane przez tą instytucję. Najmniej licznie respondenci wskazywali takie kategorie jak: doposażenie i wyposażenie miejsca pracy dla bezrobotnego – 5,2%, szkolenia – 4,4%, poradnictwo zawodowe – 3,7% oraz prace interwencyjne – 3,1%. Inne wskazania respondentów – 1,7%, świadczą o tym, iż rozpoczynając działalność gospodarczą otrzymali dofinansowanie z Powiatowego Urzędu Pracy w Nysie oraz brali udział w programie wspierającym zatrudnienie osób 50+.

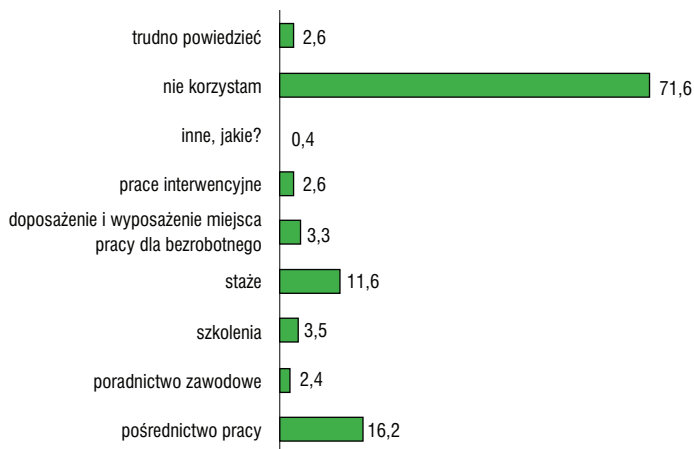
Rysunek 19. Współpraca podmiotów gospodarki narodowej, objętych badaniem z Powiatowym Urzędem Pracy w Nysie w roku 2008 i 2009.

Źródło: badania własne

Znaczna część respondentów – 71,6% oświadczyła, iż obecnie nie korzysta z żadnej z oferowanych form współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Nysie, co oznacza, iż osób tych jest o 9,8 p.p. mniej niż w analizowanym okresie. Z pośrednictwa pracy w okresie, w którym realizowane było badanie ankietowe korzystało 16,2% pracodawców (spadek o 2,4 p.p.), natomiast 11,6% przyjmowało na staże osoby kierowane przez urząd pracy (spadek o 4,3 p.p.). Nielicznie wskazywane były takie formy wsparcia jak szkolenia – 3,5% (spadek o 0,9 p.p.), doposażenie i wyposażenie miejsca pracy dla bezrobotnego – 3,3% (spadek o 1,9 p.p.), prace interwencyjne – 2,6% (spadek o 0,5 p.p.) oraz poradnictwo zawodowe – 2,4% (spadek o 1,3 p.p.). W kategorii „inne, jakie?” – 0,4% respondentów wskazało, iż korzystało z dofinansowania rozpoczęcia działalności gospodarczej.

Rysunek 20. Formy wsparcia, z których obecnie korzystają pracodawcy objęci badaniem.

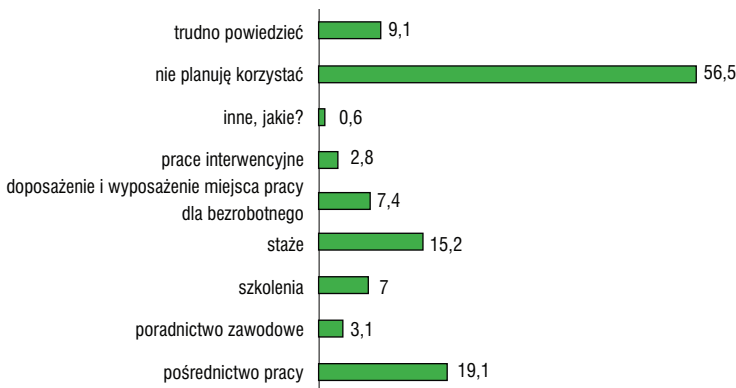
Źródło: badania własne

Plany przedstawicieli podmiotów gospodarki rynkowej, uczestniczących w projekcie badawczym, w zakresie korzystania z oferty wspierającej z jednej strony ich działalność, a z drugiej osoby poszukujące zatrudnienia przedstawiają się bardziej optymistycznie.

Największym zainteresowaniem przedsiębiorców cieszyć się będzie pośrednictwo pracy – 19,1% (wzrost o 2,9 p.p. w stosunku do stanu obecnego). W roku 2009, jak wynika z analizy danych, 15,2% pracodawców zamierza zatrudnić pracowników w ramach staży (wzrost o 3,6 p.p. w stosunku do roku poprzedniego), 7,4% respondentów planuje skorzystać z programów dofinansowujących doposażenie i wyposażenie osób bezrobotnych (wzrost o 4,1 p.p. w stosunku minionego roku), natomiast 7% skorzysta ze szkoleń (wzrost o 3,5 p.p. w stosunku do analizowanego okresu). Kolejne obszary zainteresowania w roku 2009 nieliczniejszej części badanych to: 3,1% – poradnictwo zawodowe (wzrost o 0,7 p.p.) oraz 2,8% – prace interwencyjne (wzrost o 0,2 p.p.).

Jak wynika z analizy zebranego materiału największy jest odsetek osób, które nie są zainteresowane współpracą z Powiatowym Urzędem Pracy – 56,5%.

Rysunek 21. Plany pracodawców objętych badaniem w zakresie korzystania ze wsparcia PUP w Nysie w roku 2009.

Źródło: badania własne

Kolejną płaszczyzną analizy była ocena współpracy pracodawców z Powiatowym Urzędem Pracy w Nysie. Blisko połowa – 47,6% nie miała zdania na ten temat, jednakże 33,2% spośród nich oceniła ją dobrze, natomiast 12,2% raczej dobrze. Oznacza to, iż 45,4% respondentów ocenia w sposób pozytywny pracę i oferowane formy wsparcia Powiatowego Urzędu Pracy w Nysie. Ocena zaledwie 7% grupy była negatywna, przy czym 5,4% doświadczenie to określiło jako raczej złe, a 1,6% jako złe.

W kontekście powyższej oferty Powiatowego Urzędu Pracy w Nysie analizie poddany został sposób, w jaki przedsiębiorcy poszukują pracowników.

Przedstawicielom podmiotów gospodarki narodowej powiatu nyskiego zadano pytanie, z jakich form rekrutowania kadry korzystają najczęściej. Każdy z respondentów miał możliwość wskazania kilku odpowiedzi, dlatego też suma odpowiedzi respondentów jest wyższa od 100.

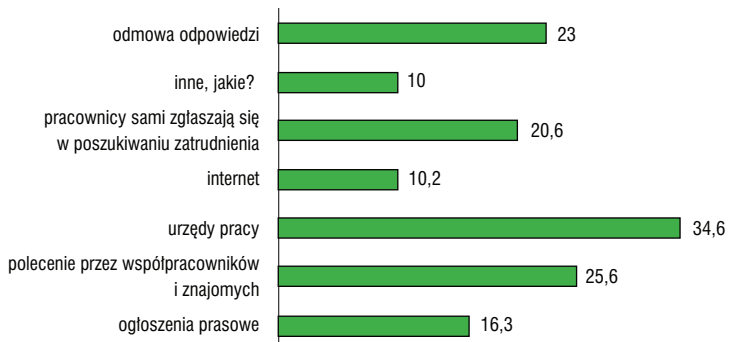
Zgodnie, z deklaracjami respondentów biorących udział w badaniu, najczęściej poszukują pracowników korzystając z pośrednictwa pracy w urzędzie pracy – 34,6% wskazań respondentów. Następnie, stosunkowo wysoki jest odsetek 25,6% tych, którzy zatrudniają osoby polecane przez współpracowników oraz do których poszukujący zatrudnienia zgłaszają się sami – 20,6%. Istotne znaczenie w rekrutowaniu siły roboczej, jak deklarują respondenci mają ogólnodostępne nośniki informacji, w których ogłaszane jest zapotrzebowanie – prasa – 16,3% oraz Internet 10,2%.

W licznej 10% kategorii „inne, jakie?” respondenci wskazali, iż nabór kandydatów jest przeprowadzany poprzez ogłaszanie konkursów, udział w targach pracy, poszukiwanie „na własną rękę” oraz w gronie krewnych i rodziny.

Znaczący, dla wyników badania był odsetek respondentów – 23%, którzy nie zdecydowali się udzielić odpowiedzi, w jakich formach przebiega w ich podmiotach proces rekrutacji pracowników. Domniemywać można, iż udzielenie takiej informacji zapewne pozostawało w sprzeczności z wizerunkiem pracodawcy, jaki chcieliby, aby był postrzegany z zewnątrz.

Uzyskane w toku badań informacje wskazują, iż przedsiębiorcy w powiecie nyskim korzystają z bardzo różnorodnych form poszukiwania pracowników, jednakże największą popularnością wśród nich cieszą się rekomendacje współpracowników i znajomych, współpraca z lokalnym Urzędem Pracy oraz ogłoszenia prasowe. Oznacza to, iż polityka zatrudnienia w tych podmiotach opiera się zarówno na więziach organicznych – nieformalnych jak i mechanicznych – formalnych. Takie sieci powiązań komunikacyjnych firm ze środowiskiem zewnętrznym umożliwiają dotarcie do bardzo szerokiego grona osób poszukujących zatrudnienia.

Rysunek 22. *Formy poszukiwania pracowników przez objęte badaniem podmioty.*

Źródło: badania własne

1.6 Wpływ kryzysu na działalność podmiotów gospodarki narodowej w powiecie nyskim

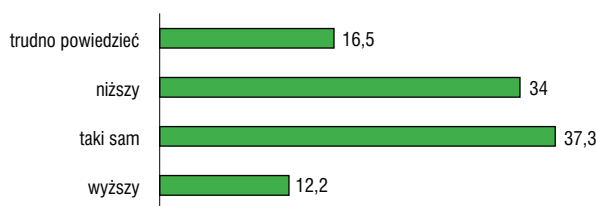
„Przygotowany przez CBOS komunikat „Odczuwalne i przewidywane konsekwencje kryzysu” wskazuje, że zdaniem Polaków odczuwalne skutki kryzysu to – w dużej mierze – obawy o przyszłość, przewidywania dotyczące rozwoju sytuacji gospodarczej i własnych perspektyw.”¹⁵

W niniejszym badaniu został zgromadzony materiał, który został poddany analizie w celu poznania opinii pracodawców, działających na terenie powiatu nyskiego, w zakresie ich opinii na temat kryzysu światowego i polskiego.

Pierwszym krokiem było dokonanie porównania popytu na towary/usługi oferowane przez podmioty, reprezentowane przez respondentów z analogicznym okresem roku poprzedniego. Następnie, aby poznać nastroje dotyczące perspektywicznego postrzegania swojej sytuacji na rynku przeprowadzono analizę deklaracji w zakresie przewidywanego popytu w roku następnym.

W ocenie 37,3% respondentów, biorących udział w badaniu popyt na ich towary/usługi utrzymał taki sam poziom, jaki osiągnął w analogicznym okresie roku poprzedniego. Liczny odsetek badanych – 34% wskazał, iż jest on obecnie niższy, natomiast 12,2% pracodawców określił wzrost zapotrzebowania na wytwarzane produkty. Aż 16,5% badanych przedstawicieli podmiotów gospodarki narodowej z powiatu nyskiego nie udzieliło odpowiedzi na pytanie, czy popyt na ich produkty/usługi był wyższy, taki sam czy też niższy.

Rysunek 23. Ocena respondentów w zakresie popytu na ich towary i usługi w porównaniu analogicznym okresem poprzedniego roku.

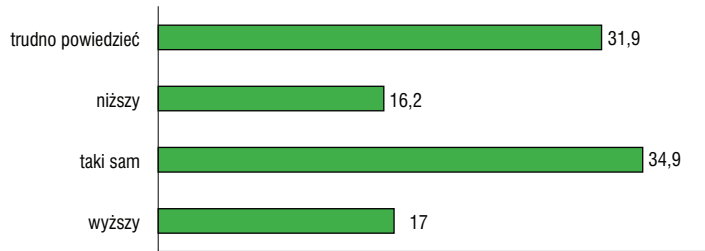

Źródło: badania własne

Następnie, została przeprowadzona analiza deklaracji przedstawicieli podmiotów gospodarki narodowej powiatu nyskiego w zakresie przewidywanego przez nich poziomu popytu na wytwarzane przez nich produkty/usługi. Również w tym przypadku najliczniejszą grupą – 34,9% respondentów, byli ci którzy stabilnie określają przyszłość swoich firm, nie przewidując zmian w tym aspekcie działalności swoich podmiotów. Prawie o 15,4 p.p. powiększyło się grono osób, które nie są w stanie, w obecnej sytuacji, określić przyszłości dla poziomu swojego popytu – 31,9%. Optymistyczne spojrzenie na sytuację zbytu oferty swojej firmy, w niniejszym badaniu reprezentowało 17% respondentów, co stanowi 4,8 p.p. więcej niż w przypadku osób, które określiły, iż nastąpił wzrost zapotrzebowania na ich produkty/usługi w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Znacznie zmniejszył się odsetek respondentów, którzy określili, iż popyt na ich usługi będzie niższy – 16,2%. Wskaźnik ten jest niższy o 17,8 p.p. od tego, jaki wskazywał odsetek osób, które zadeklarowały, iż popyt na ich produkty/usługi w analogicznym okresie roku poprzedniego był niższy.

¹⁵ PAP, CBOS: 44 proc. Polaków odczuło skutki kryzysu, http://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/167881,cbos_44_proc_polakow_odczulo_skutki_kryzysu.html, 2009.

Rysunek 24. *Opinia respondentów w zakresie przewidywanego popytu na ich towary i usługi w analogicznym okresie przyszłego roku.*

Źródło: badania własne

Wszystkim przedstawicielom podmiotów gospodarki narodowej, uczestniczącym w badaniu zadane zostało pytanie, jakie działania podejmują w sytuacji, kiedy działalność ich firm dotknie kryzys. Odpowiedź na nie okazała się problematyczna dla 42,1% respondentów. Nie byli oni w stanie określić, jakie środki zaradcze stosują, co, jak można domniemywać, oznacza, że wprowadzane rozstrzygnięcia są koniecznością, a nie przemyślaną strategią.

Druga pod względem liczebności grupa badanych – 35,1% wskazała, jako sposób przeciwdziałania kryzysowi ograniczenie wydatków inwestycyjnych. Oznacza to, iż podejmują oni próby ograniczenia ryzyka, związanego z inwestycjami, aby utrzymać względne bezpieczeństwo posiadanego kapitału, przy w miarę bezpiecznej perspektywie rozwoju firmy. Z kolei zaprzestanie inwestowania zadeklarowało 11,4% respondentów. Ich działania mają na celu już nie tylko ograniczenie, lecz usunięcie z działalności podmiotu wszelkiego możliwego ryzyka, aby utrzymać się na rynku przynajmniej na tym samym poziomie.

Stosunkowo licznie pracodawcy wskazywali jako środek zapobiegawczy skutkom kryzysu obniżanie poziomu zatrudnienia – 9,6%, obniżenie poziomu wynagrodzeń – 5,9%, zmniejszanie wymiaru czasu pracy w umowach pracowników – 1,3% oraz urlopy bezpłatne – 2,8%. Jak można przypuszczać tego typu działania zostały przeprowadzone w firmach, w których nie było możliwości zastosowania innych rozwiązań.

Inną formą zapobiegania skutkom kryzysu jest ubezpieczenie różnego typu umów. W przypadku pracodawców objętych badaniem zostały wykupione polisy zabezpieczające: przedsięwzięcia inwestycyjne – 0,4%, zawierane kontrakty – 0,2%, zawarte transakcje – 0,2% a także zostały wystawione wypowiedzenia zmieniające warunki umowy – 0,2%.

W kategorii „inne, jakie?” – 9,8% pracodawców, jako rozwiązania stosowane w celu przeciwdziałania skutkom kryzysu wskazali:

- zaciąganie kredytu,
- logistyczne wykorzystanie posiadanych zasobów,
- minimalizacja marży,
- negocjacje z producentami w zakresie cen produktów,
- minimalizowanie kosztów,
- ograniczenie związane z utrzymaniem pracowników,
- zmniejszanie kosztów,
- podwyższanie standardu świadczonych usług,
- poszerzanie zakresu działalności – szukanie nowych źródeł dochodu,
- pozyskiwanie funduszy z alternatywnych źródeł,
- zawieszenie działalności firmy.

Respondenci, w niniejszym badaniu wypowiedzieli się również na temat wpływu kryzysu na działalność ich podmiotów. Ponad połowa z nich – 50,1% wskazało, iż w swojej działalności odczuli jego skutki, 44,2% natomiast nie posiada takich doświadczeń. Stosunkowo nieliczna grupa osób (5,7%) nie była w stanie określić czy zmiany, jakie w ostatnim czasie zaszły w gospodarce światowej i polskiej odbiły się echem na prowadzonej przez nich działalności.

W zakresie przewidywanego wpływu kryzysu na działalność podmiotów gospodarki narodowej powiatu nyskiego w okresie najbliższego roku, największa część respondentów – 37,8% uważa, że w przyszłości będą musieli zmagać się z jego skutkami. Optymistycznie ocenia siły swoich podmiotów 34,8% badanych, wyrażając opinię, iż w zderzeniu ze skutkami tej zmiany w gospodarce sytuacja ich podmiotów nie pogorszy się. Brak zdania wyraziło 27,4% uczestników badania.

Grupę przedstawicieli podmiotów gospodarki narodowej, którzy stwierdzili, iż w najbliższym roku odczują skutki kryzysu gospodarczego zapytano, jakie czynniki mogłyby wesprzeć ich działalność. Największą grupę (38,5%) stanowili respondenci, którzy nie byli w stanie powiedzieć, jakie czynniki pomogłyby im utrzymać się na rynku w sytuacji obecnej zmiany gospodarczej. Odsetek 22% pracodawców wskazał „inne, jakie?”, że w przewyciężeniu skutków kryzysu, w ich podmiotach mogłyby pomóc różnego rodzaju dofinansowania podatków jak również możliwość uzyskania środków z Unii Europejskiej.

Oczekiwania w zakresie obniżenia kosztów działalności poprzez dofinansowanie do kosztów utrzymania pracowników wyraziło 19% objętych badaniem pracodawców, pomocy urzędu pracy – 16,6%, natomiast preferencji podatkowych – 15,6%.

Najmniejszy odsetek badanych wyraził opinię, iż dodatkowe środki pieniężne byłyby szansą na przewyciężenie negatywnych skutków kryzysu. Uzyskanie nisko oprocentowanego kredytu stanowiłoby czynnik wspierający dla 8,8% respondentów, natomiast dla 7,8% byłaby to możliwość uzyskania kredytu na zasadach komercyjnych.

Rysunek 25. Opinia respondentów na temat czynników, jakie mogłyby wspierać działalność podmiotów w sytuacji kryzysu.

Źródło: badania własne

1.7 Prognoza zatrudnienia w powiecie nyskim

W powyżej opisanych podrozdziałach, analizie zostały poddane różne czynniki wpływające zarówno na popyt jak i podaż pracy.

Wysoki odsetek respondentów ocenił swoje wyposażenie jako „dobre” – 58,3%, jako „nowoczesne” – 20,7% oraz 13,7% jako dostateczne. Oznacza to, iż 92,7% badanych jest przekonana o tym, iż zasoby, jakie posiadają są wystarczające, aby zająć dobrą pozycję na wolnym rynku. Jednocześnie zastanawiający jest niski poziom wdrażanych przedsięwzięć innowacyjnych w okresie ostatniego roku. Wysoki w tym okresie był odsetek tych podmiotów uczestniczących

w badaniu, które nie podejmowały takich działań – 70,8%. Świadczy to o tym, iż w podmiotach tych nie przykłada się zbyt dużej wagi, bądź też brak jest na to środków, aby „dorównać kroku” nieustannie zachodzącym zmianom technologicznym. Tym bardziej, iż grupy odniesienia porównawczego, jak wynika z oceny posiadanych zasobów wyposażenia przeważającej części respondentów, pozostają na podobnym poziomie rozwoju technologicznego. Nieliczny odsetek badanych – 2,7% wyraziło opinię, z której wynika, iż posiadane przez nich środki produkcji/wytwarzania usług zaklasyfikować można poniżej poziomu dominującego w powiecie.

Ponadto mało optymistycznie zarysowuje się obraz przyszłych działań, podejmowanych w celu podniesienia poziomu innowacyjności podmiotów gospodarki narodowej w powiecie. Deklaracje pracodawców powiatu nyskiego wskazują, iż 61,9% spośród badanych nie zamierza wprowadzać rozwiązań innowacyjnych, taki zamiar wyraziło tylko 24,6%.

Nie bez znaczenia pozostają powyższe dane ze strukturą i poziomem zatrudnienia na nyskim rynku pracy. Należy wziąć pod uwagę, iż w strukturach zawodowych nowoczesnych społeczeństw dominują specjalności zawodowe związane z przekazem informacji, które z kolei bezpośrednio związane są z nowoczesnymi technologiami komunikacyjnymi. Zmiany, jakie zachodzą w tym obszarze wymagają nieustannej aktywności w zakresie wprowadzania innowacyjnych rozwiązań. Nie można poprzestać na posiadanych zasobach wiedzy, wyposażenia, gdyż powoduje to powiększanie dystansu między normatywnymi grupami odniesienia, a więc tymi, do których chcielibyśmy należeć.

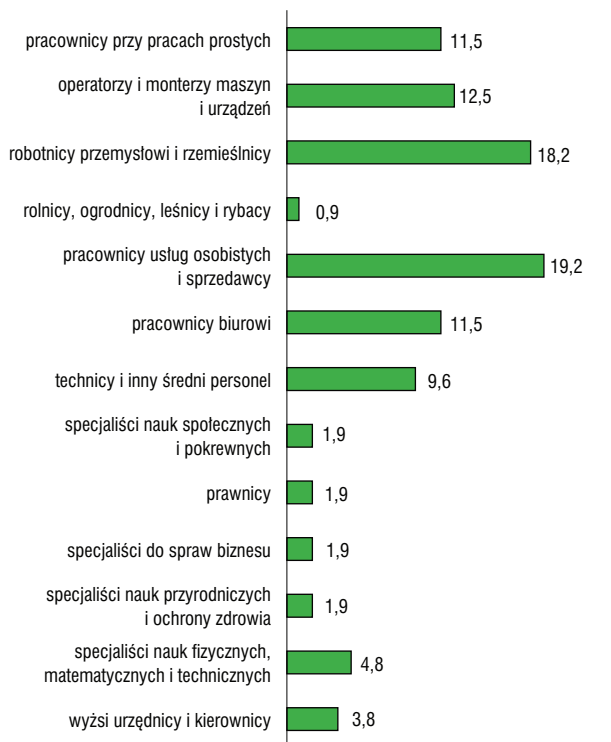
Tendencje dynamiki poziomu zatrudnienia w podmiotach gospodarki narodowej powiatu nyskiego w okresie minionego roku ukazują, iż w znacznej części firm – 77,9%, objętych badaniem poziom zatrudnienia nie zmienił się, jednakże spośród pozostałej grupy badanych o 4,3% podmiotów więcej zmniejszyło liczbę zatrudnionych osób od tych, które ją zwiększyło.

Jednakże, biorąc pod uwagę specyfikę rynku pracy, na którym zachodzą nieustannie również naturalne przejścia pomiędzy poszczególnymi elementami struktury zawodowej, najistotniejszym w najbliższym czasie będzie, jakie szanse na podjęcie zatrudnienia będą miały osoby w poszczególnych kategoriach zawodowych.

Na podstawie deklaracji respondentów, biorących udział w badaniu domniemywać można, iż w okresie najbliższego roku, tylko 19,7% spośród nich poszukiwać będzie na rynku pracy pracowników. Największy odsetek tych pracodawców poszukiwać będzie pracowników usług osobistych i sprzedawców – 19,2% oraz robotników przemysłowych i rzemieślników – 18,2% a ponadto operatorów maszyn i urządzeń – 12,5%, pracowników przy pracach prostych – 11,5%, a także pracowników biurowych – 11,5%. Kolejna grupa zawodowa, która uzyskała znaczącą liczbę wskazań respondentów to: technicy i inny średni personel – 9,6%, specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych – 4,8% oraz wyżsi urzędnicy i kierownicy – 3,8%. Mniejszy odsetek respondentów zadeklarował, iż w okresie najbliższego roku poszukiwać będzie na rynku pracy specjalistów nauk społecznych i pokrewnych – 1,9%, prawników – 1,9%, specjalistów do spraw biznesu – 1,9%, oraz specjalistów nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia również 1,9%. Najmniejszy odsetek wskazań uzyskali rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy.

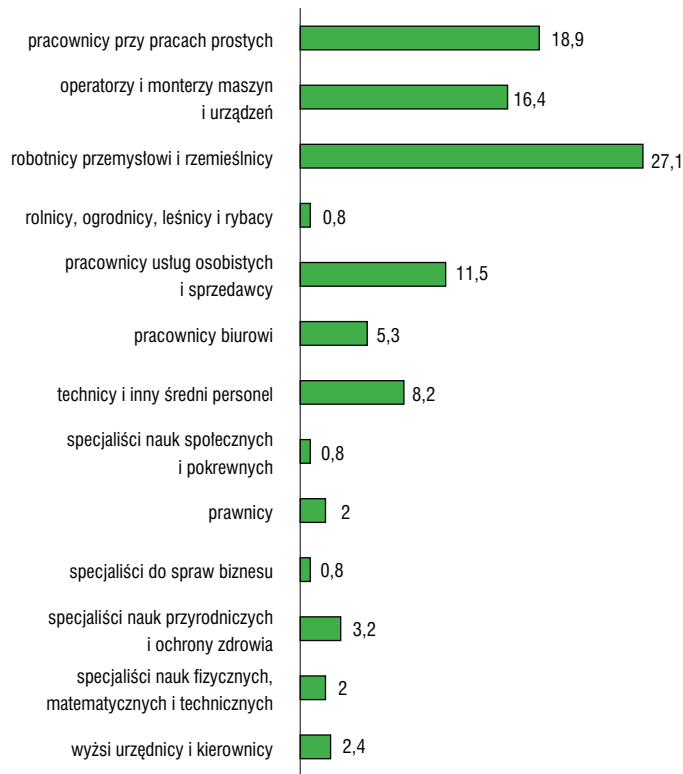
Rysunek 26. Deklaracje pracodawców objętych badaniem, w zakresie poszukiwania w okresie najbliższego roku pracowników – wg odsetka wskazań respondentów na poszczególne kategorie zawodowe.

Źródło: badania własne

Następnie analizie zostały poddane opinie respondentów w zakresie wielkości deklarowanego zapotrzebowania na kwalifikacje pracowników w poszczególnych kategoriach zawodowych. W tej części struktura odpowiedzi respondentów dotyczy liczby planowanego zatrudnienia kadry w podmiotach reprezentowanych przez objęte badaniem osoby. Domniemywać można, iż w okresie najbliższego roku, największe szanse podjęcia zatrudnienia będą mieli robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy. Prawdopodobnie, na podstawie deklaracji objętych badaniem pracodawców, osób w tej kategorii zawodowej zostanie zatrudnionych najwięcej – 27,1%. Kolejną liczną grupą, wyodrębnioną z uwagi na liczebność zapotrzebowania respondentów są: pracownicy przy pracach prostych – 18,9%, operatorzy maszyn i urządzeń – 16,4% oraz pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 11,5%. Mniejsze będzie zapotrzebowanie w analizowanym okresie na techników i inny średni personel, specjalistów nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia – 3,2%, wyższych urzędników i kierowników – 2,4%, a także prawników – 2%. Najmniejszy odsetek osób zatrudnionych w okresie najbliższego roku, jak można domniemywać na podstawie badania, stanowić będą specjaliści nauk społecznych i pokrewnych – 0,8%, specjaliści do spraw biznesu – 0,8% oraz rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 0,8%.

Rysunek 27. Deklaracje pracodawców, objętych badaniem, w zakresie poszukiwania w okresie najbliższego roku pracowników - wg wielkości zapotrzebowania na poszczególne kategorie zawodowe.

Źródło: badania własne

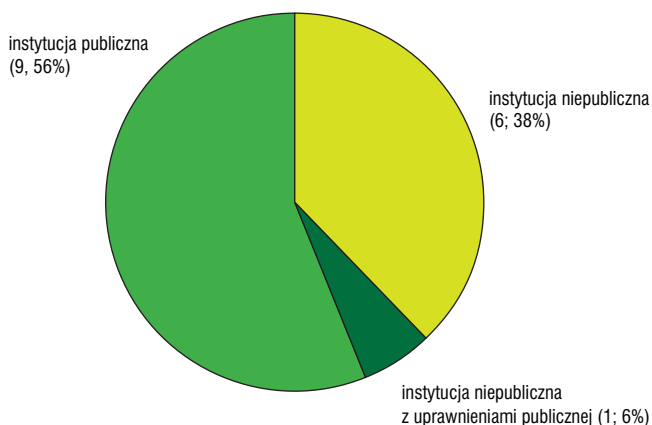
2. BADANIE ANKIETOWE WŚRÓD KADRY PRACOWNICZEJ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

2.1 Charakterystyka badanych szkół.

Zgodnie z założeniami, ankiety przeprowadzono wśród osób najbardziej kompetentnych, które były w stanie udzielić wyczerpujących informacji na zadawane pytania, w 68,8% respondentami byli dyrektorzy szkół, a pozostałe osoby pełnią wysokie funkcje w strukturze badanych podmiotów.

W strukturze szkół objętych badaniem znalazło się 9 instytucji publicznych, 6 instytucji niepublicznych oraz 1 placówka niepubliczna z uprawnieniami publicznej. Struktura wszystkich szkół ponadgimnazjalnych wyodrębniona z uwagi na formę prawną prowadzonej działalności jest inna, jednakże należy pamiętać, że przedmiotem niniejszej analizy miały być jedynie szkoły zawodowe.

Rysunek 28. Struktura szkół według formy prowadzonej działalności.

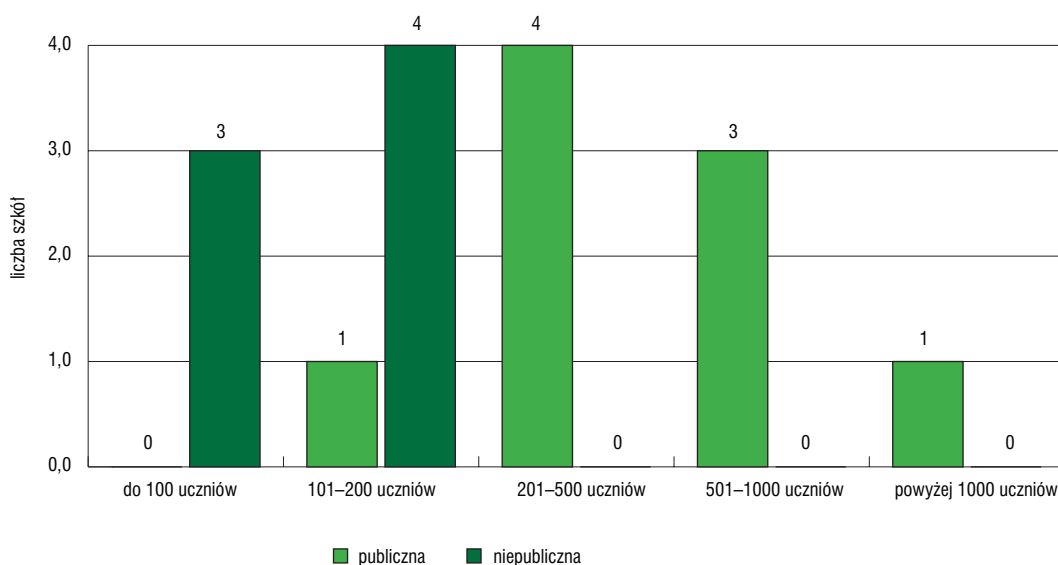

Źródło: badania własne

Najwięcej ponadgimnazjalnych szkół zawodowych objętych badaniem miało siedzibę w Nysie (9), 3 zlokalizowane były w Paczkowie, 2 w Otmuchowie i po jednej było w Biechowie i Głucholazach.

W powiecie nyskim w strukturze ponadgimnazjalnych szkół zawodowych najwięcej jest szkół, do których uczęszcza nie więcej niż 200 uczniów (5 placówek). Głównie w tym przedziale liczbowym uczniów znajdują się szkoły niepubliczne. W badaniu wzięła też udział placówka licząca powyżej 1000 uczniów i 3 zespoły posiadające powyżej 500 uczniów.

Rysunek 29. Wielkość placówek objętych badaniem.

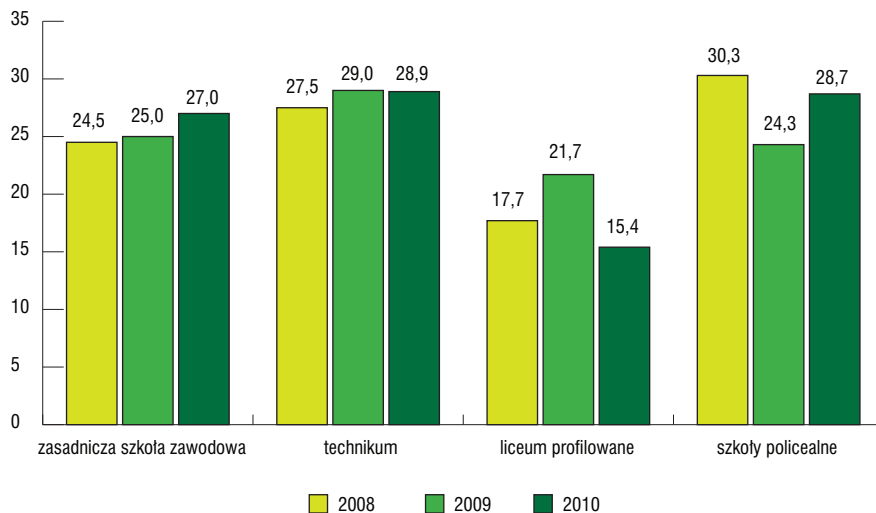

Źródło: badania własne

2.2 Kierunki kształcenia absolwentów zawodowych szkół ponadgimnazjalnych i prognozy na lata 2009–2010.

W porównaniu do 2008 r. nieznacznie zmieni się struktura zawodowa absolwentów rocznika 2009. W bieżącym i następnym roku więcej uczniów ukończy zasadniczą szkołę zawodową, choć ta w wyborach uczniów plasuje się na 3 miejscu. Więcej absolwentów opuści technika. W 2009 r. spadło zainteresowanie szkołą policealną na korzyść liceum profilowanego. Ten układ oznacza, że młodzież stara się jak najlepiej wykorzystać czas szkolny do praktycznej nauki zawodu. W 2008 r. najmniej osób ukończyło liceum profilowane (184 osoby – 17,7%). Naukę zawodu w zasadniczej szkole zawodowej zakończyło 254 (24,5%) uczniów, w technikum – 285 (27,5%) i 314 (30,3%) opuściło szkoły policealne. W 2009 r. większy udział procentowy uczniów liceum profilowanego wejdzie na rynek pracy (21,7% – 224 absolwentów). Szkołę ukończy 259 (25%) uczniów „zawodówek”, 300 (29%) techników i 251 (24,3%) szkół policealnych. W 2010 r. na rynek pracy wejdzie 305 (27%) absolwentów szkół zawodowych, 327 (28,9%) techników, 174 (17,7%) absolwentów liceum profilowanego i 324 (28,7%) absolwentów szkół policealnych.

Rysunek 30. Struktura absolwentów w poszczególnych typach szkół w latach 2008, 2009 i 2010*.

* bez szkół specjalnych. Źródło: badania własne

Najszybciej na rynek pracy trafiają uczniowie **zasadniczych szkół zawodowych**. W systemie kształcenia przemienego są oni już pracownikami, w systemie zwykłym znajdą się na nim za dwa lub trzy lata. W powiecie nyskim funkcjonują obydwa systemy, jednakże należy pamiętać o tym, że w obu przypadkach potwierdzone egzaminem kwalifikacje uczniowie naberą w tym samym terminie i w związku z tym omówieni zostaną łącznie.

Zasadniczą szkołę zawodową w powiecie nyskim w 2008 r. ukończyły 254 osoby, czyli 13,9% wszystkich uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży. Szacuje się, że w 2009 r. ten poziom nauki ukończy 259 osób, a w 2010 r. – 305 osób. Jak wynika z zebranych danych zwiększa się liczba uczniów przygotowujących się do zawodu elektromechanika. Przez ostatnie dwa lata nie było chętnych do nauki w kierunku rzeźnik-wędliniarz. Rośnie z kolei zainteresowaniem zawodem robotniczym: fryzjer. Popularnością nie cieszy się również zawód ogrodnika i krawca. Coraz mniej chętnych osób przygotowuje się do pracy w lakierni samochodowej.

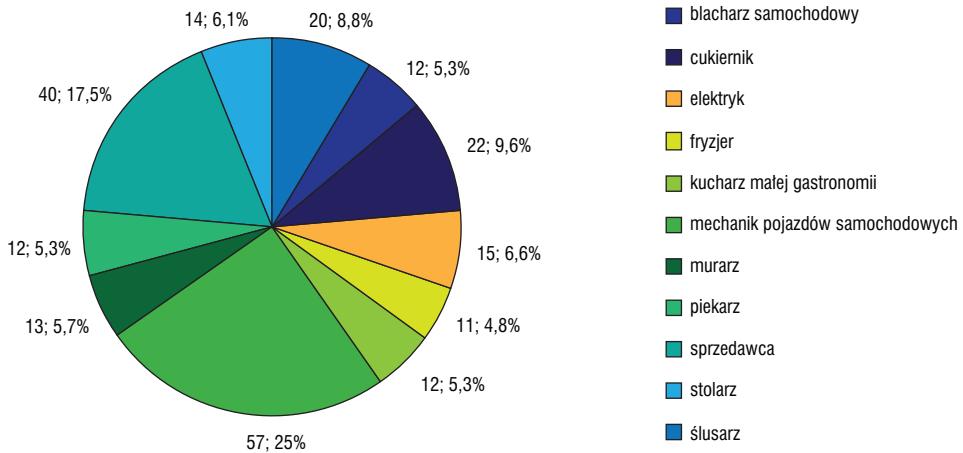
Tabela 20. Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych w latach 2008–2010 w powiecie nyskim według zawodów.

L.p.	zawód szkolny	Liczba absolwentów w latach		
		2008	2009	2010
1	blacharz samochodowy	12	11	9
2	cieśla	0	1	0
3	cukiernik	22	25	15
4	elektromechanik pojazdów samochodowych	3	19	29
5	elektryk	15	10	11
6	fryzjer	11	17	27
7	krawiec	3	0	3
8	kucharz małej gastronomii	12	13	13
9	lakiernik	5	3	3
10	mechanik pojazdów samochodowych	57	36	52
11	monter instalacji i urządzeń sanitarnych	4	2	3
12	murarz	13	25	39
13	ogrodnik	0	1	1
14	piekarz	12	17	6
15	sprzedawca	40	43	68
16	stolarz	14	16	9
17	ślusarz	20	11	16
18	operator obrabiarek skrawających	8	8	0
19	wędliniarz, rzeźnik	1	0	0
20	operator maszyn i urządzeń rolnych	2	1	1
	ogółem	254	259	305

Źródło: badania własne

W czerwcu 2008 r. najliczniejsze grupy zawodowe absolwentów stanowili mechanicy pojazdów samochodowych (57 osób) oraz sprzedawcy (40 osób). W tym czasie szkolne mury opuściło 12 blacharzy samochodowych, 22 cukierników, 13 murarzy, 15 elektryków, 11 fryzjerów, 14 stolarzy, 12 kucharzy małej gastronomii, 12 piekarzy, 20 ślusarzy i 8 operatorów obrabiarek skrawających. Najmniejszą grupę zawodową, która weszła na rynek pracy, stanowili lakiernicy, krawcy, elektromechanicy, wędliniarze i rzeźnicy, operatorzy maszyn i urządzeń rolnych i monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych (od 1 do 5 osób).

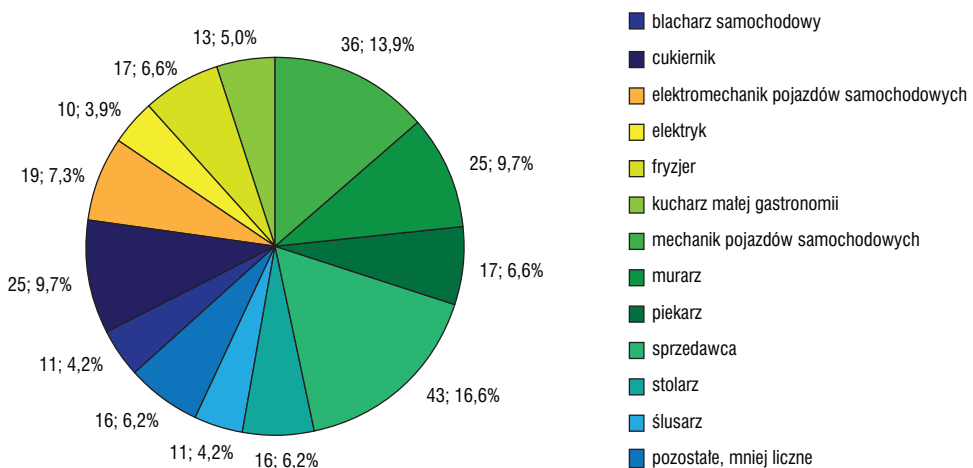
Rysunek 31. Struktura najliczniej reprezentowanych zawodów wśród absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w 2008 r.

Źródło: badania własne

Obecnie najwięcej uczniów ostatnich klas zasadniczej szkoły zawodowej przygotowuje się do zawodu sprzedawcy (43 osoby). Szacuje się, że w czerwcu 2009 roku na rynek pracy wejdzie 36 mechaników pojazdów samochodowych, o 20-tu mniej niż w 2008 r. Zwiększa się liczba uczniów przygotowujących się do zawodu murarza. Dość dużą popularnością cieszy się też zawód fryzjera. W 2009 roku wykształcenie w tej profesji zdobędzie 17 osób, czyli 6,2% wszystkich uczniów ostatnich klas szkół zawodowych. Niewielka grupa młodzieży zainteresowana jest kształceniem w zawodzie operatora maszyn i urządzeń rolniczych, ogrodnika, cieśli, monter instalacji i urządzeń sanitarnych oraz lakiernika (po 1–3 absolwentów w 2009 r.). Tylko 8 uczniów ostatnich klas przygotowuje się do pracy operatora obrabiarek skrawających.

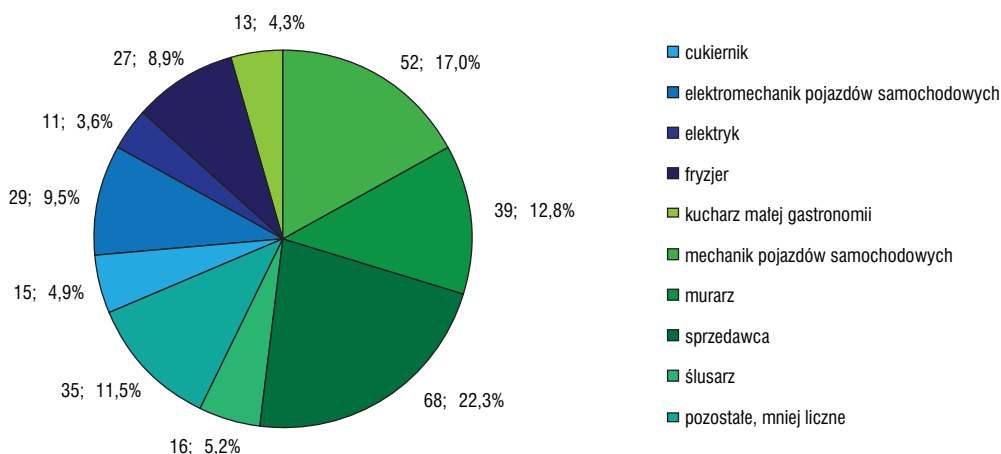
Rysunek 32. Prognoza najliczniej reprezentowanych zawodów wśród absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w 2009 r.

Źródło: badania własne

W 2010 r. struktura zawodowa absolwentów ZSZ niewiele się zmieni. Najliczniej reprezentowaną grupą zawodową będą sprzedawcy (68 osób). Na podstawie list uczniów przedostatnich klas szacuje się, że w 2010 roku szkolne mury opuści 52 mechaników pojazdów samochodowych, 39 murarzy, 29 elektromechaników i 27 fryzjerów. Ponad 10 osób zdobędzie zawód robotniczy cukiernika, elektryka, kucharza małej gastronomii i ślusarza. W 2010 r. na rynek pracy wyjdzie tylko 1 operator maszyn i urządzeń rolniczych i tylko 1 ogrodnik, po 3 monterów instalacji i urządzeń sanitarnych, lakierników, krawców. Niewielu absolwentów w 2010 r. będzie posiadać zawód piekarza, stolarza oraz blacharza samochodowego (odpowiednio 1,1 i 2).

Rysunek 33. Prognoza najliczniej reprezentowanych zawodów wśród absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w 2010 r.

Źródło: badania własne

Średnie szkoły zawodowe z dyplomem technika (**technikum po gimnazjum**) w 2008 roku ukończyło 276 osób. W klasach ostatnich uczy się 300 osób, a za dwa lata szacuje się, że dyplom technika otrzyma 320 osób. W tabeli 21 można zaobserwować, jak zmieniają się orientacje zawodowe uczniów techników. Najwyżej w rankingu od kilku lat utrzymuje się zawód technika ekonomisty. Spada zainteresowanie dyplomem technika mechanika, w zamian rośnie liczba uczniów uczących się na mechatronika. W 2010 r. ukończą szkołę pierwsi absolwenci technikum informatycznego. Maleje też zainteresowanie zawodem technika żywienia i gospodarstwa domowego oraz technika handlowca. Zainteresowanie młodzieży zawodami technika architektury krajobrazu, technika budownictwa i technika weterynarza, można przedstawić na wykresie w postaci sinusoidy.

Tabela 21. Absolwenci techników dla młodzieży według zawodów w latach 2008, 2009 i 2010.

L.p.	Zawód szkolny	Liczba absolwentów w latach:		
		2008	2009	2010
1	Technik architektury krajobrazu	25	13	25
2	Technik budownictwa	43	25	42
3	Technik ekonomista	56	56	55
4	Technik elektryk	17	26	18
5	Technik handlowiec	18	13	11

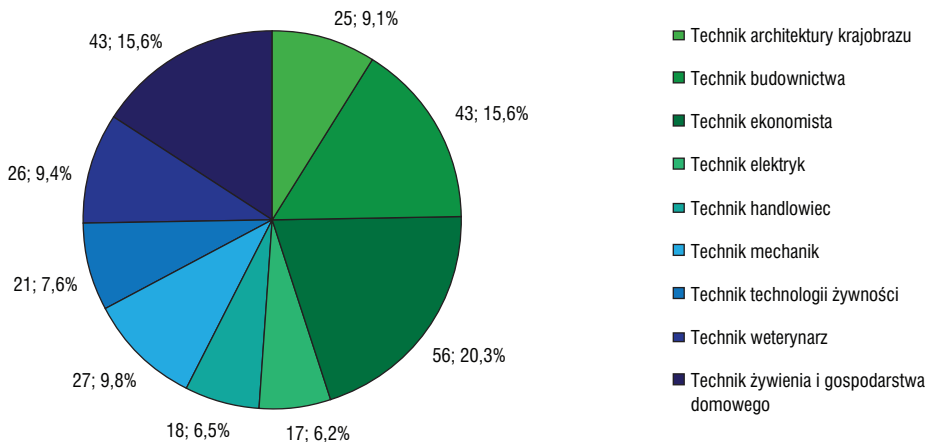

L.p.	Zawód szkolny	Liczba absolwentów w latach:		
		2008	2009	2010
6	Technik informatyk	0	0	12
7	Technik mechanik	27	22	19
8	Technik mechatronik	0	47	70
9	Technik rolnik	0	9	11
10	Technik technologii żywności	21	21	11
11	Technik weterynarz	26	18	24
12	Technik żywienia i gospodarstwa domowego o specjalności dietetyka	3	13	4
13	Technik żywienia i gospodarstwa domowego o specjalności usługi hotelarsko-turystyczne	35	27	14
14	Technik żywienia i gospodarstwa domowego o specjalności usługi opiekuńczo-wychowawcze	5	10	4
	Ogółem	276	300	320

Źródło: badania własne

Najliczniej reprezentowaną grupą zawodową wśród absolwentów techników w 2008 r. byli technicy ekonomiści. Dyplom w tym zawodzie uzyskało 56 osób, co stanowi 20,3% wszystkich absolwentów techników. Kolejnym wiodącym pod względem liczby absolwentów zawodem był technik budownictwa. Na rynek pracy wyszło 43 fachowców w tym zawodzie. Równie dużą grupę stanowią technicy żywienia i gospodarstwa domowego, zwłaszcza o specjalności usługi hotelarsko-turystycznej. W 2008 roku dyplom w tym zawodzie zdobyło 35 absolwentów techników. Licznie reprezentowała się również grupa techników weterynarzy, architektury krajobrazu, mechaników i technologii żywności.

Rysunek 34. Struktura najliczniej reprezentowanych zawodów wśród absolwentów techników w roku szkolnym 2008/2009 r.

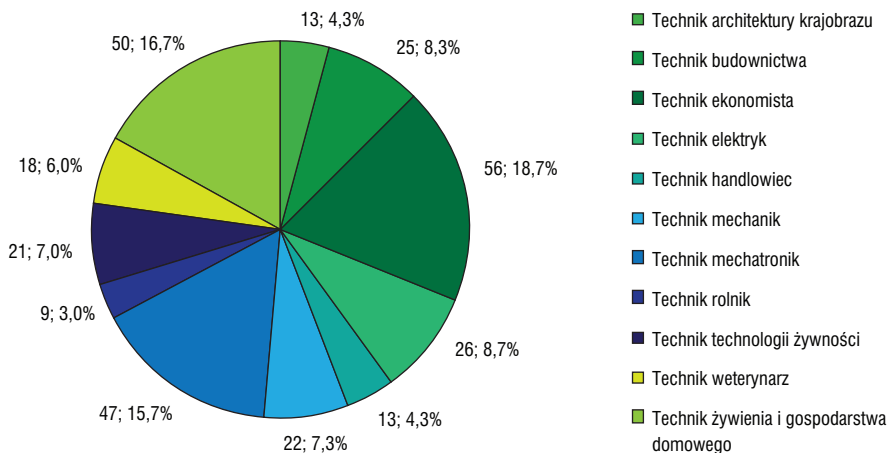

Źródło: badania własne

Na podstawie list uczniów ostatnich klas szacuje się, że w 2009 roku szkolne mury opuści 9 techników rolników, 10 techników żywienia i gospodarstwa domowego o specjalności usługi opiekuńczo-wychowawcze, 13 techników architektury krajobrazu, 13 techników handlowców i 13 techników żywienia i gospodarstwa domowego o specjalności dietetyka, a także 18 techników weterynarzy. Ponad 20 osób zdobędzie dyplom technika mechanika, technika budow-

nictwa, technika technologii żywności, technika elektryka i technika żywienia i gospodarstwa domowego o specjalności usługi hotelarsko-turystyczne. Najliczniejszą grupą absolwentów będą technicy ekonomisci i technicy mechatronicy. W klasach ostatnich w tym zawodzie kształci się odpowiednio 56 i 47 osób.

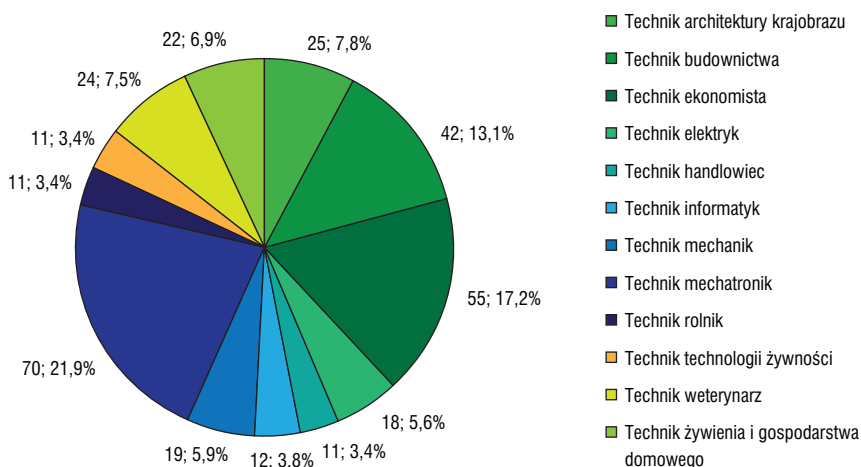
Rysunek 35. Prognoza najliczniej reprezentowanych zawodów wśród absolwentów techników w 2009 r.

Źródło: badania własne

Na podstawie list uczniów przedostatnich klas szacuje się, że w 2010 roku na rynek pracy wejdzie 22 techników żywienia i gospodarstwa domowego o różnej specjalności (4 o specjalności dietetyka, 4 o specjalności usługi opiekuńczo-wychowawcze i 14 o specjalności usługi hotelarsko-turystyczne). Szkolne mury w 2010 r. opuści po 11 absolwentów z dyplomem technika w zawodzie: handlowca, rolnika, technologii żywności, 12 techników informatyków, 18 techników elektryków, 19 techników mechaników i 25 techników architektury krajobrazu. Wiodącymi zawodami w tej grupie rocznikowej będą: technik budownictwa (42 absolwentów), technik ekonomista (55 absolwentów) i technik mechatronik (70 absolwentów).

Rysunek 36. Prognoza najliczniej reprezentowanych zawodów wśród absolwentów techników w powiecie nyskim w 2010 r.

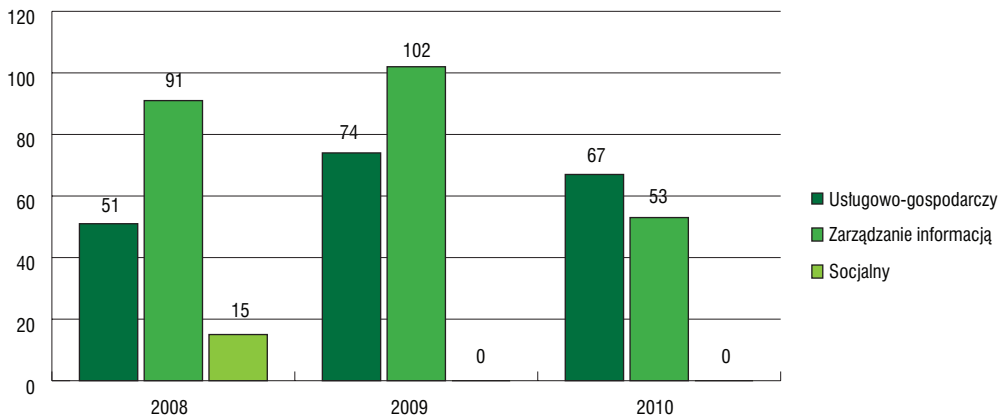

Źródło: badania własne

Uczniowie **techników dla dorosłych i techników uzupełniających** w systemie zaocznym w dużej mierze stanowią już siłę roboczą, lub znajdują się w kategorii wolnych zasobów pracy. W niniejszym badaniu zatem potraktowani zostaną, jako osoby podnoszące kwalifikacje. Z uzyskanych danych wiadomo, że w tej grupie znalazło się 7 osób, które dyplom technika mechanika otrzymają w 2010 r. W czerwcu 2008 r. szkolne mury opuściło 9 absolwentów o tych uprawnieniach. W roku 2009 żaden uczeń nie ukończy technikum dla dorosłych.

Licea profilowane dla młodzieży wypuściły na rynek pracy w 2008 r. 157 absolwentów, w tym 51 z przygotowaniem usługowo-gospodarczym, 91 z przygotowaniem zarządzania informacją i 15 o profilu socjalnym. Szacuje się, że w 2009 r. szkolne mury opuści 74 absolwentów liceum o profilu usługowo-doradczym i 102 o profilu zarządzanie informacją. W 2010 r. liczba absolwentów będzie o 56 osób niższa niż w 2009 r. W czerwcu 2010 r. na rynek pracy wejdzie 67 absolwentów liceum o profilu usługowo-doradczym i 53 o profilu zarządzania informacją.

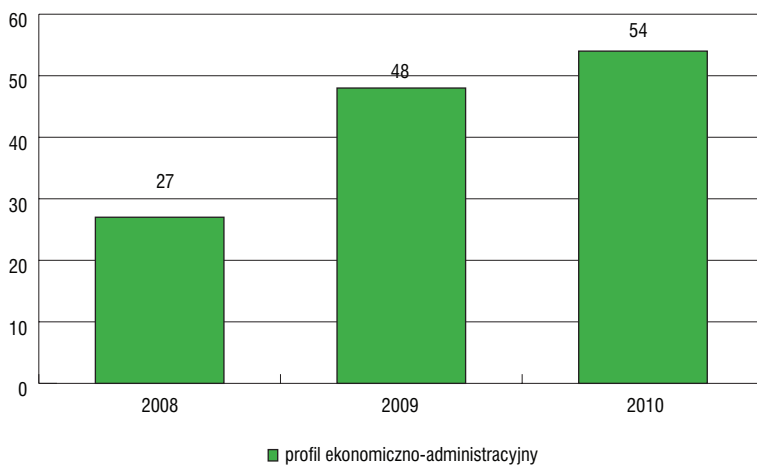
Rysunek 37. Absolwenci liceów profilowanych dla młodzieży w powiecie nyskim w latach 2008, 2009 i 2010 według profili zawodowych.

Źródło: badania własne

Licea profilowane dla dorosłych posiadające bogatą ofertę edukacyjną, uruchomiły w ostatnich latach tylko klasy o profilu ekonomiczno-administracyjnym. W 2008 r. ukończyło je 27 osób dorosłych, przewidywana liczba absolwentów w 2009 r. to 40 osób, w 2010 r. – 54 osoby dorosłe.

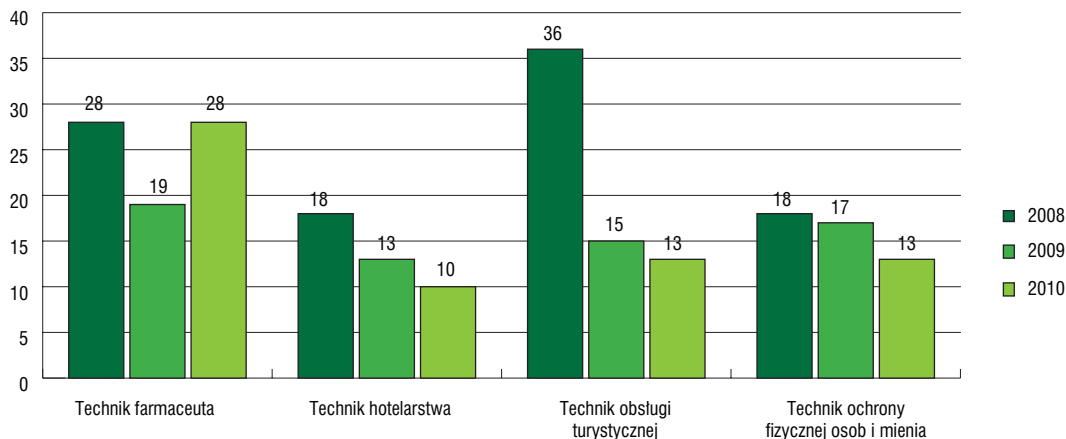
Rysunek 38. Absolwenci liceów profilowanych dla dorosłych w powiecie nyskim w latach 2008, 2009 i 2010 według profilu zawodowego.

Źródło: badania własne

W 2008 r. **policealne szkoły kształcące w trybie stacjonarnym** w powiecie nyskim ukończyło 100 osób: 28 techników farmaceutów, 18 techników hotelarstwa, 36 techników obsługi turystycznej i 18 techników ochrony fizycznej osób i mienia. Szacuje się, że w 2009 r. na rynek pracy wejdzie 19 techników farmaceutów, 13 techników hotelarstwa, 15 techników obsługi turystycznej, 17 techników ochrony fizycznej osób i mienia. Na podstawie list uczniów przedostatnich klas szacuje się, że w 2010 r. mury policealnych szkół opuszczą 64 osoby, w tym 10 techników hotelarstwa, 13 techników obsługi turystycznej oraz 13 techników ochrony fizycznej osób i mienia. Najliczniejszą grupą zawodową w tej kategorii uczniów będą w 2010 r. absolwenci technikum farmaceutycznego.

Rysunek 39. Struktura absolwentów szkół policealnych kształcących w trybie stacjonarnym w powiecie nyskim w latach 2008, 2009 i 2010 według zawodów.

Źródło: badania własne

Policealne szkoły dla dorosłych w 2008 roku ukończyło 214 osób. W klasach ostatnich uczy się 187 osób, a za dwa lata szacuje się, że dyplom technika otrzyma 260 osób. W poniższej tabeli można zaobserwować, jak zmieniają się preferencje zawodowe dorosłych uczniów szkół policealnych. W roku szkolnym 2005/2006 r., a więc w momencie rozpoczęcia nauki absolwentów 2008 r., najwyżej ceniony był zawód technika obsługi turystycznej. Rok później prym wiodły kwalifikacje technika prac biurowych. Dwa lata później 41 osób założyło, że ich pozycję na rynku pracy wzmocni dyplom technika administracji a 39 osób - technika bezpieczeństwa i higieny pracy. Coraz więcej osób zainteresowanych jest zdobyciem kwalifikacji w zawodzie: technik organizacji reklamy i opiekun w domu pomocy społecznej.

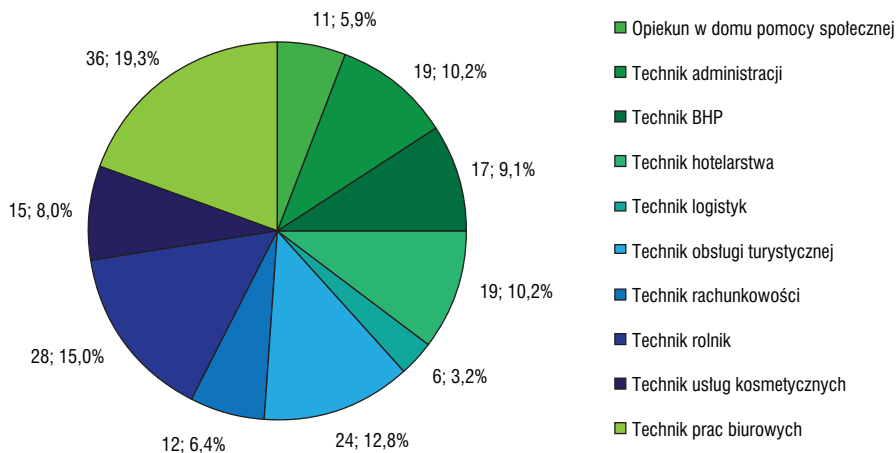
Tabela 22. Absolwenci szkół policealnych dla dorosłych w powiecie nyskim w latach 2008, 2009 i 2010.

Ip.	Zawód szkolny	Liczba absolwentów w latach:		
		2008	2009	2010
1	Opiekun w domu pomocy społecznej	8	11	13
2	Technik administracji	27	19	41
3	Technik BHP	21	17	39
4	Technik hotelarstwa	15	19	11
5	Technik informatyk	16	0	0
6	Technik logistyk	0	6	22
7	Technik obsługi turystycznej	38	24	29
8	Technik organizacji reklamy	0	0	14
9	Technik rachunkowości	5	12	10
10	Technik rolnik	33	28	32
11	Technik usług kosmetycznych	21	15	21
12	Technik prac biurowych	30	36	28
	ogółem	214	187	260

Źródło: badania własne

W 2008 r. policealne szkoły dla dorosłych opuściło 5 techników rachunkowości, 8 opiekunów w domu pomocy społecznej, 15 techników hotelarstwa, 16 techników informatyków i 21 techników usług kosmetycznych. Wiodącym zawodem dla tego rocznika absolwentów był technik obsługi turystycznej. Zdobyło go w 2008 r. 38 osób. Z kolei na podstawie listy uczniów ostatnich klas szacuje się, że najwięcej osób szkolne mury opuści w zawodzie technika prac biurowych. Dyplom technika rolnika zdobędzie 28 osób, 24 osoby – technika obsługi turystycznej i po 19 osób – technika hotelarstwa i administracji.

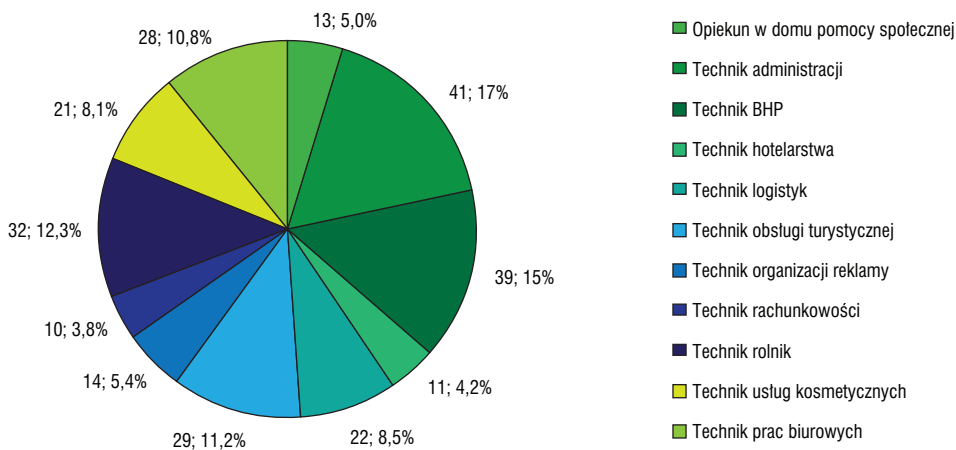
Rysunek 40. Prognoza absolwentów policealnych szkół dla dorosłych w powiecie nyskim w 2009 r. według zawodów.

Źródło: badania własne

W 2010 r. swoje kwalifikacje podniesie 260 osób stanowiących już zasoby pracy. Najwięcej osób ukończy szkołę z dyplomem technika administracji (41), a następnie z dyplomem technika bhp (39). Na rynku pracy w 2010 r. pojawi się 32 wykwalifikowanych rolników, 29 techników obsługi turystycznej, 22 techników logistyków, 21 techników usług kosmetycznych i 14 techników organizacji reklamy. Szkołę ukończy też 13 opiekunów w domu pomocy społecznej, 11 techników hotelarstwa i 10 techników rachunkowości.

Rysunek 41. Prognoza absolwentów policealnych szkół dla dorosłych w powiecie nyskim w 2010 r. według zawodów.

Źródło: badania własne

W 2008 r. **szkołę specjalną** ukończyło 25 uczniów zdobywając zawód kucharza małej gastronomii. W 2009 r. na rynek pracy wejdzie 24 absolwentów tej szkoły, również posiadających zawód kucharza małej gastronomii. W 2010 r. kadra pedagogiczna nie przewiduje żadnego absolwenta tej szkoły.

2.3 Prognoza wolnych zasobów pracy w latach 2009 i 2010.

Na podstawie agregacji zebranych danych można uzyskać prognozę najmłodszych, pod względem kwalifikacji, wolnych zasobów pracy według grup zawodowych. Według szacunków w 2009 r. na rynek pracy wejdzie 1 058 osób, w 2010 r. – 1 063. W czerwcu 2009 r. najliczniejszą grupę absolwentów stanowić będą osoby, które ukończą liceum profilowane o profilu zarządzanie informacją (102 osoby), następną liczną grupę stanowić będą absolwenci liceum profilowanego o profilu usługowo-gospodarczym (74 osoby). Taka hierarchia świadczy, że w zdecydowanej większości wolne zasoby pracy będą ukształtowane zawodowo, ale nie będą posiadać kwalifikacji zawodowych. Najliczniejszą grupą zawodową (56 osób) będą technicy ekonomiści. Z kolei w 2010 r. ta struktura zawodowa najmłodszego potencjału ludzkiego na rynku pracy przedstawiać będzie się nieco inaczej. W czerwcu 2010 r. na rynku pracy licznie pojawią się mechatronicy (70 osób), absolwenci liceum profilowanego o profilu usługowo gospodarczym (67 osób), profilu ekonomiczno-administracyjnym (54 osoby) i profilu zarządzanie informacją (53 osoby), sprzedawcy (68 osób) oraz mechanicy (52 osoby).

Tabela 23. Prognoza absolwentów wszystkich szkół zawodowych ponadgimnazjalnych w powiecie nyskim w latach 2009 i 2010 według zawodów.

L.p.	Nazwa zawodu szkolnego	Liczba absolwentów w latach	
		2009 r.	2010 r.
1	blacharz samochodowy	11	9
2	cieśla	1	0
3	cukiernik	25	15
4	elektromechanik pojazdów samochodowych	19	29
5	elektryk	10	11
6	fryzjer	17	27
7	krawiec	0	3
8	kucharz małej gastronomii	37	13
9	lakiernik	3	3
10	mechanik pojazdów samochodowych	36	52
11	monter instalacji i urządzeń sanitarnych	2	3
12	murarz	25	39
13	ogrodnik	1	1
14	operator maszyn i urządzeń rolnych	1	1
15	operator obrabiarek skrawających	8	0
16	opiekun w domu pomocy społecznej	11	13
17	piekarz	17	6
18	profil ekonomiczno-administracyjny	48	54
19	Profil usługowo-gospodarczy	74	67
20	Profil zarządzanie informacją	102	53
21	sprzedawca	43	68
22	stolarz	16	9
23	ślusarz	11	16
24	Technik administracji	19	41

L.p.	Nazwa zawodu szkolnego	Liczba absolwentów w latach	
25	Technik architektury krajobrazu	13	21
26	Technik BHP	17	39
27	Technik budownictwa	25	28
28	Technik ekonomista	56	55
29	Technik elektryk	26	18
30	Technik farmaceutyczny	19	28
31	Technik handlowiec	13	11
32	Technik hotelarstwa	32	21
33	Technik informatyk	0	12
34	Technik logistyki	6	0
35	Technik mechanik	22	26
36	Technik mechatronik	47	70
37	Technik obsługi turystycznej	39	35
38	Technik ochrony fizycznej osób i mienia	17	13
39	Technik prac biurowych	36	32
40	Technik rachunkowości	12	29
41	Technik rolnik	37	25
42	Technik technologii żywności	21	11
43	Technik usług kosmetycznych	15	10
44	Technik weterynarz	18	24
45	Technik żywienia i gospodarstwa domowego o specjalności dietetyka	13	4
46	Technik żywienia i gospodarstwa domowego o specjalności usługi hotelarsko-turystyczne	27	14
47	Technik żywienia i gospodarstwa domowego o specjalności usługi opiekuńczo-wychowawcze	10	4
	ogółem	1058	1063

Źródło: badania własne

IV. PODSUMOWANIE

Wszelkie prognozy, poświęcone sytuacji na rynku pracy, oprócz wskaźników opisujących bezpośrednio sytuację aktualną, winny uwzględniać tendencje rozwojowe na danym obszarze. Niniejsze badanie miało na celu opracowanie m.in. prognoz rozwojowych rynku pracy w powiecie nyskim.

Prognozowanie zjawisk społecznych jest zawsze działaniem obciążonym dużym ryzykiem popełnienia błędu. Jest to spowodowane przede wszystkim tym, że przesłanki, które posłużyły do przeprowadzenia ekstrapolacji mogą ulec istotnej zmianie pod wpływem czynników, których zaistnienia nie jesteśmy w stanie przewidzieć. Pozostając w zgodzie z powyższym zastrzeżeniem należy jednak stwierdzić, że kluczowym punktem dla wszelkich prób prognozowania, jest rzetelne poznanie stanu obecnego, z uwzględnieniem tendencji pojawiających się w przeszłości.

Przeprowadzone badania ankietowe wśród przedstawicieli nyskich podmiotów gospodarczych wykazało, iż tylko 19,7% pracodawców deklaruje, że będzie poszukiwało na rynku pracy, w okresie najbliższego roku pracowników.

Największe zapotrzebowanie w okresie najbliższego roku przewiduje się wśród robotników przemysłowych i rzemieślników – 3,9% badanych złożyło takie deklaracje. Pracowników usług osobistych i sprzedawców poszukiwać będzie – 3,7% podmiotów gospodarki narodowej powiatu nyskiego. Ponadto, 2,4% badanych podmiotów planuje zatrudnić operatorów i monterów maszyn i urządzeń, 2,2% – pracowników przy pracach prostych, 2,2% – pracowników biurowych, natomiast 1,8% - techników i inny średni personel.

Stosunkowo niewielki odsetek pracodawców planuje zatrudnić specjalistów nauk fizycznych, matematycznych i technicznych – 0,9%, wyższych urzędników i kierowników – 0,7%, specjalistów do spraw biznesu – 0,6%, specjalistów nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia – 0,4%, prawników – 0,4%, specjalistów nauk społecznych i pokrewnych – 0,4% oraz rolników, ogrodników, leśników i rybaków – 0,2%.

Na podstawie opinii tej grupy respondentów, która deklaruje poszukiwanie w okresie najbliższego roku pracowników na rynku pracy w powiecie nyskim szansę na podjęcie zatrudnienia będą mieli głównie robotnicy wykwalifikowani, rzemieślnicy oraz pracownicy usług osobistych i sprzedawcy.

Mniejsze szanse na znalezienie pracy będą miały również osoby wykonujące prace proste, pracownicy biurowi oraz technicy i średni personel. Najmniej ofert mogą spodziewać się osoby poszukujące zatrudnienia w zawodach specjalistów, zarówno z zakresu nauk ścisłych, przyrodniczych jak i humanistycznych.

Wnioski płynące z tej części analizy nie są optymistyczne, szczególnie dla osób z wykształceniem wyższym i absolwentów szkół wyższych i technicznych. Sytuacja taka wygeneruje zapewne wśród mieszkańców powiatu potrzebę wzięcia udziału w kursach i szkoleniach przekwalifikowujących lub spowoduje poszerzanie przez nie grona osób bezrobotnych.

Wymagania, jakie będą kierowane w stosunku do potencjalnych pracowników, obejmują nie tylko kwalifikacje i umiejętności zawodowe, lecz również inne – nie związane z nabytymi formalnymi uprawnieniami. Bardzo istotne dla przedstawicieli tych podmiotów są indywidualne cechy zatrudnianych osób, które w ich przekonaniu tworzą postać dobrego pracownika. W stosunku do wszystkich specjalności zawodowych kierowanych jest wiele wymagań w zakresie posiadanych kwalifikacji i umiejętności, które nie tylko dają uprawnienia do wykonywania określonych czynności związanych z dziedziną działalności podmiotu oraz posiadania przez potencjalnych pracowników prawa jazdy czy też

znajomości języków obcych. Jak wynika z analizy opinii respondentów, obecnie wymaga się od pracowników pełnej elastyczności, wykorzystywania w pracy równolegle wielu umiejętności, a także mobilności nie tylko przestrzennej lecz również w ramach stanowisk w danym zakładzie pracy. Elastyczność, oznacza swobodę przemieszczania się po różnych dziedzinach/działach działalności przedsiębiorstwa, a umożliwić to mogą jedynie różnorodne kwalifikacje i umiejętności uczestników procesu na rynku pracy po stronie podaży.

Pracodawcy przyznają, że poszukując kandydatów najczęściej korzystają z pośrednictwa pracy w urzędzie pracy – 34,6% wskazań respondentów. Następnie, stosunkowo wysoki jest odsetek (25,6%) tych, którzy zatrudniają osoby polecane przez współpracowników oraz do których poszukujący zatrudnienia zgłaszają się sami – 20,6%. Istotne znaczenie w rekrutowaniu siły roboczej, jak deklarują respondenci mają ogólnodostępne nośniki informacji, w których ogłaszane jest zapotrzebowanie – prasa – 16,3% oraz Internet 10,2%. W licznej 10% kategorii „inne, jakie?” respondenci wskazali, iż nabór kandydatów jest przeprowadzany poprzez ogłaszanie konkursów, udział w targach pracy, poszukiwanie „na własną rękę” oraz w gronie krewnych i rodziny. Znaczący dla wyników badania był odsetek respondentów (23%), którzy nie zdecydowali się udzielić odpowiedzi, w jakich formach przebiega w ich podmiotach proces rekrutacji pracowników. Domniemywać można, iż udzielenie takiej informacji zapewne pozostawało w sprzeczności z wizerunkiem pracodawcy, jaki chcieliby, aby był postrzegany z zewnątrz.

Największym zainteresowaniem pracodawców w zakresie współpracy z PUP Nysa cieszyć się będzie pośrednictwo pracy – 19,1%. W roku 2009, jak wynika z analizy danych, 15,2% pracodawców zamierza zatrudnić pracowników w ramach staży, 7,4% respondentów planuje skorzystać z programów dofinansowujących doposażenie i wyposażenie osób bezrobotnych, natomiast 7% skorzysta ze szkoleń. Kolejne obszary zainteresowania w roku 2009 nieliczniejszej części badanych to: 3,1% - poradnictwo zawodowe oraz 2,8 – prace interwencyjne. Jak wynika z analizy zebranego materiału największy jest odsetek osób (56,5%), które nie są zainteresowane w roku 2009 współpracą z Powiatowym Urzędem Pracy w Nysie.

Respondenci, w niniejszym badaniu wypowiedzieli się również na temat wpływu kryzysu na działalność ich podmiotów. Ponad połowa z nich (50,1%) wskazała, iż w swojej działalności odczuli jego skutki, 44,2% natomiast nie posiada takich doświadczeń. Stosunkowo nieliczna grupa osób – 5,7% respondentów nie potrafiła wskazać, czy zmiany, jakie w ostatnim czasie zaszły w gospodarce światowej i polskiej odbiły się echem na prowadzonej przez nich działalności.

W zakresie przewidywanego wpływu kryzysu na działalność podmiotów gospodarki narodowej powiatu nyskiego w okresie najbliższego roku, największa część respondentów (37,8%) uważa, że w przyszłości będą musieli zmagać się z jego skutkami. Optymistycznie ocenia siły swoich podmiotów 34,8% badanych, wyrażając opinię, iż w zderzeniu ze skutkami tej zmiany w gospodarce sytuacja ich podmiotów nie pogorszy się. Brak zdania wyraziło 27,4% uczestników badania.

Grupę przedstawicieli podmiotów gospodarki narodowej, którzy stwierdzili, iż w najbliższym roku odczują skutki kryzysu gospodarczego zapytano, jakie czynniki mogłyby stanowić wsparcie dla ich działalności. Największą grupę (38,5%) stanowili respondenci, którzy nie byli w stanie powiedzieć, jakie czynniki pomogłyby im utrzymać się na rynku w sytuacji obecnej zmiany gospodarczej. Odsetek 22% pracodawców wskazał, w kategorii „inne, jakie?”, że w przewyciężeniu skutków kryzysu, w ich podmiotach mogłyby pomóc różnego rodzaju dofinansowania podatków jak również możliwość uzyskania środków z Unii Europejskiej. Oczekiwania w zakresie obniżenia kosztów działalności poprzez dofinansowanie do kosztów utrzymania pracowników wyraziło 19% objętych badaniem pracodawców, pomocy urzędu pracy – 16,6%, natomiast preferencji podatkowych – 16,6%. Najmniejszy odsetek badanych wyraził opinię, iż dodatkowe środki pieniężne byłyby szansą na przewyciężenie negatywnych skutków kryzysu. Uzyskanie

nisko oprocentowanego kredytu stanowiłoby czynnik wspierający dla 8,8% respondentów, natomiast dla 7,8% byłaby to możliwość uzyskania kredytu na zasadach komercyjnych.

Analiza zebranych danych pozwala stwierdzić, że sytuacja w zakresie spójności między kierunkami kształcenia i potrzebami lokalnego rynku pracy pozostawia jeszcze wiele do życzenia, zarówno z punktu widzenia oceny obecnych szans młodych ludzi na podjęcie pracy, jak i ze względu na przyszłościowe trendy na nim występujące. Jednak trzeba tu zwrócić uwagę na fakt, że proces dostosowywania oferty edukacyjnej zarówno do zainteresowań uczniów, jak i do potrzeb rynku pracy przebiega w sposób nieustanny. Brak pełnej spójności oferty edukacyjnej z potrzebami rynku pracy nie wynika ze złej diagnozy sytuacji gospodarczej dyrekcji placówek, a z wyborów potencjalnych uczniów i ich orientacji życiowej. Szkoły w powiecie nyskim posiadają szeroką ofertę edukacyjną która powoduje zatrzymanie uczniów w powiecie nyskim. Ponadto szkoły próbują unowocześnić naukę, tak by absolwenci byli atrakcyjni dla potencjalnych pracodawców. Oprócz zapewnień praktycznej nauki zawodu lub dodatkowych kwalifikacji typu prawo jazdy kat. B, uczniom proponuje się zyskanie doświadczeń zawodowych za granicą. Większość szkół wyposażona jest w nowoczesne pracownie komputerowe, dzięki którym uczniowie zdobywają nie tylko podstawową wiedzę z obsługi komputera, ale też stają się uczestnikami globalnego społeczeństwa.

Na rynek pracy w 2008 r. weszło 1 531 absolwentów, w tym: 558 z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, 724 po liceum ogólnokształcącym i profilowanym oraz 242 osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym. Rynek pracy w powiecie nyskim w 2008 r. – o czym świadczą dane z różnych źródeł (PUP i Urzędu Statystycznego) – najmniej korzystny był dla osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, a także z zasadniczym zawodowym. W roku 2008 bez szans na zatrudnienie byli absolwenci przygotowani do pracy w branży motoryzacyjnej. Na rynku pracy był przesyt lakierników, mechaników samochodowych jak i techników mechaników. Jeśli nie otworzą oni własnych zakładów, zasilą rzesze bezrobotnych. Duże bezrobocie wśród sprzedawców i techników handlowców, ale i sporo ofert pracy dowodzi, że oczekiwania kandydatów na pracowników różni się z oczekiwaniami pracodawców.

Według szacunków w 2009 r. na rynek pracy wejdzie 1 058 osób, w 2010 r. – 1 063. W czerwcu 2009 r. najliczniejszą grupę absolwentów stanowić będą osoby, które ukończą liceum profilowane o profilu zarządzanie informacją (102 osoby), następną liczną grupę stanowić będą absolwenci liceum profilowanego o profilu usługowo-gospodarczym (74 osoby). Taka hierarchia świadczy, że w zdecydowanej większości wolne zasoby pracy będą ukształtowane zawodowo, ale nie będą posiadać kwalifikacji zawodowych. Najliczniejszą grupą zawodową (56 osób) będą technicy ekonomiści. Z kolei w 2010 r. ta struktura zawodowa najmłodszego potencjału ludzkiego na rynku pracy przedstawiać będzie się nieco inaczej. W czerwcu 2010 r. na rynku pracy licznie pojawią się mechatronicy (70 osób), absolwenci liceum profilowanego o profilu usługowo gospodarczym (67 osób), profilu ekonomiczno-administracyjnym (54 osoby) i profilu zarządzanie informacją (53 osoby), sprzedawcy (68 osób) oraz mechanicy (52 osoby). Należy zdawać sobie jednak sprawę z faktu, że dla pracodawców z powiatu nyskiego bardziej od wykształcenia liczą się nabyte umiejętności oraz uprawnienia zawodowe potwierdzone certyfikatami i to one, wraz z cechami osobowymi i postawą prezentowaną przez kandydata na pracownika, stanowią źródło powodzenia na lokalnym rynku pracy.

ISBN 978-83-61694-03-8

Nakład: 500 egz.

Przygotowanie do druku i druk:
AGRAF – www.agraf.net.pl